Aforizmlər:

seçilmişlərdən seçilmişlər

Prof. Dr. Səlahəddin Xəlilovun təqdimatında

Bakı - 2012

Müəllif-tərtibçi: ***Səlahəddin Xəlilov***

Aforizmlər: seçilmişlərdən seçilmişlər.
***Prof. Dr. Səlahəddin Xəlilovun təqdimatında,* Bakı, Çaşıoğlu, 2012, 560 səh.**

Kitaba Şərqin və Qərbin tanınmış mütəfəkkirlərinin dərin fəlsəfi məna kəsb edən aforizm və kəlamları daxil edilmişdir. Aforizmlərin böyük əksəriyyəti oxucuya ilk dəfədir ki, təqdim olunur.

Kitab geniş oxucu auditoriyası üçün nəzərdə tutulmuşdur.

ISBN: 978-9952-8147-2-9

©Xəlilov S., 2012

Ön söz

Adətən kitablar ön sözlə başlayır. Hikmət kitabının özəlliyi isə bundan ibarətdir ki, hər bir aforizm özü bir ön söz, sirli-sehirli düşüncə dünyasına açılan fərqli bir qapıdır. Bu dünyaya məhz hansı qapıdan girməyimizdən çox şey asılıdır. Çünki gözlərimiz önündə hər dəfə yeni bir aləm açılacaqdır. Söz sözü gətirir və onların hər düzülüşündən bir naxış yaranır.

"*Fikrin düyün nöqtələri xalçanın ilmələri kimidir*" (Əbu Turxan). Lakin xalçada ilmələr vahid bir ahəngin ifadəsinə xidmət etdiyi halda, fikir düyünlərini eyni bir ahənglə düzmək daha çətin bir məsələdir. Ona görə də fikirlərin düzülüşündən, neçə birləşməsindən asılı olaraq, çox müxtəlif ahənglər yaranır.

Fikrin bu tipli ümumiləşmiş, universallaşmış, yığcam, lakonik deyilişləri əslində fəlsəfi təfəkkürdən ciddi surətdə fərqlənir. Belə ki, bütün bu deyimlər hansı isə məqamın önə çəkilməsi, vurğulanması, bəzən hətta mütləqləşdirilməsi hesabına yaranır. Yəni burada təhlil yoxdur və konkret situasiyanın doğurduğu əlahiddə şərtlərdən sərf-nəzər edilir.

Riyaziyyat, təbiət elmləri ona görə dəqiqdirlər ki, burada fikir ilkin vəziyyətin, *verilənlərin* kafi əsas olması şərti ilə yürüdülür. İlkin vəziyyətdən asılı olmadan, bütün zamanlarda və məkanlarda hamı üçün eyni, universal prinsiplər fəlsəfənin pre-

roqativinə aiddir. Amma müdrik fikirlər də həmin bu statusa iddialıdır. Bir fərqlə ki, fəlsəfə həqiqətən ən ümumi anlayışlardan çıxış edir və hər hansı bir konkret həyati məsələdə bələdçi, məsləhətçi olmaq iddiasına düşmür. Amma müdriklik aşağılarda, gerçək həyatın özündə və bəzən hətta dibində baş verənləri ümumiləşdirir və insanlara həyat və fəaliyyətində yol göstərmək və ya bu yola çıraq tutmaq iddiası ilə çıxış edir.

Filosofun müdrikliyi fikrin daha yüksək məqamında və daha yüksək mücərrədləşdirmə səviyyəsində ortaya çıxır. Ona görə də onun dedikləri adi insanlar üçün həm anlaşılmaz, həm də gündəlik həyati məsələlərdən çox uzaq olur. Başqa sözlə desək, filosofun tutduğu çıraq yolun özünü, onun künc-bucağını, enişini-yoxuşunu yox, ancaq son məntəqəsini işıqlandırır. Amma bu məntəqəyə gedib çatmaq üçün hələ nə qədər müxtəlif həyati vəziyyətlərdən keçmək lazımdır?! Yəni müdrikliyin məkanı haradasa cari, gündəlik həyatla bu həyatın üfüqləri arasındadır. Burada fəlsəfədəki kimi mücərrəd insan ümumisinin dünya ilə münasibətləri yox, müəyyən ictimai mühitlə, milli-mədəni məkanla, konkret inkişaf səviyyəsi ilə bağlı olan əlamətlər, münasibətlər ehtiva olunur. Əslində sıravi insan bir mütəxəssis kimi yetişmək üçün müvafiq sahə üzrə ixtisaslaşmış təhsil alır. Amma bir insan kimi həyatını necə qurmaq, necə yaşamaq, nələrə üstünlük vermək, hansı vəziyyətlərdə hansı meyarlardan çıxış etmək və s. bu kimi suallarla təkbaşına qalar.

Bu kitab bir fəlsəfə tədqiqatçısı tərəfindən həm elmi-nəzəri müstəvidə, həm də praktik həyat müstəvisində saf-çürük edilməklə, hər bir mövzu üzrə minlərlə aforizmdən ancaq ən dəyərlilərini seçməklə hazırlanmışdır.

Əlamətdar haldır ki, kitabda imkan daxilində ancaq pozitiv yönlü aforizmlər toplanmış, ənənəvi “Atalar sözləri” və “Aforizm” kitablarında özünə yer etsə də, buna layiq olmayan,

habelə ikimənalı, neqativ yozumlu fikirlər mətnə daxil edilməmişdir.

Belə bir sual da ortaya çıxır ki, nəyə görə aforizmlər əsasən əvvəlki dövrlərdə yaşamış mütəfəkkirlər tərəfindən söylənmişdir? Niyə müasirlərimizin aforizm "yaradıcılığı" əksər hallarda ya təkrar olur, ya da çox bəsit görünür?

Müdriklik hansı isə xüsusi təhsilin, peşə və ya ixtisas fəaliyyətinin nəticəsi olmayıb, hamının yaşadığı həyat həqiqətlərini müşahidə etmək, onların ümumiləşdirilmiş ifadəsini vermək qabiliyyətidir. İxtisaslaşmış bilik bizi gündəlik həyatımıza, insani mahiyyətimizə nəinki yaxınlaşdırmır, əksinə, ondan uzaqlaşdırır. İnsan özgələşir. Ona görə də böyük alimlər, ixtiraçılar və s. adi həyatın, insani mahiyyətin biliciləri olmaqdan daha çox, ancaq müəyyən mütəxəssislər dairəsində anlaşıla bilən fikir fəzasında yeni söz deyə bilirlər. Gündəlik həyatda isə onlar çox vaxt sıradan biri olurlar. Müasir dövrdə sələflər təkrar etmədən məhz müasir həyat üçün spesifik olan və hamımızın yaşadığımız, yəni həyati mahiyyətə daxil olan yeni elementlər, yeni çalarlar daha çox dərəcədə sivilizasiyanın təsiri ilə əlaqədardır. "İkinci təbiətlə" ünsiyyət əsl təbiətin yerini verə bilmir, sosiallaşmış, siyasiləşmiş, intellektuallaşmış bir həyatın özəlliklərindən bəhs edən və bu yeni həyat mənzərəsinin dərin mənəvi qatlarını üzə çıxaran hikmətamiz sözlər, təəssüflər olsun ki, az-az yaranır. Bu baxımdan, Xudu Məmmədovun elm və sənətin həyatımıza gətirdiyi yeniliklər və onların qarşılıqlı əlaqəsindən irəli gələn cəhətlər xüsusilə əlamətdardır. Məsələn, elmi məqalənin publisistik bir əsərdən fərqini göstərmək üçün Xudu Məmmədov yazır ki, istənilən bir elmi məqaləni ilkin hazırlıq olmadan oxumaq təşəbbüsü söhbətə ortasından qoşulmaq kimi bir şeydir. Söhbətin əvvəlini bilmədiyindən o, heç nə başa düşməyəcək. Sonradan söhbətə qatılmaq təşəbbüsü el arasında *"bilmir, qazanda nə bişir, de-*

yir, bir çömçə də mənə tök” sözləri ilə də ifadə olunur. Bu hikmətin elmi fəaliyyət sferasına transformasiyası təbii ki, ancaq alimlər üçün anlaşılandır. Əslində onların da belə hikmətlərə ehtiyacı var, çünki elmi fəaliyyət bir çox adamlar üçün artıq həyat tərzinə çevrilmişdir.

Bir sözlə, bu kitab həm də klassika ilə müasirlik arasında bir körpü, hikmət dünyasına müasir baxışdır.

Aforizmlərin toplanmasında, seçilməsində, tərcüməsində yardımlarına görə Şərq-Qərb tədqiqat mərkəzinin əməkdaşları fəlsəfə elmləri doktoru Könül Bünyadzadəyə və fəlsəfə doktoru Lətafət Hümmətovaya öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

Onu da qeyd edək ki, kitaba daxil edilmiş aforizmlərin çoxu Azərbaycan oxucusuna ilk dəfədir ki, təqdim olunur. Ona görə də, gələcək nəşrlərdə seçim meyarını daha da təkmilləşdirmək üçün oxucu rəyinə böyük ehtiyac vardır.

ssx@azun.baku.az

Giriş əvəzi:

Dildə yatan fəlsəfə

Aforizmlər iki cür olur. Bir qisim aforizmlər fikirlərdən nəticə kimi hasil olur. Başqa bir qism isə fikrin hələ açılmamış, şaxələnməmiş ilkin variantıdır. O açıla-açıla gedir, böyük fəlsəfi sistemlər yaranır. Və böyük fəlsəfələr insana qayıtmaq üçün yenidən hansı isə aforizmlərdə konsentrasiya olunur. Kantın fikrinə görə, aforizm, hikmət ancaq o zaman həqiqəti daha yüksək səviyyədə ifadə edə bilir ki, elmi kontekstə salınmış olsun: *"Elmsiz müdriklik (hikmət) kamilliyin ancaq kölgəsidir"*[1]. Belə ki, fikirlər zəncirindən qoparılmış ayrıca bir halqa özlüyündə nə qədər dəyərli olsa da, hara getdiyini bilmir, istiqamətdən, yöndən məhrumdur. Ona görə də müdrik fikirlər bir neçə səmtə yozula bilər. Onları düzgün yoza bilmək və yerində işlədə bilmək üçün adamın özündən müdriklik tələb olunur. Necə deyərlər, gərək xəmirin hikmətlə yoğrulmuş olsun. Bu isə ancaq o zaman mümkündür ki, adamın dil açdığı dilin özü də hikmətli olsun.

Dildə yatan fəlsəfə! Dilin hikmət potensialı!

İnsanın həyat yoluna işıq salan müdrik fikirlər ilk öncə şifahi xalq ədəbiyyatından qaynaqlanır. Həyatın hikməti öz ifadəsini fəlsəfədən daha çox, mifik təfəkkürdə, dastanlarda və əsatirlərdə tapır. Xalq hikməti kimi, aforizmlər də insanların həyat təcrübəsinin məntiqi ümumiləşdirilməsindən daha çox, hissi

---

[1] *Кант И.* Собрание сочинений в восьми томах / Под общей ред. проф. А.В.Гулыги. М., Изд-во «Чоро», 1994. Т.8. с.91.

yaşantıların obrazlı ifadəsinə uyğun gəlir.

Aforizmdə fikir qapanır. Fikrin gözəlliyi ilə deyilişin gözəlliyi bir-birini tamamlayır. Lakin çoxlu gözəl ifadələr var ki, özlüyündə müəyyən bir fikrin ifadəsinə xidmət etsə də, açıq qalır. Bunlara bəzən "qanadlı ifadələr" də deyirlər.

Hələ bitməmiş fikirlər təxəyyül üçün geniş meydan açır. Fikrin hansı istiqamətdə tamamlanması, hansı səmtə yönəldilməsi hər bir adamın öz intellektual və mənəvi səviyyəsindən asılı olur. Lakin dil də buna imkan verməlidir. Oturuşmuş "qanadlı sözlər", klassik ifadələr də dilin zənginliyindən xəbər verir. Maraqlıdır ki, təbii işlək dil kimi sıradan çıxmasına baxmayaraq, latın dili indi də bir hikmət dili kimi işlənməkdədir. Amma təxəyyül üçün ən böyük meydan ənənəvi təşbehlərin, bədii rəmzlərin zənginliyi sayəsində açılır.

Bütün poeziya açıq fikirlər əsasında qurulmuşdur.

Poeziya əsasən təsvir və tərənnüm edir; ya ruhu təbiətin rəngində, ya təbiəti ruhun dilində! Düşünməyi və fəlsəfi nəticələr çıxarmağı isə oxucunun öz öhdəsinə buraxır. Lakin bütün məharət də elə bundan ibarətdir ki, həyatın, təbiətin elə səhnələrini və elə təsvir edə biləsən ki, o, duyğuları canlandırsın, zəka çırağını alışdıra bilsin.

Aforizmdə fikrin başlanğıcı və sonu bir yerdədir. Fəlsəfə isə başlanğıcdan sona qədər böyük bir səyahətdir. Amma bu səyahət bir düşüncə prosesidir, – filosofluqdur (rusca "философствование"). Səyahətin özü də müstəqil dəyər hesab oluna bilər, amma necə ki, hər səfərdən bir xatirə ilə, suvenirlə qayıdırlar, eləcə də uzaq məsafəli düşüncələrdən arabir qısa, yetkin, bitkin fikirlər də hasil olur. Bizə qalan da, hamının istifadəsinə verilən də elə bu "suvenirlər"dir.

Çox vaxt aforizmləri ayrıca bir ədəbi janr kimi dəyərləndirirlər. Lakin ədəbi-fəlsəfi fikir tarixində oturub məhz aforizm

yazmaqla məşğul olan çox az ədiblər göstərmək olar. Bunların ən parlaq nümayəndələri Monten və Lixtenberq hesab olunur. Blez Paskalın da məhz aforizm janrına uyğun gələn müdrik fikirləri çoxdur. Şərq ədəbi-fəlsəfi fikrində yaradıcılığı əsasən nəsihətlər kimi səslənən mütəfəkkirlər, məsələn, Mövlana və Sədi Şirazi də kiçik hekayətlər yazmış və onların xülasəsi olaraq bir və ya iki beytdə öz fikirlərini ifadə etmişlər. Lakin sufilərin yaradıcılıq üslubuna uyğun gələn və ola bilsin ki, hədislərdən qaynaqlanan bu yaradıcılıq növü aforizm janrına aid edilə bilməz. Sadəcə olaraq daha çox həyata yaxın olan, məsələn, Sədi Şirazi kimi, gəzib-gördüklərini qələmə alan insanların müşahidələrinin və ibrətamiz həyat təcrübəsinin yığcam hekayətlər şəklində qələmə alınması doğrudan da ayrıca bir ədəbi janr hesab oluna bilər. Amma təkrar edirik ki, bu janrın aforizmlərə birbaşa aidiyyəti yoxdur. Məsələn, başdan ayağa bu cür nəsihətlərdən ibarət olan *Kəlilə və Dimnə, Qabusnamə,* habelə Sədinin *Bustan və Gülüstan* əsərlərindən sözün klassik mənasında aforizm seçmək cəhdlərimiz elə də uğurlu nəticə vermədi. Götenin, Tolstoyun əsərlərindən seçilən yüzlərlə aforizmlə müqayisədə Şərqin nəsihət abidələrindən çox az sayda aforizm seçə bildik.

Araşdırma göstərir ki, Şərqdə konkret hadisələrin təsvirindən ayrıla bilməyən, ümumiləşmə dərəcəsi aşağı olan fikirlərin gücü, daha çox onların ədəbi-bədii dəyərindədir. Yəni, ya hekayətin bədii koloriti, ya şeirin ahəngi önə çıxır və fikir yenə də arxa planda qalır. Onlar bədiilikdən azad edildikdə, "çılpaq halda", yəni məhz bir fikir kimi ayrılıqda yaşamaq və nəsildən-nəslə ötürülmək qüdrətində olmur.

Maraqlıdır ki, əslində Qərbdə də aforizmlər böyük alimlərdən və filosoflardan daha çox, ədiblər tərəfindən söylənmişdir. Lakin diqqəti önəmli bir cəhətə yönəltmək istərdik. Biz "ədiblər" dedik, amma bunu konkretləşdirsək, məlum olur ki,

fikrin müstəqil dəyər kəsb etməsi üçün məhz epik təfəkkür daha vacib şərtdir.

Şərq üçün səciyyəvi olan poetik üslub və sözün "bəzənməsi" xeyli dərəcədə Qərb poeziyasına da aiddir. Görünür, ona görədir ki, Qərbdə ən gözəl aforizmlərin müəllifləri əsasən nasirlər və qarışıq janrlarda yazan mütəfəkkir ədiblərdir. Göte də yəqin ki, şair olduğu üçün yox, öz poetik vüsətini nəsr dilində və elmi-fəlsəfi üslubda ifadə etmək təcrübəsi olan bir sənətkar kimi bu qədər gözəl aforizmlərin müəllifi ola bilmişdir.

Başqa bir cəhəti də vurğulamaq istərdik. Böyük yazıçılar çox vaxt məqsədyönlü surətdə müdrik fikirlər "düşünüb tapmır" ki, bunu əlavə bir detal kimi öz romanına daxil etsin. Əksinə, əsl nasir çalışır ki, hər hansı bir fikir bədii kontekstdən ayrılaraq ahəngi pozmasın. Bəs onda onların "aforizm yaradıcılığı" necə baş tutur? Məsələ burasındadır ki, onlar nəinki məxsusi olaraq aforizm yazmırlar, çox vaxt heç öz aforizmlərindən xəbərləri də olmur. Bu aforizmləri böyük-böyük romanların təhkiyəsindən ayırıb müstəqil fikir kimi toplayanlar tamamilə başqa adamlardır. Bu fikri daha əyani çatdırmaq üçün biz Maksim Qorkinin Lev Tolstoyla görüşündən bir fraqmenti yada salmaq istəyirik. Qorki özünün "Öküz" əsərini Tolstoya göstərir və onun iradlarından biri də bu olur ki, nəyə görə əsərin qəhrəmanları sanki aforizmlərlə danışırlar. Və bunun təbii səslənmədiyini deyir. M. Qorki sonralar xatirələrini yazarkən belə bir cəhəti də vurğulayır ki, axı Tolstoyun öz əsərlərində də aforizm çoxdur, lakin o bunu məhz qüsur hesab edir.

Yeri gəlmişkən, Maksim Qorki doğrudan da dünya ədəbiyyat klassikləri içərisində müdrik fikirlər ustası kimi də seçilir. Lakin, görünür, əsl sənətkarlıq bu fikirləri bədii təhkiyədə məharətlə əritməkdən ibarətdir. Bununla belə, diqqətlə oxuduqda Hüqoda da, Balzakda da, Tolstoyda da, Dostoyevskidə də ya

obrazların dili ilə, ya da müəllifin öz "izahlarında" müstəqil surətdə yaşamaq haqqı olan fikirlər tapmaq çətin deyil. Biz ancaq bir neçə yazıçının adını çəkdik. Ümumiyyətlə isə bədii əsərlərin ifadə etdiyi fikirlər yazıçının özü tərəfindən aşkar şəkildə formulə olunmaya da bilər; bu iş daha çox dərəcədə tənqidçilərin öhdəsinə düşür. Ona görə də böyük tənqidçilər həm də böyük mütəfəkkir və gözəl aforizm müəllifləri olurlar. Lakin bu zaman kimin əsl müəllif olduğunu müəyyənləşdirmək çətindir. Yazıçı və tənqidçi bu cür aforizmlərin sanki həmmüəllifləridir.

Müasir aforizm yaradıcılığı təcrübəsindən çıxış edərək bir çox Şərq mütəfəkkirlərinin, o cümlədən, Nizaminin, Füzulinin əsərlərindəki ideyaları ümumiləşmiş şəkildə ifadə etmək, aforizm halına salmaq. Lakin böyük klassiklərin fikirlərini başqa formada ifadə etmək məsuliyyətini üzərinə götürmək çox böyük yükdür. Belə bir addımı biz ancaq Əbu Turxanın ideyalarını öz üslubumuzda təqdim etməklə atmışıq. Onun Şərq düşüncəsinin dərinliklərindən gələn fikirləri öncədən bədii örtüklərə bürünmədiyindən və daha çox xalis fikir şəklində, elmi-fəlsəfi əsərlərdə ifadə olunduğundan, biz onları toplamaqda çətinlik çəkmədik.

Təkcə yazıçıların deyil, alimlərin, filosofların, siyasətçilərin yazılarında və şifahi nitqində bədahətən deyilmiş çox gözəl müdrik fikirlər olur. Məsələn, dövrümüzün böyük siyasətçisi Heydər Əliyevin çıxışlarında, şifahi nitqində belə fikirlərin olduğuna diqqət verərək biz o vaxt onun aforizmlərini ayrıca kitab halında toplamaq qərarına gəldik (Bax: Aforizmlər. "Azərbaycan Universiteti" nəşriyyatı, 1997). Əlbəttə, Heydər Əliyev onları məxsusi olaraq bir aforizm kimi deməmişdi. Amma onun çıxışlarının ideya yükü o qədər böyük idi ki, ayrı-ayrı məsələlərə münasibət universal bir hikmət səviyyəsinə qaldırılırdı.

Mişel Monteni, Lixtenberqi, Vovenarqı məşhurlaşdıran

onların siyasi nitqləri, yaxud hansı isə bir fəlsəfi və ya bədii əsəri yox, məhz aforizmlər toplusudur. Düzdür, bu aforizmlərin böyük əksəriyyəti mənim xoşuma gəlmir, çünki daha böyük bir ideyanın canlı, təbii bir fikir axınına daxil olmayıb, ayrılıqda, müstəqil şəkildə quraşdırılmışdır.

Atalar sözləri də müstəqil fikir halında olur. Lakin bizə elə gəlir ki, onlar nə vaxtsa hansı isə daha sürəkli bir fikir kontekstində deyilmiş və sonralar başqa kontekstlərə də şamil edilmək üçün ayrılaraq müstəqil surətdə nəsildən-nəslə ötürülmüşdür. Bu mənada hansı sözün hansı fikir axarına aid olduğunu aydınlaşdırmaq üçün bir çox hallarda xüsusi fəlsəfi təhlilə ehtiyac yaranır.

Eləcə də aforizmlər iki cür olur: özlüyündə aydın olan tam yetkin aforizmlər və bir də şərhə, yozuma ehtiyacı olanlar. Daha doğrusu, əslində söhbət atalar sözünün və ya aforizmin yetkinliyindən daha çox, oxucuların, ictimai şüurun düzgün yönləndirilməsindən gedir. Yəni kütləvi şüur bəzi dərin fikirlər üçün yetərincə hazırlıqlı olmadığından, belə bir körpüyə ehtiyac yaranır. Bəzən də elə olur ki, fikrin üst qatı hamı tərəfindən anlaşıldığı halda, ikinci, daha dərin məna ancaq seçilmişlər (türklər demişkən, "aydınlar") üçün aydın olur.

«Könül sevən gözəl olar». Bu məlum atalar sözü gözəlliyin nisbiliyinə və subyektivliyinə dair yazılmış cild-cild monoqrafiyaların ən konkret və həm də ən tutumlu ifadəsidir. Həmin fikir neqativdə də atalar sözü kimi yayılmışdır: *"Zorla gözəllik olmaz"*. "Zorla", yəni könül sevmirsə, – insanın iradəsinə rəğmən gözəllik ola bilməz. Həm də bu, daha kəskin bir deyilişdir. Belə ki, birinci halda könlün sevməsi gözəlliyi şərtləndirən amillərdən biri kimi də dəyərləndirilə bilərdi. Yəni, gözəlliyin obyektiv meyarları da ola bilər, amma bununla yanaşı, hətta bu meyarlara uyğun gəlməsə belə, könlün sevməsi nəyinsə, kimin-

sə gözəl görünməsi üçün şərtdir. Amma ikinci – inkar üzərində, neqativ planda qurulmuş atalar sözü hər hansı bir kənar amilin, hətta bu obyektiv meyar olsa belə, könülə hökm etməsini və ya, tutaq ki, rasional metodlarla gözəlliyin isbat olunmasını mümkün saymır. Burada subyektiv amil yeganə amildir; fikrin ağırlıq mərkəzi gözəlliyin üzərinə deyil, zorun üzərinə düşür. (Biz həmin ifadədə "gözəllik" məfhumunu məhəbbət, dostluq, sədaqət və s. anlayışlarla əvəz edə bilərik). Yəni, bunların heç biri zorla olmur və ancaq könlün hökmü, səlahiyyəti daxilindədir.

Amma bu fikrin güzgü əksi də eyni dərəcədə mənalı olub, kənardakı gözəlliyə deyil, könülün özünün gözəlliyinə həsr edilmişdir. Əbu Turxan deyir: ***«Sevən könül gözəl olar».*** Göründüyü kimi, bu aforizm səslənməsinə görə nəzərdən keçiriləndə, atalar sözünə çox bənzəyir. Amma fikir tamamilə fərqli müstəvidədir. Burada sevilənin gözəl görünməsindən deyil, sevənin gözəlləşməsindən bəhs olunur.

Əslində bu mövzu hələ orta əsrlərdə şifahi ədəbiyyatdan yazılı ədəbiyyata keçmiş, təsəvvüf fəlsəfəsində də yer almışdır və bu günümüzə qədər müzakirə predmeti olaraq qalır.

Çox dərin ideya və məna tutumuna malik olan atalar sözlərindən biri ***"Ağla gələn başa gələr"*** fikridir. Bu xalq hikməti böyük alman filosofu Hegelin *"ağlabatan hər şey gerçək, gerçək olan hər şey ağlabatandır"* fikrini, kim bilir, neçə yüz il qabaqlamışdır. Sadəcə biz bu ideyanın fəlsəfi yozumunu verməkdə, onun əvvəlini və sonunu da nəzərə almaqla daha böyük bir ideyanın tərkib hissəsi kimi təqdimatında gecikmişik.

Qərb filosoflarının hikmət kimi, aforizm kimi məşhurlaşmış bir çox fikirləri bizim rəsmi filosoflar tərəfindən sonradan mənimsənildiyi halda, bu fikirlərin çoxu bizim milli şüurda, el hikmətində çox-çox qədimlərdən məlumdur. Məsələn, F.Bekon deyir: *"Çoxlu qüsurları olan insanlar qüsurları ilk növbədə*

başqalarında görürlər”. Həmin fikir daha gözəl şəkildə bizim atalar sözündə ifadə olunmuşdur*: “Öz gözündə tiri görmür, başqasının gözündə qıl axtarır”.* Sadəcə olaraq biz öz dilimizin əsrlərin sınağından keçirərək bu günə daşıdığı ideyaları yenidən, fəlsəfi kontekstdə dəyərləndirməliyik.

Yeni Dövr Qərb elminin əsas metodlarından biri *“sınaq-səhv”* metodudur. El hikmətində bu ideya ***“sınamağı qurd yeməyib”, “tutar – qatıq, tutmaz – ayran”*** sözləri ilə ifadə olunur. Yəni fərziyyə yürütməkdənsə, praktikada yoxlamaq, sınamaq lazımdır. İdeya təsdiqini taparsa, lap yaxşı, tapmazsa, – yenə də müəyyən qənaət əldə edilmiş olur. Necə deyərlər, “mənfi nəticənin özü də bir nəticədir”. Beləliklə, Qərb dünyasında təməli Qalileylə qoyulmuş olan eksperimental elmi düşüncənin ideya əsasları hələ bizim folklorda, ola bilsin ki, Qalileydən daha əvvəl mövcud idi.

Xalq hikməti ilə fəlsəfə arasında qarşılıqlı keçidlərin olması çox vacibdir. Bizim folklorumuz, dilimiz hikmətlə nə qədər zəngin olsa da, bu zəngin təməldən fəlsəfəyə keçid istiqamətində addımlar atılmamışdır.

Fikirlər ilk baxışda nə qədər müstəqil görünsə də, əslində bir fikir başqa bir fikrin rüşeyimi olmalı və ayrı-ayrı halqalar birləşərək zəncirvarı proses yaratmalıdır. Lakin universal ifadə vasitələri heç də həmişə bitmiş fikir şəklində olmur. Bir çox hallarda ifadələr, deyimlər, söz birləşmələri, simvolik məna kəsb edərək müstəqilləşir və ancaq hansı isə bir fikri gücləndirmək, vurğulamaq üçün istifadə olunur. Bəzən də bir ifadə özündə elə böyük bir potensial saxlayır ki, müxtəlif fikir zəncirlərinin düyün nöqtəsi kimi çıxış edir. Məsələn, ***“getdim onu tutmağa, o məni tutmuş idi!”*** Bu “hekayətin” əslində ən müasir fəlsəfi təlimlər, o cümlədən fenomenologiya və sinergetik təfəkkür üçün bir ip ucu olduğunu dərk etmək elə də asan məsələ deyil.

Lakin bununla belə, Azərbaycan folklorunun özündə necə böyük bir fikir potensialı saxladığına əmin olmaq üçün onu fəlsəfi kontekstdə yenidən nəzərdən keçirək.

İnsan dünyanı mənimsəməyə, onu öz düşüncə toruna salmağa çalışır. O (əslində o-nun cismani varlığı – bədəni), ətraf mühitlə qarşılıqlı əlaqəyə girir və bu əlaqə sayəsində mühit haqqında müəyyən informasiya alır. İnsan öz diqqətini mühitin müəyyən bir hissəsinə və ya rakursuna yönəldir, müəyyən lokal hadisəni öz tədqiqat predmetinə çevirir. Bu zaman o – subyekt, həmin predmet isə obyekt rolunda çıxış edir. Yəni fəal tərəf – "tutmağa gedən"dir. Lakin insan istəsə də, istəməsə də mühitlə müəyyən qarşılıqlı əlaqədədir, ona təsir edərkən həm də ondan təsirlənir (qeyri-aşkar informasiya alır). İnsanın məqsədyönlü (şüurlu) surətdə əldə etmədiyi kortəbii informasiya (qeyri-şüuri proseslər) onun özünə bəlli olmur. Belə hallarda insan subyekt rolunda çıxış etmir, əksinə, mühitin təsirinə məruz qalmaqla obyekt vəziyyətinə (tora) düşür" – "tutulmuş olur".

Eləcə də rübailər, yekun beytlər, lirik ricətlər və s. Yaxşı natiqlər öz çıxışlarını klassik deyimlər və beytlərlə bəzədikdə, dinləyicilərin qəlbinə daha tez yol tapırlar.

Yaxud yazılı mətnlərdə uğurlu seçilmiş bir epiqraf oxucunu öncədən yönləndirməklə, müəllifin işini xeyli asanlaşdırır. Qərb dünyasında millətindən asılı olmayaraq, bütün xalqlar bu məqsədlə bir çox latın frazalarını orijinalda olduğu kimi istifadə edirlər. Bunlar aforizm sayılmasa da, yəni özlüyündə bitkin fikir olmasa da, mətnə daxil edildikdə bəzən aforizmdən daha çox səmərə verir.

Qərb düşüncəsi lirik olmaqdan daha çox, epik səciyyə daşıdığına görə, fikirlər də çox vaxt nəsrlə, bər-bəzəksiz ifadə olunur. Amma fəlsəfi mətnlərdə fikirlər bir-biri ilə elə çulğalaşır ki, onların hər hansı birini ayırdıqda müəllifin nə demək istədiyini

müəyyənləşdirmək çətin olur. Yəni fikirlər sadə yox, mürəkkəb olduğundan, onların aforizm halına salınması mümkün olmur. Məhz bunun nəticəsidir ki, dünyanın ən böyük mütəfəkkirlərinin, böyük filosofların yazdıqlarını aforizm şəklinə salmaq elə də asan məsələ deyil. Yəni onlar özləri bunu ediblərsə ediblər, etməyiblərsə, sonradan bu "əməliyyatı" aparanda, alınan aforizmin müəlliflik hüququ sual altında qalır.

Qərbdə ruhsuz dünyanı, «obyektiv reallığı» bir qayda olaraq elmi dillə, insan ilə dünya arasındakı münasibətləri isə fəlsəfi dillə ifadə edirlər. İnsan dünyasının ifadə olunmasına isə fəlsəfə ilə yanaşı, incəsənət, ilk növbədə poeziya iddialıdır. Lakin elmi-fəlsəfi yanaşma ilə poetik yanaşma arasında köklü fərqlər vardır. Qərb sivilizasiyasının siması, əlamətdar cəhəti kimi başa düşülən elmi düşüncə sadəcə bir alternativ təsvir üslubu olmayıb, əlahiddə bir keyfiyyətə malikdir ki, buna kumulyativlik deyilir. Yəni inkişaf müxtəlif şəxslərin gördükləri işlərin, əldə etdikləri yeni biliklərin toplanması hesabına gedir.

Şərq poeziyasında da ümumiləşdirmələr vardır. Yəni konkret hadisələrin təsvirindən sonra ümumiləşdirici bir fikir hasil olur ki, bu da Şərq müdrikliyi kimi məlumdur. Lakin bu ümumiləşdirici fikir bir qayda olaraq əxlaqi müstəvidə, nəsihət və ya davranış düsturu, resept kimi təqdim olunur.

Bu üslub Bibliya və Quran da daxil olmaqla bütün dini kitablarda da aparıcı üslubdur.

Bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, atalar sözlərinin bir qismi neqativ planlı folklorla bağlıdır. Lakin istənilən halda dəyəri olmayan heç bir fikir şifahi xalq ədəbiyyatında yaşamır. Sadəcə olaraq belə fikirlərin düzgün yozuma, hermenevtik təhlilə ehtiyacı var. Bu mənada mübahisəli görünən bəzi atalar sözlərini təhlil etməyə çalışacağıq.

Məsələn: *“**El üçün ağlayan gözdən olar”.*** Bu söz sanki milli ruha, vətənpərvərliyə ziddir. Bəs onda necə “atalar sözü” ola bilibdir? Çox vaxt fikir anlaşılmazlıqları sözlərin, terminlərin mənasının dəqiq olmamasından irəli gəlir. Ona görə də, əvvəlcə “el” sözünün mənası müəyyənləşdirilməlidir. Dilçilərin sinonim kimi qəbul etdiyi bir çox sözlər var ki, fəlsəfi kontekstdə onlar fərqli məzmun daşıyırlar. “El”, “əhali”, “kütlə”, “camaat”, “xalq” və, nəhayət, “millət”, “cəmiyyət”, “bəşəriyyət” sözləri heç də sinonim olmayıb, özünəməxsus məna çalarına malikdirlər. *Kütlə* və *camaat* adətən hansı isə bir ideya ətrafında toplanmayan adamların kortəbii birliyidir. Burada birləşdirici amil sadəcə məkan, zaman və ya hansı isə təsadüfi hadisə ola bilər. Onu müəyyən məcraya yönəltmək, yönləndirmək, idarə etmək ona görə mümkün deyil ki, *“hər ağızdan bir avaz gəlir”. “Əhali”* sözü isə müəyyən bir ölkənin, ərazinin sakinlərini əhatə edir ki, burada da yeganə ümumi cəhət məhz sərhəddin, məkanın müəyyənliyidir. Kütlədən fərqli olaraq burada daimi yaşama şərtləri tələb olunur. Yəni müəyyən əraziyə müvəqqəti, təsadüfən gəlmiş adamlar oranın əhalisinə aid deyil. Bu mənada kütlə və camaat məkanca daha lokal, lakin müvəqqəti, əhali isə seyrək paylansa da, daha dayanıqlıdır. El sözü daha çox əhali sözünə yaxındır, daha doğrusu, əhali ilə xalq arasında qoyula bilər. Daha mütəşəkkil ictimai birlik forması isə cəmiyyətdir və onun da bütün siyasi-hüquqi, iqtisadi, mədəni-mənəvi parametrlərlə konkretləşmiş, dövlət maşını ilə tənzim və təcəssüm olunan forması – millətdir.

Beləliklə, *“kütlə üçün ağlamaq”, “el üçün ağlamaq”,* “*millət üçün ağlamaq*”, – əslində fərqli şeylərdir.

Milli mənafe və onun həyat amalına çevrilməsi ictimai inkişafın yüksək pilləsinə aiddir. Əlbəttə, bundan daha yüksək forma kimi ümumbəşəri mənafe və mücərrəd insan sevgisi, yəni

"ümumiyyətlə insan" üçün ağlamaq, yəni çalışmaq, yanmaq haqqında danışmaq olardı. Amma burada sanki dairə qapanır və son yenidən başlanğıca gəlir. Mücərrəd insan üçün ağlamaq əslində əsli-zatı bilinməyən, ideyası və amalı bəlli olmayan "kütlə", "camaat" üçün ağlamaq kimi bir şeydir. Yəni bir-birini öldürən iki düşmənin hər ikisi üçün ağlayırsan. Bu, bir növ *"imam üçün ağladıq, indi də gəlin yezid üçün ağlayaq"* məsəlini xatırladır. Düzdür, bu sonuncu məsəl bir qədər fərqlidir, yəni ola bilsin ki, qatilin də günahını məhz faciə kimi dəyərləndirərək onu da yazıqlamaqdan söhbət gedir.

Bax, "el" sözünü "camaat", "kütlə", "mücərrəd insan" mənasında başa düşəndə, "el üçün ağlayan gözdən olar" deyiminin mənası daha aydın başa düşülür. Amma "el" milliləşdiriləndə, dövlətləşdiriləndə, yəni ideyası, amalı bəlli olanda, başqa sözlə, konkretləşəndə, "hansı el" sualına cavab veriləndə, onda bu məsəlin yönü də dəyişir. *"Sən kimin üçün ağladığını de, mən sənin kim olduğunu deyim".*

İndi ağırlıq mərkəzini *"el"* sözündən *"ağlamaq"* sözünə keçirək. Yəni əslində sadəcə "ağlamaq" özü acizlik əlaməti hesab oluna bilər. Ağlamaq zəiflərin nəsibidir. Müəyyən kritik məqamlarda "ürəyi boşaltmaq" üçün qaçılmaz olsa da, geniş planda götürdükdə yüksək bir keyfiyyət hesab olunmur.

Əbu Turxan həmin atalar sözünü başqa yozumda verir:

El üçün ağlayan gözdən də olar,
Küləş tək alışan közdən də olar,
Ağlayıb-sızlamaq nəyə gərəkdir,
Böyük iş əməldən, sözdən də olar.

Yəni millətə heç də ağlamaq yox, gerçək iş, əməl, söz lazımdır. Amma "ağlamaq" sözünü məhz "yanmaq" mənasında işlətsək, iş, əməl, söz də yanmağın təzahürləri olacaqdır.

Yaxud: ***"Girdin şəhərə, hamı gözü qıpıq, sən də ol gözü qıpıq".*** Bu cür fikirlər o cəmiyyətlərdə olur ki, orada fərqlənən adamları, cəmiyyətdən uca dayananları sevmirlər. Hamının əyri olduğu cəmiyyətlərdə məhz düz adamlar əyri görünürlər. Bu cəmiyyətin öz məntiqi də vardır: *"Düz adamdır, bəs niyə əyri iş görmür?* Yaxud hamının sərxoş olduğu bir məclisdə ayıq adamı sevməzlər, çünki o başqalarının eyiblərini görə bilər. Dəlilər çoxluq təşkil edən yerdə ağıllı adam dəli kimi görünür. Bu kontekstdə belə bir hekayət yada düşür.

Bir dəfə münəccim şaha deyir ki, elə bir yağış yağacaq ki, onun suyundan kim içsə, dəli olacaq. Şah vəziri-vəkili yığıb məşvərət eləyir. Belə ki, bütün içməli su hövzələri açıq olduğundan, yağışın suya qatışmasının qarşısını almaq qeyri-mümkün idi. Onda vəzir belə məsləhət görür ki, heç olmasa şah və onun yaxış adamları üçün qapalı yerdə su toplayaq, yağış ona qatışa bilməsin. Elə də edirlər. Yağış yağır, bütün əhali sudan içir, bircə saray əhlindən başqa. Amma bir neçə gün keçir, əhali arasında söz-söhbət yayılır ki, şahı dəyişmək lazımdır, çünki şah da, onun ətrafı da dəli olub. Şah vəziri çağırıb yenidən məsləhət istəyir. Vəzir isə deyir ki, şah sağ olsun, bircə çarə var; gərək biz də o sudan içək.

Yəni "hamı kimi olmaq", fərqlənməmək tələbi bəzən qaçılmaz olur. Əbu Turxan deyir: *"Dəlilər çox olanda ağıllıları «müalicə etmək» daha rahat olur".* Roma imperatoru Qrasian da, görünür, bunu nəzərdə tutaraq deyirdi: *"Ağıllı olub tək qalmaqdansa, hamı ilə birlikdə dəli olmaq yaxşıdır".*

Əsasən neqativ təsiri bağışlayan başqa bir atalar sözünə də baxaq:***"Palaza bürün, elnən sürün".*** Nə qədər neqativ görünsə də, bu ideya universal bir qanunauyğunluğun xüsusiləşmiş halını ifadə edir. Heraklit *"təbiətə uyğunlaşmaq"* prinsipini irəli sürürdü. Nizami isə belə deyir:

Bu dünya səsiylə səsləşənindir,
Dövranla düz gəlsən, dövran sənindir.

Yəni həm təbiət, həm də cəmiyyətə (zəmanəyə, dövrana) uyğunlaşmaq tövsiyə olunur. *"Elnən sürünmək"* də həmin mənanı ifadə edir. Burada "el" sözü camaat, kütlə kimi başa düşülürsə, fikir doğrudan da neqativdir. Yəni göz önündə öz siması, mövqeyi olmayan, buqələmun kimi düşdüyü mühitə uyğunlaşan, hər çalınan havaya oynayan bir adamın obrazı canlanır. Görünür, Mark Avreli məhz belə bir həyat tərzinə qarşı çıxaraq deyir: *"Əsas vəzifə əksəriyyətin yaşadığı kimi yox, öz daxili mənəvi tələbatına uyğun yaşamaqdır".* Bu iki əks fikir ayrı-ayrılıqda yarımçıq və naqisdir. Amma əsl hikmət məqamı düzgün seçə bilmək, nə vaxt hamı ilə bir olmaq, nə vaxt fərqlənmək lazım olduğunu düzgün müəyyənləşdirməkdir. Əslində Mark Avrelinin fikri bir məqsəd olaraq düzdür. Amma adamı özbaşına qoyan kimdir?! *"Sən saydığını say, gör fələk nə sayır?"* deyimini cəmiyyətə transformasiya etsək, yəni mühiti fələk kimi götürsək, tək öz istəyimizdən çıxış etməyin mümkün olmadığı, cəmiyyətin, ictimai mühitin də nəzərə alınmasının labüdlüyü vurğulanmış olur. Yəni insan nə vaxtsa məhz öz istədiyi kimi, öz daxili mənəvi tələblərinə uyğun yaşaya bilmək üçün hələ uzun müddət cəmiyyətin, mühitin istəkləri ilə hesablaşmalıdır. Fələyə qarşı getmək mümkün olmadığı kimi, cəmiyyətə, ictimai rəyə qarşı getmək də çətindir. Çətindir, amma qeyri-mümkün deyil. "*Oğul odur ki, din içində din bəsləyə!*" Burada söhbət mühitin dini ilə konfliktə girmədən öz dinini qorumaq qabiliyyətindən gedir.

Lakin "el" sözü başqa mənada – millət kimi, milli ruhun timsalı kimi götürüldükdə, bu məsəlin ideya yönü dəyişir. Elin çətin günündə də ondan ayrılmamaq, lazım gələndə hamı ilə birlikdə sürünmək və hər əzaba qatlaşmaq mənası da üzə çıxır.

Yəni anlayışların mənalarından asılı olaraq yozumlar da dəyişir. Yozumçu rolunu isə adətən kontekst, mətn oynayır. Yəni hər kontekstdə məsəlin bir fərqli mənası ortaya çıxır. Obrazlı desək, bu cür çoxmənalı məsəllər özü də buqələmun kimi rəngdən rəngə girir.

Belə bir ifadə var: ***"İstedadlıya kömək edin, istedadsız onsuz da özünə yol tapacaq".*** Bu cür fikirlər hansı isə ictimai mühitin gerçəkliyindən intixab edilmişdir. Əslində doğrudan da istedadlının köməyə ehtiyacı var, təkcə ona görə yox ki, geri qalmış cəmiyyət ona doğmalıq göstərmir, həm də ona görə ki, istedadlı adamlar özü haqqında düşünmürlər. Və *"özünə yol açmaq", "öz başına çarə qılmaq"* üzrə mütəxəssis deyillər. Normal cəmiyyət o cəmiyyətdir ki, orada hərə məhz öz yerini tapa bilir, daha *"Əlinin papağı Vəlinin, Vəlinin papağı Əlinin başına" qoyulmur.* Məhz hərə öz yerində olanda, boş qalan yerlər özü mütəxəssisi, istedadı səsləyir və istedad üçün yer açılmış olur. Vay o gündən ki, *"yağla şorun qiyməti eyni olsun".* Onda bu rəqabətdə məhz şor qalib gələcək, çünki onun maya dəyəri daha aşağıdır. Necə ki, belə cəmiyyətlərdə istedadlılar rəqabətə dözə bilmirlər; onlar mütəxəssis kimi yetişmək üçün öz üzərində çalışdığı vaxtda, o birilər cəmiyyətdə əlaqələr yaradır, tanışlar tapır, zəmanənin nəbzini tutmuş olurlar.

Əbu Turxan da görünür, məhz bu cür cəmiyyətlər üçün demişdir:

Kol kola söykənibdir,
Gülsə tikan üstədir.
Yaxşılar ayrı düşüb,
Yamanlarsa dəstədir.

İstedadlılar təklənirlər. Onlar kütlənin fövqündə olduğundan, bir-birindən ciddi surətdə fərqləndiyindən kütlə ilə onların

arasında bir uyğunsuzluq, bəzən hətta ziddiyyət yaranır.

Beləliklə, *"İstedadlıya kömək edin, istedadsız onsuz da özünə yol tapacaq"* ifadəsinin haradan və nədən yarandığı bəlli olur. Və bu, bir növ ironik ifadədir və aforizm kimi qəbul oluna bilməz, çünki ancaq bəlli ictimai mühitlərə aiddir.

"Bir dəfə görmək yüz dəfə eşitməkdən yaxşıdır". Deməli, bizim ənənəvi düşüncə tərzinə görə, daha çox informasiya almaq, həqiqətə daha çox yaxınlaşmaq eşitmək deyil, görmək sayəsində mümkün olur. Koqnitiv psixologiya da belə hesab edir ki, ən böyük informasiya məhz görmə duyğusu sayəsində əldə edilir. Burada "eşitmək" dedikdə başqalarının təcrübəsi nəzərdə tutulur. Vurğu bunadır ki, başqasının görüb danışması bir şeydir, özünün görməyin isə başqa şey.

"Öz"-ün vurğulanması yaxşıdır, amma "öz" məhduddur.

Sivilizasiya isə məhz başqalarının mənimsədiklərini də mənimsəmək sayəsində mümkün olmuşdur. Belə ki, "eşitmək" həm də "oxumaq" anlayışını əhatə edir. Oxuduqlarımız isə başqalarının gördüklərinin sadəcə nəqli yox, nəzəri bilik səviyyəsinə yüksəlmiş və sınaqdan çıxmış biliklər də ola bilər. Bu mənada gördüklərimiz, yəni hissi idrak səviyyəsində mənimsədiklərimiz deyil, kitabdan oxuduqlarımız, yəni elmi-nəzəri fikir və təcrübə süzgəcindən keçmiş biliklər həqiqətə daha yaxındır və deməli, daha yaxşıdır.

Burada ancaq yaradıcı adamlar istisna təşkil edirlər. Belə ki, onlar da təhsil yolu ilə həmin dövrün ümumi bir səviyyəsinə, postamentə, məlumata, metodika və texnikaya yiyələndikdən sonra, şəxsi yaradıcılıq üçün gərək öz təcrübələrinə, öz "mən"lərinə istinad etsinlər. Lakin burada da rəssam üçün görmək, bəstəkar üçün eşitmək daha önəmli olur. Şair üçün həm görmək, həm eşitmək önəmlidir. Yaradıcılığın daha yüksək səviyyəsində isə bəsirət gözü açılır ki, bu da qəlbin səsini eşitmək deməkdir.

Yəni bu yüksək məqamda, sezgi qatında görmək və eşitmək eyniləşir.

Kim isə deyib ki, ***"gözəllik ondur, doqquzu dondur".*** Əbu Turxan isə əlavə edir ki, *"birini saxla, doqquzunu yandır".* Yəni gözəlliyin əsl siqləti məhz donlarsız, zahiri cəhətlərdən təmizləndikdən sonra yerdə qalan o "bir"dədir. Bunu anladıqdan sonra qayıdıb yenə həmin atalar sözünə nəzər salsaq, qarşımızda tamamilə başqa bir yozum açılacaqdır. Yəni məqsəd diqqəti dona, geyimə, bəzəyə yönəltməkdən, donun vacibliyini qeyd etməkdən ibarət deyilmiş. Məqsəd insanları diqqətli olmağa, doqquz qat donla pərdələnmiş həqiqi gözəlliyi axtarmağa yönəltmək imiş.

Belə bir deyim də var: ***"Çox oxuyan çox bilməz, çox gəzən çox bilər".*** Lakin çox gəzənlərin çoxu könül evindən bixəbər qalıblar. Gəzdikləri və gördükləri dünya yox, dünyanın görüntüsü olub. Əsl dünya, mahiyyət isə kənarda yox, içəridə, qəlb aləminin, ruhani dünyanın dərinliklərində imiş!

Mütləqi də, mahiyyəti də, sonsuzluğu və əbədiyyəti də insan ancaq ruhununənginliyində tapa bilər.

Səbəbi isə budur ki, kənara getdikcə dünya genişlənir və seyrəlir. Sıxlıq azalır, məsafə artır. Sən getdikcə o səndən daha böyük sürətlə uzaqlaşır. L.Tolstoy təsadüfən demirdi ki, xoşbəxtliyi birinci növbədə öz evində axtar.

"Pul əl çirkidir". Bəlkə də heç bir millətdə pula bu dərəcədə həqarətli və saymazyana münasibət tapmaq mümkün deyil. Pulu əl çirki saymaq, onun heç vaxt məqsəd olmalı olmadığını vurğulamaq, pulun fövqündə durmaq əslində mənəviyyatı yüksəltməyin, *"insan mənəviyyat üçün yaşamalıdır"* (Heydər Əliyev) hikmətini təsbit etməyin bir formasıdır. Məhz Şərqdə nəfsə qarşı çıxmaq, tamahkarlığı, xəsisliyi məsxərəyə qoymaq ənənəsi geniş yayılmışdır. Əksinə, əliaçıqlıq, səxavət həmişə kişinin ən

yüksək məziyyətlərindən biri sayılmışdır.

İzaha ehtiyacı olan fikirlər təkcə atalar sözlərində deyil. Müəllifi olan müdrik fikirlərin – aforizmlərin də bir qismi ya izah olunmalı, ya da aforizmlər sırasından çıxarılmalıdır.

Məsələn, Monten deyir: "***Müdrikliyin ən gözəl sübutu əhval-ruhiyyənin həmişə yaxşı olmasıdır***" və bu fikri əksər aforizm kitablarına daxil edirlər. Amma əslində bu, müdrikliyin deyil, səfehliyin ən gözəl sübutudur. Yada salmaq istərdik ki, estetikanın kateqoriyaları baxımından yanaşsaq, gülüş və komiklik əslində eybəcərliklə, naqisliklə bağlıdır. Gözəllik isə daha çox dərəcədə faciəvilikdə üzə çıxır. İnsanın əhvalının yaxşı olması sadəcə bir mimika məsələsi olmayıb onun daxili aləminin dramatizmindən bir nəticə kimi hasil olmalıdır.

Yaxud Pliniy deyir: "***Qaçan yıxılar; sürünən yıxılmaz.***" Burada nə təbliğ olunur? Böyük mütəfəkkirlər adətən sürünməyi pislədiyi halda, Pliniy sürünməkdə bir kəramətmi tapmışdır? Sürünən ona görə yıxılmaz ki, o zatən yıxılmış vəziyyətdədir. Qaçan isə hələ nə vaxtsa yıxılana qədər ayaq üstə olacaqdır.

Sofokl deyir: ***"Xoşbəxtliyin birinci şərti ağıllı olmaqdır".*** Düzdür, ağıllı adam problemlərin həllini daha tez tapa bilir. Amma ağıllılar həm də iddialı olarlarsa, onda necə? Bəzən ağıllı olmayanlar problemləri sadəcə olaraq görə bilmirlər və buna görə də heç narahat da olmurlar. Bu baxımdan, kimin daha xoşbəxt olması sual altında qalır.

Yaxud Platon deyir: ***"Hər yerdə yeganə bir ədalət prinsipi vardır: güclünün marağı".*** Heç şübhəsiz, Platon bu fikri pozitiv mənada yox, tənqidi-satirik mənada deyir. Yəni öz dövründəki sosial ədalətsizliyi tənqid edir. Amma təəssüf ki, bir çox aforizm kitablarına bu, məhz Platonun mövqeyi kimi daxil edilir.

Belə bir fransız "hikməti" var: ***"Dosta pul verməklə həm***

pulunu, həm də dostunu itirirsən". Dostluğu pulla bir tərəziyə qoymaq, "dostu itirməmək üçün" ona əl uzatmamaq əlbəttə, absurddur. Ehtiyacı olan dostun pulu qaytarıb-qaytarmayacağı haqqında düşünmək özü bu "dostluğun" saxta olduğunu göstərir.

Təəssüf ki, dostluğa belə dırnağarası münasibətə Şərq "hikmətində" də rast gəlmək mümkündür. Məsələn, Sədi Şirazi deyir: "*Sirrini heç dostunla da bölüşmə; vaxt gələr, bu sirr səni dostunla düşmən edər".* Deməli, bəri başdan dostun həqiqiliyi şübhə altına alınmış olur.

Yaxud F.Nitsşenin belə bir fikrini aforizmlər sırasına daxil edirlər: ***"Azadlıq özündən utanmaqdan azad olmaqdır".*** Amma unutmaq olmaz ki, "*nəzarətin ən etibarlısı daxili nəzarətdir".* İnsan öz hərəkətlərini daxili mənəvi meyar süzgəcindən keçirə bilsə və burada utanılası bir şey görməsə, başqalarından da utanmasına gərək qalmır. Başqa sözlə desək, insan ancaq o zaman utanır ki, öz əməllərinin düzlüyünə əmin olmur və başqalarının buna necə qiymət verəcəyindən narahatlıq keçirir.

Nitsşenin belə bir "aforizmi" də var: ***"Görüb inanmamaq dərk edənin ən böyük məziyyətidir; görünüş onun ən böyük düşmənidir".*** Əslində bu fikir min illərdən bəri məlum olan skeptisizmin prinsiplərindən biridir. Yəni hər gördüyün şeyə, zahiriliyə, görüntüyə inanma – şübhə ilə yanaş. Əvvəlcə yoxla, "*yüz ölç, bir biç"* və s. Bu mövqeyin klassik ifadələrindən biri Sekst Empirikə məxsusdur: *"Bilmədiklərimi onsuz da bilmirəm, bildiklərimə də şübhə ilə yanaşıram".* Amma Nitsşe bu məlum fikri ifrata vardırmaqla əslində ona neqativ bir don geyindirmişdir. Əgər sağlam şüur, ruslar demişkən, *"etibar et, amma yoxla!"* deyirsə, Nitsşe sadəcə etibarsızlığı, inamsızlığı mütləqləşdirməklə nihilizm əhvalını təlqin edir. Ən böyük məziyyət əslində inana bilmək qabiliyyətidir, amma əlbəttə, həm təcrübə,

həm də rasional planda yoxlamaq şərti ilə. Bu məsələdə biz Albert Şveyserin mövqeyini bölüşürük: *"Mənim biliklərim bədbin, inamım – nikbindir".*

Yanılmaqdan, səhv etməkdən qorxmaq lazım deyil. Elmin universal metodlarından biri "sınaq-səhv" metodudur. Vacib olan budur ki, on variantdan doqquzu səhv çıxsa belə, bir dənə düzgün olan variantı tapa biləsən. Əbu Turxanın dediyi kimi, *"alim səhv etməkdən qorxsa, elm inkişaf etməz".* A.Frans da "*Elm qüsursuzdur, amma alimlər həmişə səhv edirlər"* deyərkən, bunu nəzərdə tuturdu ki, səhvlər zamanın sınağından, süzgəcindən onsuz da keçə bilməyəcək, elm məbədində ancaq həqiqətlər saxlanacaqdır.

Bir çox hallarda A.Eynşteynin kontekstdən götürülmüş belə bir fikrini də aforizm kitablarına daxil edirlər: ***"Əsl elm və əsl musiqi eyni fikri prosesi tələb edir".*** Halbuki elmdə fikri proses aşkar, şüurlu olduğu halda, incəsənətin müxtəlif növlərində, xüsusilə musiqidə yalnız qeyri-aşkar və qeyri-şüuri proseslərdən danışmaq mümkündür. Burada elm ilə musiqinin ümumi yox, fərqli mahiyyəti ifadə olunur. Lakin belə bir qüsurlu fikrin aforizm kimi yayılması, görünür, ancaq Eynşteynin böyük nüfuzu ilə izah oluna bilər. Yəni əgər Eynşteyn belə deyibsə, deməli belədir. Bəs Eynşteyn bu fikir hansı kontekstdə söyləmişdir? O kontekstdə ki, söhbət elmi yaradıcılığın quru məntiqi mühakimələrlə məhdudlaşmadığından, burada bədiilik komponentlərinin olmasından gedir.

Beləliklə, ənənəvi "Aforizm" kitablarında bəzən elə böyük adamların elə bəsit, zəif fikirləri verilir ki, təəccüblənməyə bilmirsən. Sonra səbəbi aydın olur. Axı, hər şey təkcə fikrin müəllifindən yox, həm də onu seçənin səviyyəsindən asılıdır. Böyük şəxslərin əsərlərindən də bəzən kontekstdən ayıraraq elə cümlələri seçib yazırlar ki, onlar əslində hansı isə mürəkkəb bir

fikrin və ya təhkiyənin hissələridir və müstəqil dəyər kəsb etmirlər; müəllif o fikrin aforizm kimi, yaxud ayrılıqda verilməsinə heç vaxt razı olmazdı. Amma nə etmək olar... Və bu zəif aforizmləri görüb hər yetən də öz "aforizmlər"ini yazır.

Eləcə də atalar sözləri. Onları yığıb təsnif etmək, qruplaşdırmaq ilk baxışda sadə görünsə də, olduqca böyük mənəvi məsuliyyət tələb edir. Təəssüf ki, ölkəmizdə "Atalar sözləri" adı ilə çap etdirilmiş əsərlərə haradan nə tapılıbsa, ağına-bozuna baxmadan, əslində nəinki "atalara", heç oğul-uşağa da rəva bilinməyən sözlər hamısı daxil edilir. Bu irad hətta akademik nəşr kimi nüfuz qazanmış kitablara da aiddir[1].

Məsələn:

"Əhd-peymanı sındırmazlar" (s.110);

"Xəstəyə naz eləmək həkimə yaraşmaz" (s.111);

"Yuxuya inanmazlar" (s.126);

"Yola körpü sal" (s.141);

"Zərərə tərəf getməzlər" (s.146) və s.

Bu cür təsadüfi sözlər təbii ki, *atalar sözü* sayıla bilməz; onlar heç truizm də deyillər. Bəs seçim, bəs meyar? Bəs müzakirələr, fəlsəfi təhlil? Sanki bunlara heç ehtiyac yoxmuş; əsas məsələ daha çox "fikir" toplamaq, daha qalın kitab buraxmaq imiş.

Həm də nöqsanlar təkcə hikmətsiz, səviyyəsiz sözlərin kitaba daxil edilməsi ilə bitmir. Buna bəlkə də, göz yummaq olar, amma bəzən neqativ təsirli sözlər də kimlərinsə *yüngül əli* ilə "atalar sözü" statusu qazanmağa cəhd edir. Məsələn: ***"Kitab verənin bir əlini kəsərlər, qaytaranın iki əlini!".*** Bu məsəl *"kitab oğrusu oğru deyil"* məsəlinin daha pis variantıdır. Əslində kitabı sevən, onun qədrini bilən, ona qiymət qoyan adam aldığı kitabı qaytarar ki, başqaları da oxuya bilsin.

---

[1] Məs.: Atalar sözü (Toplayanı Ə.Hüseynzadə). Bakı, "Yazıçı", 1981.

Necə ki, atalar sözləri içərisində universal səciyyə daşımayan və ancaq müəyyən kontekstdə və müəyyən tip hadisələr üçün dəyərli olan nümunələr vardır, eləcə də bədii ədəbiyyatda kontekst böyük önəm daşıyır. Məsələn, kimsə Nizaminin, M.F.Axundovun, Hüseyn Cavidin əsərlərində işlənən ayrı-ayrı məsəlləri, deyimləri, ifadələri seçərək "aforizmlər" adı altında çap etdirir və bu zaman hansısa obrazın dili ilə deyilmiş fikir müəllifin adına yazılır.

Məsələn:

"Bir günün zövqünə dəyməz dünya";

"Mərhəmət zəiflikdir";

"Məhəbbət fəlakətdir";

"Yox kimsədə mərhəmət və vicdan,
İnsanlığı həp unutdu insan";

"Əmin olunuz ki, dünyanın bütün izzəti – bütün səadəti ancaq pul ilə əldə edilə bilir" və s.

Dünyanın dəyərsizliyinin vurğulanması, bir günün zövqünün dünyadan üstün tutulması, insanlığın unudulması, mərhəmətin, məhəbbətin neqativ müstəviyə keçirilməsi, – bütün bunlar Cavidin əslində ittiham etdiyi cəhətlərdir. Bu deyimlər *"bu dünya beş günlükdür"* fəlsəfəsizliyini yada salır. Amma hikmət dünyasında söhbət həqiqi dünyanın, ruhun, mənəvi meyarların bir günün zövqünə qurban verilməsinin yolverilməzliyindən, mərhəmətin, məhəbbətin isə ülviyyətindən, aliliyindən gedir.

Bu kimi ifadələrin, əslində onlar ironiya ilə, ya da mənfi obrazların dili ilə deyildiyi halda, H.Cavidin seçmə aforizmləri kimi təqdim edilməsi[1] yolverilməzdir. Belə ki, hansı fikrin müəllifə, hansının obraza aid olduğunu və ya müəllifin hansı obrazları dəstəklədiyini və hansıları öz dili ilə ifşa etdiyini saf-çürük etmədən və bu zaman hikmətin yüksək meyarlarından çıxış

[1] Bax: Cavid hikməti. Seçmə aforizmlər. Bakı, Elm, 2008.

etmədən, belə bir işin məsuliyyətini boynuna götürmək məqsədəuyğun deyil.

Ümumiyyətlə, H.Cavidin bu sahədə bəxti gətirməmişdir; onun fikirlərinin seçilməsi zamanı müəllif mövqeyi çox tez-tez antimövqe ilə qarışıq salınır. “Müdriklik əlifbası” adı ilə çap olunmuş 2 cildlik kitabda[1] da H.Cavidin “aforizmləri” kimi aşağıdakı misallar gətirilir: *“Ən silinməz ləkədir yoxsulluq”(s.329).* Yaxud: *”Ən son nəticə heçlikdir”(s.330).* Bu kitabda müdriklik bir yana qalsın, heç adi şüur səviyyəsində də dəyəri olmayan fikirlər çoxluq təşkil edir. Məsələn, kontekstdən çox uğursuz çıxarılmış *“açıq-aşkar nankordan biridir insan”* sözlərini Qurana istinadla bir aforizm olaraq kitaba daxil etmək ən azı Qurani-Kərimin ümumi ruhuna zidd getməkdir. Yaxud Şekspirin konkret bir zaman və ictimai mühit üçün dediyi tənqidi-satirik fikir aforizmlər sırasına daxil edilir: *“Axmaqlıq sayılır düzlük, həqiqət” (s.34).* Yaxud A.Blok deyir: *“Ayır bu dünyadan məni bir anda”(s.71).* – Axı, bunun nəyi aforizmdir?

Təəssüf ki, meyarsızlıq bu sahədə çap olunan əksər kitablara aiddir. Bu isə oxucuları həqiqət və hikmət axtarışında düzgün yönləndirmək əvəzinə, onları çaşdırır və nəticədə haqqın nahaqla, düzün əyri ilə qarışıq salınmasına xidmət edir.

Lakin qeydlərimizi tənqidi notlarla bitirmək istəməzdik, çünki Əbu Turxan demişkən, *“pisi söyməkdənsə, yaxşını öymək yaxşıdır”.*Ona görə də nisbətən uğurlu seçimləri də yada salmaq istərdik. Bizcə, hələ sovet dövründə bakılı fəlsəfə tədqiqatçıları P.Landesman və Y.Soqomonovun hazırladıqları “Fikirlər və aforizmlər”[2] hələ də ən sağlam seçimlərdən biri olaraq qalmaqdadır.

---

[1] Müdriklik əlifbası (I kitab).Bakı, Şirvannəşr, 2010.

[2] Мысли и афоризмы (Составители: П.Ландесман,Ю.Согомонов). Баку, Азернешр, 1962.

Son illərdə Cəlal Bəydilinin hazırladığı "Dəyişən dəyərlər dünyası" kitabı da bu sahədə uğurlu təşəbbüs kimi dəyərləndirilə bilər[1].

Bizcə, ölkəmizdə folklora və klassiklərin dünyagörüşünə, hikmət aləminə münasibət məsələsi yenidən nəzərdən keçirilməlidir. Müdrik fikirlərin, aforizmlərin, atalar sözlərinin toplanması zamanı çox ciddi meyarlardan çıxış olunmasına böyük ehtiyac vardır. Necə deyərlər, *"az olsun, yaxşı olsun"*.

[1] Bəydili C. Dəyişən dəyərlər dünyası. B., "Mütərcim", 2011.

İnsan

Bəşərsiz kainat bir viranədir!

S.Vurğun

Ən böyük qələbə insanın öz üzərindəki qələbəsidir.

Hz.Məhəmməd

Kamil insan gözəl söz söyləyə bilən insan deyil, söylədiyini edən və edə bildiyini söyləyən insandır.

Konfutsi

İnsan yan almaq üçün hansı limana getdiyini bilməyəndə heç bir külək onun üçün sərfəli olmayacaqdır.

Seneka

Hər kəsin dəyəri nəyə can atmasındadır.

Mark Avreli

İnsanın mahiyyəti
onun arzularında təzahür edir.

Spinoza

İnsanın ölçüsü onun
imkanlarının sərhəddi ilə müəyyən olunur.

Əbu Turxan

Özünü arzularının
mahiyyətindən tanıya bilərsən.

Məhəmməd İqbal

Hər bir insan öz sevgisi qədərdir.

Əbu Turxan

Heç kimi sevməyəni sevməzlər.

Demokrit

İnsanın gözü nəyi görürsə, dəyəri də o qədərdir.

Mövlana

Hər şeyin meyarı insandır.

Protaqor

Ən böyük fəziləti ağıl olan
adamın dünyası ağılla dərk edilə bilən
şeylərlə məhdudlaşır.

Mövlana

Biz elə bir məxluqlarıq ki,
bəzən mələklər insan olmadıqlarına görə üzülür,
bəzən də şeytanlar insan olmadıqlarına görə
şükür edirlər.

Mövlana

Təbiətinə görə insanlar bir-birinə yaxın,
vərdişlərinə görə isə bir-birindən uzaqdırlar.

Konfutsi

İnsan var dərya kimidir, baş vurdunsa,
çıxmaq çətindir; insan var ki, divar kimidir, qarşında durur
və heç nə görə bilmirsən; insan var ki, şüşə kimidir –
dünyanı sənə göstərməyə çalışır; insan var ki, ayna
kimidir, səni özünə göstərməyə çalışır.

Əbu Turxan

Oxunacaq ən böyük kitab insandır.

Hacı Bəktaş Vəli

İnsandan insana fərq var: bir dəmirdən
həm nal, həm də qılınc düzəldirlər.

Nizami

Sıfıra bənzər insanlar vardır. Onlar hər
zaman qarşılarında bir rəqəmə ehtiyac duyurlar.

Balzak

Hər insan bir ulduzu,
bəşəriyyət – kəhkəşanı xatırladır.

Əbu Turxan

Sakit görünən dənizin təlatümü dərin qatdadır.

Əbu Turxan

İnsan yaratdıqca
ucalır, ucaldıqca daha yaxşı yaradır.

Əbu Turxan

İnsan yarımçıqdır;
onun digər yarısı bütün yerdə qalan dünyadır.

Əbu Turxan

Özünü tanımaq heç də hamıya sərf etmir.

Əbu Turxan

«Mən»dən uzaqlaşdıqca
dünya genişlənir və genişləndikcə yadlaşır.

Əbu Turxan

İnsanın ən böyük səyahəti öz daxili
aləminə səyahətidir.

Əbu Turxan

Biz adətən özümüzü yox,
başqalarını görürük. Özünü görməyin yolu isə özünə
başqalarının gözü ilə baxmaqdır.

Əbu Turxan

Özünü tanımayan
insanlar öz həyatlarını yaşamırlar.

Əbu Turxan

İnsanı yaxşı tanıtmaq
istəsən, heç kəsi inandıra bilməzsən, yox, əgər
pisləsən, hər kəsi inandırarsan.

C.Dreper

İnsan fikirləşmədən
öz içində yaşayanları aşkar edə bilməz.

Hegel

Ancaq insan öz mənasını
varlıqda tapır, varlıq da öz bütövlüyünü və
mənasını insanda tapır.

Haydegger

İnsan öz fərdiliyini nə qədər çox
biruzə verirsə, o qədər də bütün mövcudatla
birləşməyə can atır.

R.Taqor

Odu sevənlər müxtəlif olur;
kimi istisinə, kimi tüstüsünə, kimi işığına görə;
kimi öz "canını oda yaxmaq" üçün, kimi başqalarını
yandırmaq üçün.

Əbu Turxan

Təhlükənin də öz gözəlliyi var,
o, insanda mübarizlik ruhunu, ona qarşı getmək
istəyini oyadır.

Göte

Özünü sevənlərin çoxu əslində özünü
deyil, özləri haqqında uydurduqları obrazı sevirlər.

Əbu Turxan

Ən sərt adamın da içində bir uşaq yatır.

Əbu Turxan

İnsanlar daim pis
oyuncaqların dalınca qaçan uşaq kimidir.

Cəmil Meriç

Nura qovuşa bilməyənlərin qisməti nardır.

Əbu Turxan

Bizim şəxsiyyətimiz
bağ, iradəmiz isə bağbandır.

Şekspir

İnsan nəzərləri aləmə tuşlanaraq
onu ancaq öz baxış bucağında işıqlandırır.
Həmin anda insanın özü də məhz öz baxış
bucağına bərabər olur.

Əbu Turxan

İnsanın meymun mənşəyini Qərbdə,
İnsanın Tanrı mənşəyini Şərqdə kəşf ediblər.

Yaşar Qarayev

İnsan kərpic kimidir; yanaraq bərkiyir.

B.Şou

İnsana danışmağı öyrənmək
üçün iki il, dilini dinc qoymağı öyrənmək üçün isə
altmış il lazım gəlir.

Feyxtvanqer

İnsanlar təcrübələri nisbətində deyil,
təcrübələrindən aldıqları dərslər nisbətində yetkindir.

B.Şou

Xarakter insanın öz üzərində,
istedad isə – başqaları üzərində hakim olmasıdır.

V.O. Klüçevski

İnsanı tanımaq üçün onu sevmək lazımdır.

Feyerbax

Fizikada olduğu kimi,
psixologiyada da bizi əvvəlki zəminimizə
bağlayan cazibə qanunu var.

A.Frans

Heç bir linza özünə baxıb
həzz alan insanın gözləri qədər böyütmür.

Aleksandr Pop

Bilikdən daha zəngin xəzinə, pis xasiyyətdən
daha rəzil düşmən ola bilməz.

Sokrat

Taleyiniz xarakterinizdədir.

R.Akutaqava

Dünyanın həqiqətləri elm dilində,
insanın həqiqəti isə fəlsəfə dilində yazılmışdır.

Əbu Turxan

İnsan özünü ancaq
fəlsəfə tərəzisində ölçə bilər.

Əbu Turxan

Şüurlu varlıq olduğu üçün
insan yer üzünün əşrəfi sayılır. Göy üzünə isə o yalnız
şüurundan azad olarkən yüksələ bilər.

Əbu Turxan

İnsanın işığı artdıqca
bu fani dünya ona daha qaranlıq görünür.

Əbu Turxan

İnsan cismən məhdud olsa da, mənən tükənməzdir.

Əbu Turxan

Yolların ən mübarəki
insanı özünə çatdıran yoldur.

Əbu Turxan

Alın yazısı bir dəfə yazılır,
amma insana onun üzərində hər dəfə yenidən
yazmaq şansı verilir.

Əbu Turxan

Hamı üçün açıq olan qəlbdə darısqallıq olar.

Əbu Turxan

Qəlb o zaman geniş
olur ki, orada hər yetənə yer olmasın.

Əbu Turxan

Səndə olmayanlar səndə
olandan qat-qat çoxdur. Amma səndə olanın qədrini
bilsən, o, səndə olmayanların hamısını
əvəz edəcək qədərdir.

Əbu Turxan

Qapımıza deyil, qəlbimizə vuran buyursun!

Şəms Təbrizi

İnsan hər an özünü yenidən yaradır.

Əbu Turxan

Göydə quş kimi uçmağı, suda balıq
kimi üzməyi öyrəndik, qalıb yerdə insan kimi
yaşamağı öyrənmək.

B.Şou

Günümüzün insanı köklərindən qopmuş
bir ağacdır. Həm özünə yad olubdu, həm təbiətə.

Cəmil Meriç

Bizi təbiətlə doğmalaşdıran
ilkin təbii başlanğıcımızdır. Təbiətsə hərdən öz gözəlliyini
göstərməklə aramızda ruhani bir bağlantı da
olduğunu yada salır.

Əbu Turxan

Təbiətin öz dünyası var
və vaxtilə insan da onun bir hissəsi olmuşdur.
Amma indi o, təbiəti özünün bir hissəsi
etməyə çalışır.

Tur Xander

Əmək bölgüsü insanın tamlığını əlindən alır
və onun özünün də bölünməsinə gətirib çıxarır.

Tur Xander

Alimin tanınması üçün onun öz kəşfləri
kifayət deyil, gərək onun özünü də kəşf edənlər olsun.

Əbu Turxan

Alim olmaq asandır, insan olmaq – çətin.

Atalar sözü

Xoşbəxtlik

Xoşbəxt adam özünü
xoşbəxt hesab edən adamdır.
Fildinq

Xoşbəxtliyi daxilində tapmaq
çətindir, kənarda isə o sadəcə olaraq yoxdur.

N. de Şamfor

Yalnız o adam həmişə xoşbəxt ola
bilər ki, onun bəxtinin sükanı öz əlində olsun.

Əbu Turxan

Xoşbəxt adamın bədbəxtə
ağıl verməsindən asan nə ola bilər.

Esxil

Məsləhətlərimizlə yardım etdiyimiz
insanların xoşbəxtliyi bizi o qədər də
maraqlandırmır.

Vovenarq

Ən böyük bədbəxtlik
hər şeydən narazı olmaqdır.

Lao-szı

O kəs də xoşbəxtdir ki, hörmət
etdiyi kəs haqqında xatirə belə onu özünü
təkmilləşdirməyə sövq edir.

Seneka

Xoşbəxt adamlar üçün ən uzun ömür
də bir gün qədər qısadır, bədbəxtlər üçünsə bir gün də
ömür qədər uzundur.

Lukian

İnsan yalnız xarici
səbəblərdən bədbəxt olmur.

Seneka

Canıyananlıq başqasının
bədbəxtliyinə yanmaq, paxıllıq isə başqasının
xoşbəxtliyinə yanmaqdır.

Platon

Hər kəs özünü bədbəxt
hesab etdiyi qədər bədbəxtdir.

Seneka

Hər kəs öz səviyyəsində xoşbəxtdir.
Kimin üçünsə çox adi olan bir hadisə başqasını
xoşbəxt edə bilər.

Əbu Turxan

Xoşbəxtlik hissini
yalnız müdriklər keçirə bilər.

Plavt

Başqalarının xoşbəxtliyi
üçün çalışmaqla biz öz xoşbəxtliyimizi tapırıq.

Platon

Bədbəxt o adamdır ki, xeyirlə şəri qarışıq salır.

"Bibliya"(İsaiya, 5.20)

Kinli adam xoşbəxt ola bilməz.

Yuvenal

Ağ gün adamı ağardır, qara gün qaraldır.

Atalar sözü

Bədbəxt insan
başqalarının ağrı-acısı ilə rahatlıq tapan şəxsdir.

Sədi Şirazi

Başqalarının həyatından
dərs almağı bacaran insan xoşbəxtdir.

T.Fontane

Xoşbəxtlik ən azı bir dəfə hər qapını döyür.

Uilyam Hezlitt

İstək reallıqdan uzaq
olanda xoşbəxtliyin qapıları bağlanır.

Əbu Turxan

İnsanın xoşbəxtliyi üçün
içindəki işıq yetərli deyil; yaşadığı mühit də
işıqlı olmalıdır.

Əbu Turxan

Xoşbəxtliyə də azadlıq vermək lazımdır.

Əbu Turxan

Xoşbəxtlikdən ikiəlli yapışsan,
fürsət düşən kimi səni tərk edəcək.

Əbu Turxan

İnsanın özünü xoşbəxt hesab
etməsi ilə xoşbəxt olması düz, bilikli hesab etməsi ilə
bilikli olması isə tərs mütənasibdir.

Əbu Turxan

Kiminsə xoşbəxtliyinin
arxasında kiminsə fədakarlığı durur.

Əbu Turxan

Xoşbəxtliyi dadmağın
ən yaxşı yolu onu paylaşmaqdır.

Bayron

Hər şey, hər şey, hətta dərdlər də köhnəlir.

Flober

İnsanın təriflənəsi bir şeyi
olmayanda öz bədbəxtliyi ilə öyünməyə başlayır.

A.Qraf

Ağıllı öz uğursuzluqlarının
səbəbini özündə, nadan isə başqalarında axtarır.

Konfutsi

Nadan xoşbəxtliyi uzaqlarda axtarır,
müdrik isə onu öz yanında yetişdirir.

C.Oppenheym

Dərdin də öz lirikası,
öz ahəngi var; dərddən ancaq onun ahəngini
kompensasiya edən başqa ahənglərin təsiri ilə çıxmaq olar.

Tur Xander

Bir var, şəxsi həyatın kortəbiiliyi,
bir də var ictimai həyatın, cəmiyyətin kortəbii olması.
Hər ikisi dərk olunmasa işıqlı həyat
yaşamaq mümkün deyil.

Əbu Turxan

İnsan ancaq öz "Mən"i ilə
həmahəng mühitdə xoşbəxt ola bilər.

Əbu Turxan

Xoşbəxt o adamdır ki,
xoşbəxtlik axtarmağa ehtiyacı yoxdur.

Əbu Turxan

Xoşbəxtlik indiki gerçəyin
keçmişin arzularına uyğun gəlməsidir.

Əbu Turxan

Əksər insanlar var-dövlət yığmaqla
dərdlərinə son qoymamış, əksinə, onları daha
da çoxaltmışdır.

Epikür

O şəxs bədbəxtdir ki, onun özəl hissi dünyası
özgələşir; yəni ağıl və fikri həyatla, inamla, məhəbbət və
etimadla birləşdirən ilməklər qırılır!

Hegel

Xoşbəxt öz evində xoşbəxt olandır.

L.N.Tolstoy

Xəyalda elə tərəf var ki,
o, gerçəklikdən yaxşıdır; gerçəklikdə elə tərəf var ki, xəyaldan yaxşıdır. Tam xoşbəxtlik bunların ikisinin bir araya gətirilməsidir.

L.N.Tolstoy

Kədəri bölüşəndə azalır, sevinci bölüşəndə – artır.

Atalar sözü

Yalan ilə qurulan yuvanın səadəti də yalandır.

Füzuli

Qəlb bədbəxtliyi bəlkə də
gizlədə bilər, amma xoşbəxtliyi gizlədə bilmir.

Göte

Tamahkarlıqla xoşbəxtliyin
bir-birini tanımadığına təəccüblənməyin, çünki onlar heç vaxt rastlaşmayıblar.

B.Franklin

Sevinc və kədər böyüyəndə bütün dünya kiçilir.

Cübran

Sevinclə iztirab – aydınlıqla
qaranlıq kimi bir-birlərini təqib edir.

L.Ştern

Həyat səhnələri, həqiqi yaşantılar
və onların iztirab və sevinc xatirələri ruhla
birlikdə «uçub gedir».

Əbu Turxan

Yüngül iztirablar danışa
bilər, amma dərin iztirablar dilsizdir.

Seneka

Dərd gələndə batmanla gəlir.

Atalar sözü

Həqiqətdə siz tərəzinin oxu kimisiniz
– öz kədəriniz və sevinciniz arasında. Yalnız boş olanda
sakitləşir, tarazda olursunuz.

Cübran

Dərdi verən dərmanını da verir.

Atalar sözü

Bu dünyada xoş şeylər azdır,
xoş olan da çox vaxt ancaq başlanğıcdadır.

Yusif Balasaqunlu

Xoşbəxtlik peşmanlığa gətirməyən həzzdir.

L.N. Tolstoy

Müdrik adamın faciəsinə
şərik ol, nadan adamın xoşbəxtliyinə şərik olma.

Əbu Turxan

Ləyaqətli insanın ürəyi xoşbəxtlik
anlarında yumşaq, fəlakət anlarında sərtdir.

Çin atalar sözü

Dərdi biləndən soruş.

Atalar sözü

Öz xoşbəxtliyini başqasının
bədbəxtliyi üzərində qurmaq olmaz.

El hikməti

Mənəviyyat

Mən özümü bu dünyada, dünyanı məndə
Dərk eləyib məna dolu hər şey olaydım.
Səməd Vurğun

Yerdəkilərə mərhəmət
edin ki, göydəki mərhəmət eləsin.

Hz. Məhəmməd

Ayaqlar baş
olanda, başlar ayaq altında qalar.

Hz. Əli

Pis fikirlərin
olmasa, pis əməllərin də olmaz.

Konfutsi

Mənəviyyat ürəyin ağlıdır.

Heyne

İnsan mənəviyyat üçün yaşamalıdır.

Heydər Əliyev

Xalqı həmişə mənəviyyat birləşdirmişdir.
Çünki başqa əsaslara nisbətən mənəvi əsaslar
daha üstündür.

Heydər Əliyev

Rüşvətxoru, oğrunu qəhrəmana
çevirmək öz xalqına xəyanət etməkdir.

Heydər Əliyev

Bəd əməllərin kökü bəd fikirlərdir.

L.N.Tolstoy

Başqalarının qüsurlarını görən
ağıllı adam özününkülərdən qurtulur.

Publiliy Sir

Başqalarına çox şeyi
bağışla, özünə isə heç nəyi bağışlama.

Publiliy Sir

Məhək daşıyla
qızılı yoxlayırlar, qızılla isə adamı.

Xilon

Bu gün qürurlana biləcəyi
heç nəyi olmayanlar dünənki xidmətləri ilə
lovğalanmağa başlayırlar.

Siseron

İnsanın günaha
batmaq istəməməsi ilə istəyib-bacarmaması
fərqli şeylərdir.

Seneka

Utanmağı öyrətmək
mümkün deyil, onunla doğulmaq gərəkdir.

Publiliy Sir

Başqalarından yox,
daha çox özündən utanmağı öyrən.

Demokrit

İtirəcəyi bir şey
olmayan insandan qorxmaq gərək.

Göte

Günahlar artdıqca həya azalır.

Şiller

Qorx qorxmazdan, utan – utanmazdan.

Atalar sözü

Üz üzdən utanar.

Atalar sözü

Əxlaq və qəbahət
tərəzinin iki müxtəlif gözündə yerləşir. Bunlardan biri qalxarsa, digəri enər.

Platon

Ağac bar verəndə başını aşağı dikər.

Atalar sözü

Yumşaq ipəyi iti qılınc da kəsmir.

Mövlana

İnsan özündə ən azı
rüşeym halında olmayanı başqasında görə bilməz.

Əbu Turxan

Bütün yollar qaranlıqdan işığa doğrudur.

Əbu Turxan

Hərə öz qəlbinin dərinliklərindəki
işığı üzə çıxara bilsə, dünya daha işıqlı olar.

Əbu Turxan

Yanıb işıq saça bilmirsənsə,
heç olmazsa işığın qabağını kəsmə.

L.N.Tolstoy

Savaşan iki kəsdən
ağıllı olanın təqsiri daha çoxdur.

Göte

Amal yüksək olduqca insan da yüksəlir.

Şiller

Əxlaq insanın xarakterində olmalıdır.

Kant

Əxlaqi davranışın keyfiyyəti
işin içində olan insanların sayına tərs mütənasib
olaraq dəyişir.

Haksli

Əxlaq gözəllik libasında meydana çıxmalıdır.

Hegel

İnsanı heyrətləndirən və heyran edən
iki şey var ki, bunlardan biri başımızın üstündəki ulduzlu səma, o biri isə daxilimizdəki əxlaqi qanundur.

Kant

Gözəl olan hər şey əxlaqidir.

Flober

Dəmiri aynatək parladan insan
Pası silməlidir öz vicdanından.

Nizami

Vərdişə çevrilmiş əməllərə görə
insan heç vaxt vicdan əzabı çəkmir.

Volter

İnsana ən böyük mükafatı da
vicdanı verir, ən böyük cəzanı da.

Vovenarq

Vicdan Allahın daxilimizdəki səsidir.

Lamartin

Yalnız elədiklərimizə yox,
eləmədiklərimizə görə də cavabdehlik daşıyırıq.

Molyer

Laqeydlikdən irəli gələn tolerantlıq fəzilət deyil.

Əmin ər-Reyhani

Tərifə laqeyd olanlar deyil,
tənqidə diqqətli olanlar təvazökardır.

Jan Pol

İnsan öz əqidəsini elan kimi divardan asmamalıdır.

Balzak

Ağlayan adama heç zaman
gülməyin. Amma bəzən gülən adamlara ağlayın.

Nitsşe

Ya olduğun kimi görün, ya da göründüyün kimi ol!

Mövlana

Yaramaz adam bir anda,
təmiz adam isə illər ötdükdən sonra tanınır.

Demokrit

Özün kimi ol: onda səni
istəyənlər səni tapacaq, istəməyənlər səndən qaçacaq.

Əbu Turxan

Bitməyən bir kitab ol!

Əbu Turxan

Kitab ol, hamıya açılma;
qoy səni ancaq anlayanlar oxusun!

Əbu Turxan

İnsanın mənəvi dünyası
əslində dünyadakı mənaların dünyasıdır.

Əbu Turxan

Mənəvi dünya "iç aləmi" sayılsa da,
onun da öz içi və çölü, əlçatmaz göyləri vardır.

Əbu Turxan

Mənəvi dəyər maddi meyarla ölçülə bilməz.

Əbu Turxan

Könül Allah evidir.

Xudu Məmmədov

İki işığın təmasından
daha böyük işıq da yarana bilər, qaranlıq da.

Əbu Turxan

İnsanı insan edən ağıl yox,
mənəvi qadağalar, əxlaqi sədlərdir. Lakin bu
sədlər özü də vaxtaşırı ağıl süzgəcindən
keçirilməlidir.

Əbu Turxan

İç dünyasının naməlum qatları
ancaq ilhamlı məqamlarda işıqlanır və sonra yenə
qaranlığa bürünür.

Əbu Turxan

Mən işığa çıxan zaman
bədənimin kölgəsi arxamca sürünür.

Cübran

Ağıl az və ya çox – hamıda olur,
amma sezginin yolu mənəvi saflaşmadan keçir.

Əbu Turxan

Sadəlik, xeyirxahlıq və dürüstlük
olmayan yerdə böyüklük yoxdur.

L.N.Tolstoy

İnsan özü nə qədər
xeyirxah və ağıllı olsa, insanlardakı xeyirxahlıqları
da bir o qədər çox görər.

Paskal

Bu aynada mən ancaq özümü
görürəm. Amma bu ayna məndən öncə
neçə-neçə sifətlər görüb.

Əbu Turxan

Səndən irəlidə nə qədər adamın
olduğunu görəndə, səndən arxada da nə qədər adam
olduğunu yada sal.

Seneka

Ürək təmiz olmayanda
dediklərini anlamaq olmur.

Əbu Turxan

İnsan sifətini güzgüdə gördüyü kimi,
qəlbini də ancaq könül güzgüsündə görə bilər.

Əbu Turxan

Könül aynası saf
olmalıdır ki, həqiqət sirlərini görsün.

Mövlana

Dumanın şərəfi dağla vüsaldır,
Başın şərafəti ağıl-kamaldır.
Yuxarı qalxdıqca dumanlanırsa,
Bil ki, yetişməyib, baş hələ kaldır.

Əbu Turxan

Kimsə deyib ki, "çox oxuyan çox bilməz,
çox gəzən çox bilər". Lakin çox gəzənlərin çoxu könül
evindən bixəbər qalıblar.

Əbu Turxan

“Gözü ayağının altını seçməyənlər”
gec-tez həyatın girdabına düşəcəklər.

Əbu Turxan

Arslanların saymazlığı
şikarı tülkülərə qapdırar.

Cavid

Şöhrətpərəstlik insanı
boşboğaz, qürur isə dinməz edir.

Şopenhauer

İnsanın öz yaxşı cəhətlərinə
görə xəcalət çəkməsi alicənablıqdır.

Nitsşe

Şöhrətpərəstin təkcə oturub-durduqları
yox, düşməni də tanınmış olmalıdır.

Əbu Turxan

Çox tez əldə olunmuş uğur
həmişə keçici olur, çünki o, istedadın yox,
təsadüfün bəhrəsidir.

Vovenarq

Elə insanlar var ki,
onların qüsurları olmasaydı, istedadları da
heç vaxt üzə çıxmazdı.

Vovenarq

Pisə yaxşılıqla, yaxşıya pislik
Mənaca bir şeydir, düşünsən əgər.

Sədi Şirazi

Yaxşı ol, qoy "pisdir" desinlər sənə,
Nə ki, pis olasan, "yaxşı" desinlər.

Sədi Şirazi

Birisi bəslərdi qurd balasını
Böyücək məhv etdi öz ağasını.

Sədi Şirazi

Quyuya salsan da yaxşılığı, bil
Yenə qayıdacaq, o itən deyil.

Nizami

Tez gələn şöhrət baş gicəlləndirər.

Atalar sözü

Nadan adamın yaxşılığı ilə pisliyi
arasında niyyət fərqi olar, nəticə fərqi olmaz.

Əbu Turxan

Ehtiyacı olanlara ən böyük pisliyi
yardım görüntüsü yaradanlar edir; onlar gerçək
yardımların qarşısını almış olurlar.

Əbu Turxan

Pis adamın biliklisi daha təhlükəlidir.

Əbu Turxan

Ziyankar adam düşünür ki,
hələ ziyan vurmadığı adamlar ona minnətdar
olmalıdırlar.

Əbu Turxan

Niyyətin hara, mənzilin də ora.

Atalar sözü

Başqasına quyu qazan özü düşər.

Atalar sözü

Sənə yardım edənlərə
yardım etməyi arzulama. Sən də sənə ehtiyacı
olanlara yardım et!

Əbu Turxan

Əl əli yuyar, əl də üzü.

Atalar sözü

Dünyada elə ac insanlar var ki,
Tanrı onlara ancaq çörək formasında görünə bilir.

Dikkens

Pulu, evi, əmlakı itirmək o qədər də
acınacaqlı deyil, çünki bütün bunlar insanınkı deyil.
Acınacaqlısı insanın öz həqiqi mülkünü –
ləyaqətini itirməsidir.

Epiktet

Əyri adam içindəki xəyanəti
gizlətmək üçün fürsətdən istifadə edib "sədaqətli"
olduğunu isbat edir.
Düz adam isə buna ehtiyac duymadığından həmişə
şübhəli qismində qalır.

Əbu Turxan

Ləyaqətsiz adamı
təhqir etmək mümkün deyil.

Əbu Turxan

Ləyaqətli adamlar – yaxşılığı,
naqislər isə – pisliyi unutmurlar.

Əbu Turxan

Əyri işıq yerə kölgə
saldığı kimi, əyri işlər də ürəyə kölgə salır.

Əbu Turxan

Bütün kölgələr
silinir, ürəyə düşən kölgədən başqa.

Əbu Turxan

"Yaxşılıq da, pislik də gec-tez adamın
özünə qayıdır". Sadəcə pisliyi kimə edibsənsə, ondan
gözlə, yaxşılığı - Haqqdan.

Əbu Turxan

Pisi söyməkdənsə, yaxşını öymək yaxşıdır.

Əbu Turxan

Pislər pisləri – pis olduğu üçün,
yaxşıları da – yaxşı olduğu üçün sevmirlər.

Əbu Turxan

Biz yaxşıları
mükafatlandırmaqla pisləri cəzalandırırıq.

Didro

Yaxşılığı yalnız yaxşılar, pisliyi isə hamı başa düşür.

Cənab Şəhabəddin

İnsanlar bəlkə də pisliyi
bağışlayar, amma təhqiri - heç vaxt!

J.Nerval

Pis adam üçün bəd xəbər
verməkdən xoş əyləncə yoxdur.

Şota Rustaveli

Bizim geyə biləcəyimiz
ən yaxşı maska öz üzümüzdür.

Nitsşe

Yalançının yaddaşı yaxşı olmalıdır.

Kvintilian

Aldadan aldanar.

Mövlana

Yalan ayaq tutar, yeriməz.

Atalar sözü

Yalanla dünyanı dolaşmaq
olar, amma geri dönmək olmaz.

Atalar sözü

Yalan qartopu kimidir, diyirləndikcə artıb böyüyür.

M.Lüter

Hər bir yalan daha məntiqli,
daha tutarlı ikinci bir yalanın arxasında gizlədilmişdir.

Cəfər Cabbarlı

Yalan ilə qurulan yuvanın səadəti də yalandır.

Füzuli

Yalan, ola bilsin, bir problemi
həll edə bilər, amma özü ilə daha yüz problem gətirər.

Uilyam Porter

Yalançının cəzası insanların
ona inanmaması deyil, onun heç kimə
inanmamasıdır.

B.Şou

Yalan meşə kimidir:
nə qədər uzağa getsən, çıxmaq da bir o qədər
çətin olacaqdır.

A.P.Çexov

Yer var ki, lal-dinməz olan yaxşıdı,
Yer var ki, doğru yox, yalan yaxşıdı,
Səxavət ölçüsü ismət olanda –
Hamıdan axırda qalan yaxşıdı.

Əbu Turxan

Özünə də yalan satan insan
bir müddətdən sonra doğru ilə yalanı
seçə bilməyəcək.

F.M.Dostoyevski

Onda ki, yalan taxta çıxır,
Saf almaz saxta çıxır.

Əbu Turxan

Yalanın üstü açılanda
insan utanırsa, deməli, o hələ tam yalançı deyil.

Əbu Turxan

Həqiqət dayağını itirəndə
yalan ayaq tapıb yeriyər.

Əbu Turxan

Elə adamlar var ki, özləri yalan
danışmaqdan qaçsalar da, yalançıların
xidmətindən məmnuniyyətlə istifadə edirlər.

Əbu Turxan

Dünyada insanı ən çox
utandıran şey yalanının üzə çıxmasıdır.

F.Bekon

Riyakarlıq zəiflərin silahıdır.

Əbu Turxan

Bir şey nə qədər cidd-cəhdlə
gizlədilsə, bir o qədər tez aşkar olar.

Laroşfuko

Simasızlıq əslində
simaların çoxluğundan irəli gəlir.

Əbu Turxan

Riyakar adamların
qiyafəti işıq, məzmunu kölgədir.

Əbu Turxan

Vəzifəli şəxslər öncə ətrafındakı
yaltaqların xoş yalanlarına birtəhər dözür,
sonra onlara vərdiş edir və tək-tük düz danışanlara birtəhər
dözür. Və nə vaxtsa daha buna da dözə bilmir.

Əbu Turxan

Eybəcər sifətə adət etmək
və uyğunlaşmaq olar, çünki o həmişə eyni cür
təzahür edir; eybəcər mənəviyyata isə uyğunlaşmaq
olmur, çünki o həmişə müxtəlif
formalarda təzahür edir.

Əbu Turxan

Qəlbini təmizləməmisənsə,
dəstəmaz almağın faydası yoxdur.

Mövlana

Əgər insan dünyanın ahəngini
duya bilməsə, təbii gözəllik qarşısında
heyrətlənməsə, öz daxili mənəvi güc qaynağını da
kəşf edə bilməz.

Əbu Turxan

Qəlb də ayna kimidir,
sındısa – yapışdırmaqla düzəlməz.

Atalar sözü

Ən böyük zəfər məğlub
etdiyin tərəfin həm də qəlbini fəth etməkdir.

Əbu Turxan

Nə pis adamlardan yaxşılıq
gözlə, nə də yaxşı adamlardan pislik.

Xaqani

Xeyirxah adamda paxıllıq hissi ola bilməz.

Platon

Şərə qalib gələn xeyir,
şərə rast gəlməyən xeyirdən qüdrətlidir.

N.A.Berdyayev

Öz yükünü sakit şəraitdə,
günəşli gündə çəkməyənlər qarda-boranda
tələm-tələsik çəkmək zorundadırlar.

Əbu Turxan

Məhəbbət teleskopdan,
paxıllıq isə mikroskopdan baxır.

H.Şou

Pas dəmiri yeyən kimi,
paxıllıq da insanın qəlbini yeyir.

Periandr

Paxıl adam bir dəfə ölmür: rəqibi
haqqında tərifli sözlər eşitdikcə hər dəfə ölür.

Qrasian

Min yeyənin olsun, bir deyənin olmasın.

Atalar sözü

Xeyirxahlıq təbiidir,
bədxahlıq isə sonradan özünə yer tapıb.

L.N.Tolstoy

Təmiz qalmaq üçün heç bir işə
qatışmayan adam unudur ki, o ən azı zəmanənin öz
çirkabına bulaşmış haldadır.

Əbu Turxan

Əgər su da təmiz deyilsə, yuyunmağın nə faydası?

Əbu Turxan

Çirkoy paltarda çirk bilinməz.

Əbu Turxan

Su hər şeyi təmizləyər, üz qaralığından başqa.

Atalar sözü

Tərbiyə xoşbəxt
günlərində insanın bəzəyi, bədbəxt günlərində
sığınacaq yeridir.

Demokrit

Axar çay murdarlıq götürməz.

Atalar sözü

Yaradılmışlardan ən gözəli
gözəl tərbiyə almış insandır.

Epiktet

Yavaş atın təpiyi bərk olar.

Atalar sözü

Yaxşı niyyət heç də həmişə
yaxşılığa gətirmir. Bunun üçün həm də bilik və
qabiliyyət lazımdır.

Əbu Turxan

Din və əxlaq inama əsaslanmaqla
vasitəsiz bilik olsalar da, hər halda yenə də
tərbiyə və təhsillə vasitələnirlər.

Hegel

Biliksizlikdən utancaqlıq
yaranır, çoxbilmişlikdən – utanmazlıq.

Əbu Turxan

Mərdliyi az olanın bicliyi çox olar.

Bleyk

Ən böyük biclik – düzlükdür.

Atalar sözü

Haqsız vasitələr
tələb edən məqsəd haqlı məqsəd deyil.

K.Marks

Suyun lal axanı, adamın yerə baxanı.

Atalar sözü

Saxtakarlıq əvvəlcə vərdişə, sonra xarakterə çevrilir.

İbn Xəldun

Dürüstlərin tənbəlliyi
saxtakarların hakimiyyətinə yol açar.

Mövlana

Hər şey incəlikdən, insan isə kobudluqdan qırılar.

Mövlana

Yarımçıqlıq bütün qüsurların
tərkib hissəsidir, kamillik isə tam və bölünməz olur.

Vovenarq

Biz bəzən istedadsızları
yazıqlaya-yazıqlaya yüksək mərtəbəyə
qaldırmaqla, istedadlılara qənim hazırlamış oluruq.

Əbu Turxan

Mənəvi gücün mənbəyi
ruhun ənginliyidir. Daxili mücadilə və
ziddiyyətlərdən məhrum olanda insan inkişaf
impulsunu itirir, durğunluq vəziyyətinə düşür.

Tur Xander

Millətin ən mühüm
kapitalı xalqın mənəvi keyfiyyətləridir.

N.Q.Çernışevski

Televiziya elə adamlardan
həzz almağa imkan verir ki, onları biz evin
kandarına da buraxmarıq.

D.Frostalic'

Dünyada iztirab qədər yaxşı tərbiyəçi yoxdur.

Göte

Neçə-neçə nəsillərdən bizə miras
qalmış mənəvi sərvətlərin, adət-ənənələrin, dini-əxlaqi
dəyərlərin intellektual inqilabın dağıdıcı təsirlərindən
qorunub saxlanması üçüncü minillikdə
ən böyük tarixi vəzifə olacaqdır.

Əbu Turxan

Televiziya indiki
halda xalq üçün tiryəkdir.

Nikson

Televiziya o dərəcədə
önəmlidir ki, onu ancaq televiziya işçilərinin
öhdəsinə buraxmaq olmaz.

A.Benn

Müasirlik mənəviyyatın zamana
uyğunlaşmış, amma hələ zamanın sınağından
çıxmamış üst qatıdır.

Əbu Turxan

Daha yüksək intellektli adamların
əqli enerjisi texnika vasitəsilə adi adamların həyatına
müdaxilə edir və mənəvi təcavüz baş verir.

Tur Xander

Güclünün zəifləri əzməsinə qanun da,
əxlaq da yol vermir. İntellektual gücün isə başqa
əraziyə müdaxiləsinin nə hüquq, nə də əxlaq
müstəvisində qarşısı alınmır.

Tur Xander

İçkinin başlanğıcı günah,
ortası sərxoşluq, sonu fəlakətdir.

Xaqani

Şərab insanı riyakar edir: ağlını alıb
ona ən ağıllı olduğunu, gücünü alıb ən güclü olduğunu
təlqin edir, sağlığını alıb sağlıq dedirdir.

Əbu Turxan

Sadəlik və sadəlövhlük çox vaxt
qarışıq salınır, halbuki biri ürəyin təmizliyindən, o biri
ağlın zəifliyindən irəli gəlir.

Əbu Turxan

Gözə soxulan sadəlik – niyyətli ikiüzlülükdür.

Laroşfuko

Sərxoşluq könüllü dəlilikdir.

Seneka

Öz məziyyətlərindən danışan
gülüncdür, öz məziyyətlərini bilməyən – sadəlövh.

Çesterfild

İçki məclisində ayıq adama
münasibət necədirsə, naqis mühitdə düz adama
münasibət də elədir.

Əbu Turxan

Ləyaqəti satmaqla varlanmaq olmaz.

Vovenarq

İnsanın ləyaqəti onun məqsədə
çatıb-çatmaması ilə yox, hansı məqsədə və hansı yolla
getməsi ilə müəyyən olunur.

Abay

Səxavət və bədxərclik zahirən nə
qədər bənzəsə də, fərqli mahiyyətlərin ifadəsidir.

Əbu Turxan

Qanun hamı üçün eynidir;
ləyaqət isə hər bir insanın özü üçün
könüllü qoyduğu əlavə qadağalarla
müəyyənləşir.

Əbu Turxan

Mənəviyyatca zəngin adamlar
– sadə, maddi imkan baxımından zəngin adamlar –
təkəbbürlü olurlar.

Əbu Turxan

Münasibətlər o zaman
dayanıqlı olur ki, səviyyələr uyğun gəlsin.
Kimsə münasibətinin kəsilməyini istəmirsə, gərək
üstünlüyünü biruzə verməsin.

Əbu Turxan

Xain xoflu olar.

Atalar sözü

Mən özümü bu dünyada, dünyanı məndə
Dərk eləyib məna dolu hər şey olaydım.

Səməd Vurğun

Qorxan gözə çöp düşər.

Atalar sözü

Zər qədrini zərgər bilər.

Atalar sözü

Bataqlıqda adam çapaladıqca daha tez batar.

El hikməti

Sən çomağını qaldır, suçlu suçunu bildirəcək.

Atalar sözü

Din, inam, iman

Məni məndə demə, məndə deyiləm,
Bir mən vardır məndə, məndən içəri.

Yunus Əmrə

Kainat nə qədər böyük və onun müxtəlifliyi
nə qədər çox olsa da, o hər şeyi ehtiva edən ilahi bir
qüvvənin sayəsində vəhdətdədir. Onun sayəsində
bütün bu dünya ilahiləşir.

Plotin

Yeri yaradanın öz yeri olmaz.

Nizami

Allah mərkəzi hər yerdə,
çevrəsi isə heç yerdə olmayan dairədir.

N.Kuzanlı

Ateizm nazik buz qatıdır:
onun üstündən bir nəfər keçə bilər, amma xalq
guppultu ilə uçuruma düşəcəkdir.

F.Bekon

Tanrı insanlığın ən böyük kəşfidir.

Cəmil Meriç

Varlıqda varlığı yaradanın varlığı var.

Mənsur Həllac

Elm və din – hər ikisi idrak
müstəvisində dünya nizamına münasibətdir;
elmi düşüncə dünya nizamının ayrı-ayrı lokal
təzahürlərini aşkar etmək əzmindən, dini hiss
– sonsuz, əzəli-əbədi bir nizam qarşısında
heyrətdən qaynaqlanır.

Əbu Turxan

Allah təkcə nizamlı dünyada deyil,
xaosda, qaranlığın dərinliklərində də təzahür edir.

Əbu Turxan

Xalis, hüdudsuz zəka elə ilahiyyatın özüdür.

Hegel

Kainat Allahın fikridir.

Şiller

Hər şey ruhani sevinclə
doludur və ara-sıra onu şüalandırır.

Uitmen

Bəşəriyyət –
əzəliyyətdən əbədiyyətə axan nur çayıdır.

Cübran

Hər bir nurun daxilində özündən ali nura eşq var.

Ş.Y. Sührəvərdi

Gözəlliyin kamil olması
üçün daha ali bir element – ruhani element gərəkdir.

Emerson

Yaradana inanmağın ən mühüm
şərtlərindən biri insanın öz yaratdıqlarının da Yaradan
tərəfindən yaradıldığına inanmasıdır.

Əbu Turxan

Ruh dünyasının dərinliklərinə
ancaq dini hissin köməyi ilə girmək mümkün olur.

Əbu Turxan

Müqəddəslik duyğusu itən yerdə şər ağacı bitər.

Əbu Turxan

Nisbi müqəddəslik duyğuları
olmadan mütləq müqəddəslik duyula bilməz.

Əbu Turxan

İnam dünyanı müqəddəsləşdirir.
Sədaqət ona qovuşdurur.

Teyar de Şarden

Yolu ağıl seçir,
iradə hərəkətə gətirir, inam isə yola işıq salır.

Əbu Turxan

Xarici aləm əqllə,
daxili aləm imanla işıqlanır.

Əbu Turxan

Hər cür inamın mahiyyəti
onun həyata elə məna verə bilməsindədir ki, o
ölümdən yüksəyə qalxır.

L.N.Tolstoy

İman – ürəklərdəki oazisdir
ki, ora təfəkkürün karvanı heç vaxt çata bilməz.

Cübran

İnam yerlə göy arasında körpüdür.

Göte

Mənim biliklərim bədbin, inamım – nikbindir.

A.Şveyser

Allaha şübhə etmək
əslində ona inanmaq deməkdir.

Balzak

Adam var ki, inanmaq istəyir,
amma inana bilmir. Adam da var ki, inanmaq
istəməsə də inanır.

Əbu Turxan

Eşq və din aşağı səviyyədə
əks qütblər olsa da, ən yüksək məqamda hər ikisinin eyni
bir mahiyyəti ifadə etdiyi ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Kimin inamı zəifdirsə,
o başqalarını da inandıra bilməz.

Lao-Tszı

Bizim yaradıcılığımız
dünyanın Allah tərəfindən yaradılması prosesində
kiçik variasiyalardan ibarətdir.

R.Taqor

Eşq ancaq əzəli-əbədi və sonsuz
olan böyük Yaradana ünvanlananda onun
həddi-hüdudu olmaya bilər.

Əbu Turxan

Özünə güvənməyən adama güvənmək olmaz.

Əbu Turxan

Ağ lövhə təkcə Allah-a məxsusdur;
biz hamımız yazılmışların üzərində yazırıq.

Əbu Turxan

Günahı ancaq savabla yumaq olar.

Əbu Turxan

Əgər insan Allahın iradəsinə
tabedirsə, onda o, təbiətlə həmahəngdir.

Kant

Allahı sevməyin yolu
onun yaratdıqlarını sevməkdən keçir.

Əbu Turxan

İnsan ömrü boyu
tamamlanmağa, bütövləşməyə, Vahidə can atır.

Əbu Turxan

Allahın ən gözəl əsəri könüldür.
Qalan hər şey ancaq əsərin əsəridir.

Mövlana

Gözlərə görmə qabiliyyəti
könüldən, könülə isə ilahidən verilir.

Sanskrit aforizmi

Allah sözünü yaratdıqlarının
təbii ahəngi və bir də istəkli bəndələrinin dili ilə deyir.

Əbu Turxan

Biz böyük Yaradan qarşısındakı
borcumuzu onun yaratdıqlarına ödəməliyik.

Əbu Turxan

Allahdan qorxmayan bu dünyanın
heybətlərindən qorxmağa məhkumdur.

Əbu Turxan

Sevgi hissindən
məhrum olan adam dindar ola bilməz.

Əbu Turxan

Dinə və məhəbbətə qəlbin
bir hissəsi lazım deyil, onlara bütün ruh lazımdır.

A.İ.Gertsen

İctimai hadisəyə çevrilmiş din artıq din deyil.

Əbu Turxan

İnsanın məqsədi Allaha
çatmaq yox, O-na səcdə etmək olmalıdır.

Əbu Turxan

Allah qarşısında əyilmək
bu dünyada əyilməzliyin təməl daşıdır.

Əbu Turxan

Din dövlət və cəmiyyət üçün yox,
insanlar üçündür.

Əbu Turxan

Həqiqi din əslində çox vaxt
insani keyfiyyət kimi təzahür edir.

Əbu Turxan

Fəlsəfi həqiqətlər səmanın
ənginliyindədir; ona ancaq fikrin qanadlarında çatmaq
olar. Dini həqiqətlər isə qəlbin dərinliyindədir.
Onlara çatmaq üçün özünə dalmaq, təlqin tələb olunur.

Əbu Turxan

Din o zaman elmə qarşı çıxır ki,
özünün bir inam hadisəsi olduğunu unudaraq idrak
hadisəsi kimi çıxış etməyə çalışır və dünyada gedən
proseslərin izahını vermək iddiasına düşür.

Əbu Turxan

Fəlsəfə seçilmişlər, din isə hamı üçündür.

Əbu Turxan

Fəlsəfənin gücü – fikrin dərinliyində,
dinin gücü – fikrin sadəliyindədir.

Əbu Turxan

Dinin fəlsəfədən bir fərqi
də odur ki, burada ideya iradə ilə vəhdətdədir.
Bu baxımdan din ideologiya ilə
eyni tərtibli hadisədir.

Əbu Turxan

Zirvədə – vəhy məqamında din elmlə birləşir.

Əbu Turxan

Elm – beyini, sənət – ürəyi,
din – ruhu qidalandırır.

Əbu Turxan

Dinsiz elm kor, elmsiz din də topaldır.

Eynşteyn

Gözəlliyin hüdudlarından
kənarda nə din var, nə elm.

Cübran

İdrak və inamın hər biri öz yerində
gözəldir. Başqasının sahəsinə keçdikdə isə
mürtəceləşirlər.

Əbu Turxan

Məntiqi ilahiləşdirənlər
ilahi hissdən məhrum olurlar.

Əbu Turxan

Elmlə din arasında ziddiyyət
o zaman yaranır ki, onlar təyinatını unudub bir-birini
əvəz etmək istəyir.

Əbu Turxan

Allah insana öz ruhundan
pay verərək onu şərəfləndirmişdir. İnsan da
cisimləri dərk edərkən onları ruhani enerji ilə işıqlandırır
və onlar ideya mərtəbəsinə yüksəlmiş olur.

Əbu Turxan

İnsan cismani aləmdəki
şeyləri, hadisələri mənimsəyərkən onları
şərəfləndirmiş olur.

Əbu Turxan

Daxili nəzarət cəmiyyətin
və dövlətin nəzarətindən daha etibarlıdır.

Əbu Turxan

İnsan özünü bir şeyə tamamilə
həsr etdikdə Allah da ona yardım edir.

Göte

Bir insan Allahdan başqa kimsəyə
ehtiyacı olmadığına inanırsa, Allah da onu
başqasına möhtac etməz.

Şəms Təbrizi

Ağlanacaq bir hal idi
Özümüzdə görürdük,
Dilimizin, dinimizin
Getməsinə gülürdük.

Cavid

İnsanın qəlbini göstərməz paltar,
Yazan özü bilər kağızda nə var.

Sədi Şirazi

Mənim gözüm Allahın təcəllisini təkbaşına istəmir; cəmiyyət olmadan Allahın təcəllisini görmək xətadır.

Məhəmməd İqbal

İman qarşısında zəkann bütün nailiyyətləri solur

Avqustin

Məni bir mən bilərəm, bir də Yaradan.
Mənə bir mən lazımam, bir də Anlayan...

Mövlana

Din və əxlaq inama əsaslanmaqla vasitəsiz bilik olsalar da, hər halda yenə də tərbiyə və təhsillə vasitələnirlər.

Hegel

Ölçülməzi ölçə bilməz ölçülər.

Zəlimxan Yaqub

Hər xeyirxah əməl
göylərə aparan nərdivanın bir pilləsidir.

Henri Biqer

Oğul odur, din içində din bəsləyə.

Atalar sözü

Sən saydığını say, gör fələk nə sayır.

Atalar sözü

Yer, göy, dünya

Yer üzünün nizamını pozmayın!

Quran 2/11

Göylərin və yerin yaranışının,
gecə ilə gündüzün növbələşməsinin, şübhəsiz,
dəlilləri var düşünən başlar üçün.

Quran 3/190

Gündüzün yanında gecə olarmı?
Onları bir yerdə heç görən varmı?

Nizami

Kainat nə qədər böyük
və onun müxtəlifliyi nə qədər çox olsa da,
o hər şeyi ehtiva edən ilahi bir qüvvənin
sayəsində vəhdətdədir. Onun sayəsində
bütün bu dünya ilahiləşir.

Plotin

Bir hadisənin qarşısını almaq,
o hadisə baş verəndən sonra onun nəticələrini aradan
götürməkdən daha asandır.

Heydər Əliyev

Hər şeyin üç varlıq dərəcəsi olur;
ən aşağı səviyyədə şey özlüyündə mövcuddur,
nisbətən yüksək pillə onun insan şüurunda, ən ali pillə
isə Allahın dərgahındakı mövcudluğudur.

Əbu Turxan

Dünya nizamı özünün ölçüyəgəlməz
möhtəşəmliyi, hər yerdən parlayan sonsuz rəngarəngliyi
və gözəlliyi ilə bizi səssiz təəccübə gətirir.
Əbədi və ciddi nizama müvafiq olaraq vahid ümumi
qanundan necə gözəlliklərin, necə möhtəşəmliyin
çıxdığını görəndə isə ağıl bir başqa
cür heyrətlənir.

Kant

Dünya vahid bir ideyanın
təcəssümü olmasaydı, bu qədər bütöv və
ahəngdar olmazdı.

Əbu Turxan

Bir cizgi naxışdan çıxarsa kənar,
Başqa cizgilər də bütün pozular.

Nizami

Dünyaya nizamsız şəkildə nizamlı formalar səpilib.

Pol Valeri

Dünya eyni məzmunda, amma
müxtəlif dillərdə yazılmış üç kitabdan ibarətdir:
Müqəddəs kitab, təbiət və əql. Bunlar adətən
ayrı-ayrılıqda oxunur və onların eyni kitab
olduğunu çox az adam dərk edir.

Əbu Turxan

Günəş qüruba endikcə, kölgə böyüyür.

Əbu Turxan

Alovda nur yoxsa, nurda alov var.

Əbu Turxan

Qaranlıq işığın yoxluğundan,
kölgə işığın çoxluğundan törəyir.

Əbu Turxan

Yalnız işıq var, qaranlıq işığın yoxluğudur.

Əbu Turxan

Kölgəni yox edə bilmək
üçün Günəş öz zirvəsinə qalxmalıdır.

Əbu Turxan

Günəşin başı o tərəfdəki işıqlı
həyata qarışmasaydı, bu tərəfi qaranlıq
bürüyə bilməzdi.

Əbu Turxan

Yandırmasa idi,
atəşi daha parlaq nur zənn edərdilər.

Əbu Turxan

Bəşəriyyət
– əzəliyyətdən əbədiyyətə axan nur çayıdır.

Cübran

Bəşəriyyət eyni
mənşəyə və ümumi məqsədə malikdir.

Yaspers

Yaşadığımız dünya ona görə
fani və naqisdir ki, burada xalis heç nə yoxdur;
işıq qaranlıqla, əql nadanlıqla, xeyir şərlə, ideya
maddiyyatla qatışıq haldadır.

Əbu Turxan

Yer özü də göyün ənginliyindədir;
göydən yerə baxa bilsən.

Əbu Turxan

Dünya böyük bir teatr səhnəsidir.
Hər kəs öz rolunu oynayıb qurtarandan sonra bu
səhnəni tərk edir.

Şekspir

Bu dünya imkanla gerçəklik
arasında qərar tutur. Biz sonsuz imkan dünyasında
ancaq bir cığır seçib gedirik.

Əbu Turxan

Dünya dağdır, bizim etdiklərimiz səs.
Səslərin əks-sədası yenə bizim səmtimizə gəlir.

Mövlana

Bulud ağlamasa, çəmən gülməz.

Nizami

İnsan üçün gerçəklik
nə özlüyündə xarici dünya, nə də özlüyündə
daxili dünya olmayıb, bu ikisinin
təmasından yaranır.

Əbu Turxan

İnsan bu fani dünyada
daim yol gedir ki, nəhayət, onun cazibəsindən
kənara çıxsın. Amma bu ona ancaq ömrün sonunda
müyəssər olur.

Əbu Turxan

Bu dünya tələdir, yemi də istəklər.

Mövlana

Min bahar gəlsə də daş göyərməz.

Mövlana

Günəş batanda şamlar parıldayar.

Mövlana

Dünyada ancaq yaranmalı olanlar yaranır.

Mark Avreli

Bir fitil bir atəşdən alışır.
Amma o fitili alışdırmaqla atəşdən heç nə əskilmir.

Ş.Y.Sührəvərdi

Şey özündən daha şərafətlisini yarada bilməz.

Ş.Y. Sührəvərdi

İnsan ancaq yaranmaq
məqamı çatmış olan şeyi yarada bilər.

Əbu Turxan

Hər şeyin bir kölgəsi var, heçlikdən başqa.

Əbu Turxan

Hər şey həm yenidir, həm də köhnə.

Göte

Təbiətlə həmahəng ol.

Heraklit

Yeni yalnız heçdən yarana bilər.
Hər nə ki, nədənsə yaranır, artıq yeni deyil.

Əbu Turxan

Dərin dəniz daş atmaqla bulanmaz.

Sədi Şirazi

Göl suyu toplayır, bulaq paylayır.

Bleyk

Dünyanın ölməyən bir qanunu var.

Səməd Vurğun

Bütün gizlinlər gec-tez akarlanır.

Sokrat

Təbiət gizlənməyi xoşlayır.

Heraklit

Hər kiçik zərrənin öz aləmi var,
Dünya bir ahəngdə tutmuşdur qərar.

Səməd Vurğun

Kainatda boşluqlar yox,
gizlinlər var; nə vaxtsa işıqlansa,
xəzinələr bəlli olacaq.

Əbu Turxan

Mahiyyətlər heç vaxt itmir;
zaman keçdikcə müxtəlif libaslarda
yenidən üzə çıxır.

Əbu Turxan

Nizamın işıqlı və qaranlıq
tərəfləri olduğu kimi, xaosun da qaranlıqları
arxasında bir işıq vardır.

Əbu Turxan

Nizam öncə xaosun
bətnində olur və ancaq üzə çıxdıqdan sonra
biz onu görə bilirik.

Əbu Turxan

Hadisələr üçün müxtəliflik,
mahiyyətlər üçün eyniyyət və sabitlik səciyyəvidir.

Əbu Turxan

Təbiətdə hər şeyin öz yeri var;
nadir hallarda yerlər dəyişik düşəndə buna
möcüzə deyirlər.

Əbu Turxan

Təbiət ancaq qaydalardan
ibarət olsaydı, darıxdırıcı olardı. İnsanın hərdən bir
möcüzələrə də ehtiyacı vardır.

Əbu Turxan

Təbiətdə hər şey içəridən bağlıdır bir-birinə...

Göte

Dəniz dalğalar içərisində gizlidir.

Əbdürrəhman Cami

Varlıq dalğalar şəklində
qabaran bir dənizdir. Adi gözlə görünən
isə yalnız dalğalardır.

Əbdürrəhman Cami

Bəşərsiz kainat bir viranədir.

Səməd Vurğun

Təbiətin kitabı riyaziyyat dilində yazılmışdır.

Qaliley

Təbiət ancaq o adama
tabe olur ki, o təbiətin dili ilə danışır.

F.Bekon

İnsan həqiqəti öyrənmək
üçün təbiətin dilini öyrənir.

Əbu Turxan

Mürəkkəb hadisələr
dünyası yox, hadisələrin arxasında dayanan riyazi
qanunlar daha vacibdir.

Heyzenberq

Əbədiyyətə qovuşmaq
– onun dilini öyrənmək və hərdən bir
onu dinləməkdir.

Əbu Turxan

Zülmət çoxaldıqca ömrü qısalar.

Əbu Turxan

İdrakın zirvəsindən
dünya dəlixana kimi görünür.

Göte

Təbiət kitabı nağıl
dünyasını xatırladır; axırıncı otağa çatanda,
yenə qırx qapı açılır.

Əbu Turxan

Qaranlıq gecələr olmasaydı,
gözləri oxşayan ulduzlar bunca sevilməzdi.

Cavid

Mənə dayaq nöqtəsi verin, yeri yerindən oynadım.

Arximed

Mən haradayamsa, dünyanın mərkəzi də oradır.

Molla Nəsrəddin

Bütövləşmək əzmində olan
yarımçıq dağılmaq ərəfəsində olan bütövdən
daha dəyərlidir.

Əbu Turxan

Anbar nə qədər böyük
olursa-olsun, nizamsız yerdə heç nə yerləşmir.

Əbu Turxan

Nəyə isə əlavə etmək
mümkündürsə, kamil deyil,
nədənsə bir şeyi götürmək mümkündürsə,
əbədi deyil.

Seneka

Boşluq varsa, o mütləq dolmalıdır.

Əbu Turxan

Bir yandan boşalır, bir yandan dolur,
Sirrini verməyir sirdaşa dünya.

Səməd Vurğun

Bir fəsil başqa fəsil üçün bir fasilədir.

Əbu Turxan

Hər bağçadan bir çiçək
birləşəndə rəngarəng bir gül dəstəsi yaranır.

Əbu Turxan

Çiçək gah açıqdır, gah da pünhandır,
Ağac gah geyimli, gah da üryandır.

Sədi Şirazi

Cismin nəyə ehtiyacı varsa,
onu da götürür; bundan artığı da, əskiyi də ziyandır.

Əbu Turxan

İnsan özünü ancaq
dünyanı dərk etdiyi dərəcədə dərk edə bilər.

Göte

Dünyanı dərk edə bilmək üçün
insan əvvəlcə dünya ilə bir tam halına gəlməlidir.

Əbu Turxan

Dünya ancaq insan qəlbinin hənirtisi ilə canlanır.

Əbu Turxan

Dünyanı tam halında yaşamaq olmur;
o çiçək-çiçək, damla-damla yaşanır.

Əbu Turxan

Hər əqlə sığışan hünər, bilikdən
Bir məna çıxarır mənanı bilən.

Nizami

Özünüdərk dünyanın dərkindən keçir.

Əbu Turxan

Dünya onu anlayanlarındır.

Əbu Turxan

İnsan dünyanı necə
mənalandırırsa, elə də dərk edir.

Əbu Turxan

Dünyanın ancaq öz qəlbimizlə
işıqlandırdığımız hissəsi bizə məxsusdur.

Əbu Turxan

İnsan ilə onun dünyası
eyni tərbibli olur; hər bir məqamda insan özü nədirsə,
dünya da onun üçün elə odur.

Əbu Turxan

Dünyanı dərk etmək
üçün dünyadan kənara çıxmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Dünya bildiyimizdən artıq bizim ola bilməz.

Xudu Məmmədov

İnsan idrakına daimi
bir daxili mübarizə xasdır, çünki o iki barışmaz
tələbat üzərində qurulmuşdur.
Birincisi, görmək ehtiyacı – amma biz ancaq
sürəkli olanı görürük, sürəklilik isə sonsuzdur.
İkincisi, anlamaq ehtiyacı, – biz ancaq sonlu
olanı anlaya bilərik.

Puankare

Sonlunun hüdudundan
çıxmadan sonsuzluğu duymaq olmaz.

Əbu Turxan

Kainatın insan dünyasında
tutduğu yer bəzən insanın kainatda tutduğu
yerdən də kiçik olur.

Əbu Turxan

Böyük dünya kiçik dünyadan böyük deyil.

Əbu Turxan

İnsanın öz dünyasını genişləndirməsi
təkcə öz şəxsi həyatı sayəsində deyil, həm də başqa
insanların yaşantılarını da öz dünyasına qatması
sayəsində mümkün olur.

Əbu Turxan

İnsanla uzlaşmayan dünyalar
insan üçün yoxdur və insan özü də həmin
dünyalarda yoxdur.

Əbu Turxan

İnsan dəyişdikcə dünya da onun üçün
dəyişmiş olur. Müxtəlif inkişaf səviyyələrində insan öz
dünyasını hər dəfə yenidən qurur.

Əbu Turxan

Dünya bizə məxsusdur.
Amma bəzən hansısa dünya malına aludə olanda,
bütövlükdə dünyanı qurban verdiyimizin
fərqində olmuruq.

Əbu Turxan

İnsan üçün iki dünya var:
birinin içində yaşayır, o birini öz içində qurur.
Birinci yad, ikinci – doğmadır.

Əbu Turxan

Ruhani və cismani dünya
həyatın özü yox, qütbləridir. İnsan bu iki qütb
arasında yaşayır.

Əbu Turxan

İnsan o vaxt xoşbəxt
olur ki, iç dünyası ilə içində yaşadığı
dünya uyğun gəlsin.

Əbu Turxan

Çətin olan
hər iki dünyada bəxtəvər olmaqdır.

Əbu Turxan

Dünyanın vəhdəti təbiətin
məntiqi ilə idrakın məntiqi arasındakı eyniyyətdə
daha aydın üzə çıxır.

Əbu Turxan

Ruhani dünyanın ülviyyətinə
qovuşanların cismani dünyada bəxti gətirmir.

Əbu Turxan

İnsan iki dünyanın övladıdır.

Kant

Dünyanın ali mənası onun
ayrı-ayrı hissələrinin mənasından hasil ola bilməz.

Əbu Turxan

Məntiq hamı üçün eyni
olmasaydı, vahid bəşəriyyətdən danışmaq
mümkün olmazdı.

Əbu Turxan

Məntiq sübut alətidir, intuisiya – kəşf aləti.

Puankare

Küləş tək alışıb yanmağın
adəti yandırmaqdırsa, aqibəti – kül olmaqdır.

Əbu Turxan

Kömürün küldən fərqi
canında hələ də yanmaq potensialının qalmasıdır.

Tur Xander

Heç bir təmas yoxdursa, alışan təkcə
özünü yandırar.

Əbu Turxan

Ocağın nə çəkdiyini
ancaq son qığılcımlar söyləyə bilər.

Əbu Turxan

Suyun rəngi qabının rəngidir.

Bistami

Bu dünya bir qızıl kuzəyə bənzər,
Suyu gah şirindir, gah da ki, zəhər.
Çox da öyünmə ki, uzundur ömrün,
Əcəl köhlənində hazırdır yəhər.

Məhsəti

İnsanlığın çatışmazlığı bizi təbiətdən ayırır.

Levinas

Təbiətlə insan qəlbi arasında
körpü rolunu oynayan birləşdirici bir aləm də
vardır. Bu, ədəbiyyat və incəsənətdir.

Əbu Turxan

Unutmayın ki, dünyanın sizə
heç bir borcu yoxdur, çünki o sizdən
əvvəl mövcuddur.

R.Stil

Qəlb narahat olanda – kəsrət,
qəlb rahat olanda – vəhdət yaranır.

Aşvaqoşa

Üzərində hər bir qələbəmizə görə
təbiət bizdən qisas alır.

Engels

Dünya duracaq yer deyil, ey can, səfər eylə!...

Nəsimi

Gülü bitməz tikənsiz dünyanın...

Nəsimi

Qoy gənclər dünyanı xəyal etdikləri
kimi görsünlər, böyüyəndə onsuz da necə
olduğunu görəcəklər.

Volter

Cahan ağıl, can sənin sərmayəndir,
Yerlə göylər hamısı bəzəyindir.

Şəbüstəri

Od olmasa, tüstü çıxmaz.

Atalar sözü

Yaş odun tüstüləyir.

Atalar sözü

Dünya bizdən öncə yazılmışdır.
Amma bəzən o bizə ağ vərəq kimi görünür və başlayırıq
onu yenidən yazmağa; neçə gözəlliklər bizim
cızma-qaranın altında qalır!

Əbu Turxan

Bu dünya gör-götür dünyasıdır.

El hikməti

Zaman-məkan

Həyat bir silsilədir;
Bir fəsil başqa fəsil üçün
bir fasilədir.
Əbu Turxan

Heç kim əbədi qalib ola bilməz.

Heydər Əliyev

Heç nə nə gec olur, nə də tez...
Hər şey vaxtında olur.

Konfutsi

Gözləyə bilənə hər şey öz vaxtında gəlir.

Balzak

Zaman pula bənzəyir
– lazımsız yerə xərcləməsən hər şeyə çatar.

Konfutsi

Ən təhlükəli oğru vaxt oğrusudur.

C.Kolenso

Zaman gizli olan hər şeyin
üstünü açır, aydın olan hər şeyin üstünü örtür.

Sofokl

İnsanın itirdiyi
ən böyük şey zaman ola bilər.

Teofrast

Dua: Vaxtın bərəkətli olsun.

Əbu Turxan

Əgər lazımsız işlərə
vaxt qalırsa, deməli, hansı isə vacib işlərə
vaxt ayrılmamışdır.

Əbu Turxan

Vaxtı öldürmək özünü öldürməkdir.

D.Pekk

Hər bir qənaət
nəticə etibarı ilə vaxta qənaətdir.

K.Marks

Əgər asudəlik istəyirsənsə,
vaxtını hədər yerə itirmə.

B.Franklin

Vaxtsız çiçək açan arzular bar verməz.

Əbu Turxan

İnsan gələcəyini də bu gün yaşayır.

Əbu Turxan

İnsan gələcəyə öz keçmişinin çiynində gedir.

Əbu Turxan

Hər anın öz hökmü var.

Atalar sözü

Şərti şumda kəsərlər ki,
xırmanda dava düşməsin.

Atalar sözü

Daldan atılan daş topuğa dəyər.

Atalar sözü

Sonrakı peşmançılıq fayda verməz.

Atalar sözü

Hər dövranın bir hökmü var,
Hər zamanın bir qələmi...

Səməd Vurğun

Gec olsun, güc olsun.

Atalar sözü

Cücəni payızda sayarlar.

Atalar sözü

Dəmiri isti-isti döyərlər.

Atalar sözü

Keçmiş – xatirələrdə,
gələcək isə xəyallarda yaşayır.

Əbu Turxan

Keçmiş indinin virtual məkanıdır.

Tur Xander

Keçmiş ya ancaq salnamələrdə,
yaddaşlarda qalıb tarixə daxil olur, ya da
indinin strukturuna daxil olmaqla
yaşamaqda davam edir.

Tur Xander

«İndi» geniş planda xatirələrlə arzuların,
dar planda isə təəssüratla istəyin vəhdətidir.

Tur Xander

Gələcək o zaman
bizimkidir ki, keçmişimizin davamıdır.

Əbu Turxan

Keçmişi də, gələcəyi də
ancaq indinin işığında görmək olar.

Əbu Turxan

Keçmiş – insan nəfsinin vətənidir.

Heyne

Müasirlik zəmanəyə bənzəməkdir.

Əbu Turxan

Təxəyyül hadisələri zaman
və məkan məhdudiyyətindən azad edir.

Əbu Turxan

Mən heç vaxt gələcək
haqda düşünməyə macal tapmıram.
O, kifayət qədər tez gəlib çıxır.

Eynşteyn

İnsan oğlu hər gün çarmıxa çəkilir;
keçmiş ayaqları pərçimləyir, gələcək isə
əllərindən tutub dartır.

Əbu Turxan

Biz gələcəyə çatanda,
məlum olur ki, onun mənzərəsi
öncədən çəkilibmiş.

Əbu Turxan

Heç kəs keçmişini satın ala biləcək qədər
zəngin deyildir.

Uayld

Nəyisə unutmaq,
yaxud unutmamaq insan iradəsindən xaricdir.

Korneli Tasit

Biz gələcəyə getməsək də, gələcək
bizi çəkib aparır.

Əbu Turxan

Hər şey itirildikdən sonra
da hələ bir şey – gələcək qalır.

Kristian Bovi

Heç şey dəyişməz
saydığımız keçmiş qədər sürətlə dəyişmir.

A.Koyre

Dünən tarixdir, sabah müəmmadır,
bu gün isə bir hədiyyədir.

Eleonora Ruzvelt

Biz keçmişdən külü yox, odu götürməliyik.

J.Jores

Keçmişi dəyişmək olmaz, deyirlər;
amma biz dəyişdikcə keçmiş sanki dəyişir və
qarşımızda hər dəfə yeni
bir keçmiş canlanır.

Əbu Turxan

Gələcək keçmişə bənzəyir.

İbn Xəldun

Zəmanə ancaq dayazda
olanları dəyişir; dərin qatlara nüfuz edə bilmir.

Əbu Turxan

Keçmiş və gələcək yoxdur;
yalnız və yalnız bir sonsuz indi var.

Çin atalar sözü

Bir anlıq səadət bir qərinədir.

Səməd Vurğun

Ovu gərək bərədə vurasan.

Atalar sözü

Bizim mövcudluğumuz
fasiləsiz olaraq keçmişə doğru gedişdir.

Nitsşe

Yaxındakı köz
uzaqdakı Günəşdən daha betər yandıra bilər.

Əbu Turxan

Cahanda hər hökmü bir zaman verir,
Dünən fərman verən bu gün can verir.

Səməd Vurğun

Məkan zamanın bir anıdır.

Əbu Turxan

Vaxt atlı, biz piyada.

Atalar sözü

Əldən qalan əlli il qalar.

Atalar sözü

Vaxtsız açılan gül tez solar.

Atalar sözü

Bu günün işini sabaha qoyma.

Atalar sözü

Vaxtında görülməyən iş həmişə
yarımçıq qalar.

Atalar sözü

Vaxtını itirən baxtını itirər.

Atalar sözü

Tale, həyat və ölüm

Hər həyat səhifəsi ömürün ilk yazıdı,
Bu günün hər əməli sabah üçün yazıdı.
Əbu Turxan

Bir qövm özünü dəyişdirməsə,
Allah da o qövmü dəyişdirməz.

Quran 13/11

Heç ölməyəcəksənmiş kimi dünya üçün,
Sabah öləcəksənmiş kimi axirət üçün çalış.

Hz. Məhəmməd

Ölmədən öncə ölmək lazımdır.

Hz.Məhəmməd

Hər bir insan ancaq
öz boyuna biçilmiş bir həyat yaşayanda
xoşbəxt ola bilər.

Əbu Turxan

Həyatın nə olduğunu bilmiriksə,
ölümün nə olduğunu necə bilərik?

Konfutsi

Həyatın hər üzü gözəldir.

Göte

Həyat hərəkət deməkdir,
su da axmayanda iylənir.

Aristotel

Həyat beşiklə məzar arasındakı
sınaq müddətidir.

Balzak

Həyat bir dağdır:
qalxanda yavaş-yavaş, düşəndə tez-tez düşürük.

Mopassan

Hər ötən günə
kiçik bir həyat kimi baxmaq lazımdır.

M.Qorki

Yeni cümlə başlamaq
üçün əvvəl nöqtə qoymaq lazımdır.

Əbu Turxan

Qocalıq fırtınalı həyatın limanıdır.
K.Preston

Əsl həyat doğulma və canlanma
proseslərinin bütöv bir silsiləsidir.

Əbu Turxan

Yaşamaq gərçi xoş əməl,
Yaşatmaq daha gözəl.

Cavid

Yaşamaq – sadəcə nəfəs almaq deyil,
həyatın nəfəsini duymaqdır.

Əbu Turxan

Ömür çoxölçülüdür
və hər ölçüdə fərqli bir həyat yaşanır.

Əbu Turxan

Həyat da, ölüm də eşqin təzahürləridir.
Bizim təbiətə sevgimiz həyat eşqidir.
Təbiətin bizə sevgisi bizi yenidən
əbədiyyətə qaytarmaq əzmidir.

Əbu Turxan

Bəzən yaşamadıqlarımız
bizi yaşadığımız həyatdan daha çox mühakimə edir.

Əbu Turxan

Həyat eşqi həyatdan
ikiəlli yapışmaq deyil, həyatı yüksək tutmaqdır.

Əbu Turxan

Həyat iki əbədiyyət arasında yarğan,
iki qara bulud arasında çaxan şimşəkdir.

Əmin ər-Reyhani

Həyat balaca bir əbədiyyətdir.

Emerson

O şey ki, verilir, o əlimizdən alına da bilər.

Seneka

Silgi istifadə etmədən
rəsm çəkmək sənətinə həyat deyilir.

Hölderlin

Bir şey ki, qaçılmazdır,
ondan qaçmaq axmaqlıq olardı.

Publiliy Sir

Əgər bəladan qaçmaq mümkündürsə,
onda nədən narazısan?
Yox, əgər o qaçılmazdırsa,
onda şikayətlənməkdən nə fayda?

Sokrat

Pis hadisədən sarsılmamaq
üçün düşünmək lazımdır ki, bundan da pis ola bilərdi.

Epiktet

Həyat öyrənildikcə şirinləşir.

Xudu Məmmədov

Həyat – ideyanın realizasiyasıdır.

Tur Xander

Elm “alın yazısını” qəbul etmədi,
amma “genetik proqram” adı altında onu
özü kəşf etdi.

Tur Xander

Ömür genetik proqramın mühitdə açılışıdır.

Tur Xander

Yaşamaq – ruhani potensialın
həyat enerjisinə çevrilməsidir.

Tur Xander

Düzlüyü çox sevər taleyi yazan,
Görmədim düz yolda yolunu azan.

Sədi Şirazi

Hərənin öz yolu var;
amma başqalarının saldığı yolla getmək
daha asan olur.

Əbu Turxan

Yalnız ölmək istəməyəni xilas etmək mümkündür.

L.N.Tolstoy

Həyatın açdığı bütün yollar
gec-tez ölümə aparıb çıxarır. Ölməzliyə isə insan
ancaq öz açdığı yolla çata bilər.

Əbu Turxan

Adam o zaman özünə yer tapa bilmir ki,
yerini başqa yerdə axtarır.

Əbu Turxan

Hər şey, nəyə layiqdirsə, ona dönür.

Mövlana

Yolu düzgün seçə bilsən,
düşmənin silahı özü üçün yükə çevrilər.

Əbu Turxan

Əzm nə qədər böyük olsa,
məqsədə aparan yol bir o qədər qısa olar.

Əbu Turxan

Bəzən biz yolu seçirik, bəzən də yol bizi.

Əbu Turxan

Ancaq özünü tapan adam
həyatını istədiyi kimi idarə edə bilər.

Əbu Turxan

Bu dünyada uğuru yalnız
bunun üçün lazım olan şəraiti axtaran tapır;
tapmasa, bu şəraiti o özü yaradır.

B.Şou

Özünə mühit yaratmayan insan
ömrü boyu başqa bir mühitdə – qərib kimi
yaşamağa məhkumdur.

Əbu Turxan

Bundan sonra hara gedəcəyini
bilmək üçün, buna qədər haradan
gəldiyini bilməlisən.

Əbu Turxan

İnsan ona bəxş edilmiş ömrü
heç vaxt tam yaşamır. Ömür qismətin
ancaq bir qismidir.

Əbu Turxan

Əgər danışsaydı,
ölümlə də "dil tapmaq" olardı.

Əbu Turxan

Haraya üzəcəyini bilmirsənsə,
üzməyi bilməyin faydası yoxdur.

Əbu Turxan

Fərq olmadıqda inkişaf da olmaz.
Kimsə irəli çıxmalı, sürünənlərə şahin zirvəsindən baxmalı, ürəyinin atəşi ilə qaranlıq meşədə azanların yoluna işıq saçmalıdır.

Tur Xander

Sürünmək üçün yarananlar uça bilmirlər!

M.Qorki

Uça bilməyənlər üçün dünyanın
başlanğıcı da, sonu da (bir) yerdədir.

Əbu Turxan

Ən çox batan yaxşı üzənlər olur.

T.Fuller

Uçmaq üçün yarananları sürünməyə,
sürünmək üçün yarananları uçmağa
təhrik etmək günahdır.

Əbu Turxan

Əbədiyyət insanın içindədir!

Əbu Turxan

Ömrün ən böyük qazancı
ömürdən sonrakı həyatın qazanılmasıdır.

Əbu Turxan

Ömür qısadır, şöhrət isə əbədi ola bilər.

Siseron

Heç bir şöhrətə çiçəkli yollarla gedilməz.

Lafonten

Fərdi cismani həyat başa çatanda
insan öz ideyalarında, ideyalar isə davamçıların
şəxsində yaşayır.

Əbu Turxan

Həyat naminə həyatın mənasını itirmək olmaz.

Yuvenal

Ölməzlik nə isə əbədi
bir şey üzərində işləməkdədir.

J.Renan

Tarix üçün yaşamaq bir şeydir,
əbədiyyət üçün yaşamaq başqa bir şey.

M.Unamuno

İnsanın ölüm anındakı sözləri çox qiymətlidir.

Konfutsi

Ölüm gələndə həyatdan dördəlli yapışma.

Pifaqor

Birinin məhvi
başqasının yaranması deməkdir.

Aristotel

Biri ölüb biri ölməsəydi, ölmək çox acı olardı.

Labryuer

Hələ ki, heç kim ölməz doğulmayıb.
Kiminsə başına bu iş gəlsəydi, o, heç də başqalarının
düşündüyü qədər xoşbəxt olmazdı.

Platon

Hər şeyin iki üzü var:
biri solanda o biri çiçəklənir.

Nitsşe

Əgər insan dünyada tək olsaydı,
ölüm haqqında heç bir təsəvvürü olmazdı.

Kondilyak

Ruh olan yerə ölüm girə bilməz.

Əbu Turxan

Fərd ölməyə
məhkumdur, bəşər övladı – olümsüzdür.

Kant

Dirilər ölülərə heç nəyi öyrədə bilməzlər,
amma ölülər dirilərə öyrədir.

Şatobrian

Yaşayanları yönəldən çox vaxt ölülərdir.
Deməli, öldürülməsi lazım olan ölülər də var.

Cəmil Meriç

Bir var, sən ölümdən qaçasan
(onda o, səni mütləq yaxalayacaq),
bir də var, üzərinə elə gedəsən ki,
ölüm səndən qaçsın.

Əbu Turxan

Ölümdən qorunmaqdansa,
ruhla dost ol ki, səni yalqız buraxmasın.

Əbu Turxan

Ancaq eşq ölümdən
qorxmur, çünki ruhdan yoğrulub.

Əbu Turxan

Həyat eşqi ilə ölüm qorxusu əkizdir.

R.Rollan

Həyata məna verən – anın dəyərləndirilməsidir.

Əbu Turxan

Həyatı sevməyənlər
ölümdən daha çox qorxurlar.

Əbu Turxan

Eşqsiz insan
tək ölümdən yox, həyatdan da qorxur.

Əbu Turxan

Meyvə çəyirdəyini
daşıdığı kimi, insan da ölümü öz içində daşıyır.

Reyner Maria Rilke

Çayın həyatı onun axmasındadır.
Dənizə çatmaq sanki bu həyata son qoyur,
amma əslində onun həyatı öz mənasını bu vüsal
məqamında tapır.

Dua: Qoy sənin vüsalın çayın dənizə qovuşması kimi
davamlı olsun!

Əbu Turxan

Bəzən mənliyi yaşatmağın yeganə yolu
ölüm olur.

Əbu Turxan

Adətən ölənləri ağlayırlar;
doğula bilməyənlər haqqında düşünən
də yoxdur.

Əbu Turxan

Özünü dərk edənlər
bu dünyanı rahat tərk edə bilirlər.

Əbu Turxan

Bu dünyada həyat
heçliklə varlıq arasında cərəyan edir.
Ölüm bu həyata yekun vurur və kimləri isə heçliyə,
kimləri isə varlığa qovuşdurur.

Əbu Turxan

Ölüm bir dəfə gəlir,
amma biz onu ömrü boyu gözləyirik: ölüm qorxusu
ölümün özündən də əzablıdır.

Labryuer

Sağlığında tərki-dünya
olanlar öləndə heç nə itirmirlər.

Əbu Turxan

Xoşbəxt adamlar üçün ən uzun
ömür də bir gün qədər qısadır, bədbəxtlər üçünsə
bir gün də əzablı ömür qədər uzundur.

Lukian

Ölüm var ki, həyat qədər dəyərli,
Həyat var ki, ölümdən də zəhərli.

Cavid

Bir insanın ölümü ölüm,
iki milyon insanın ölümü isə statistikadır.

Remark

Ölüm olmasaydı,
insanlar çətin ki filosofluq edərdilər.

Şopenhauer

Ölüm zamanın qırıldığı bir məqamdır.

Cübran

Ölüm gözləmir,
deməli, ömür də gözləməməlidir.

İ.S.Turgenev

Yaxşı yaşadığımız gün
bizə sakit yuxu gətirdiyi kimi, yaxşı yaşadığımız
ömür də bizə sakit ölüm gətirir.

Leonardo da Vinçi

Həyat balonla səyahət kimidir.
İp qırılanda ruh göydə uçur, bədən yerə düşür.

Əbu Turxan

Fəlakət anında
qərar verə bilmək qurtuluşun yarısıdır.

Pestalotsi

Yeni qərarlar
qəbul etməyəni yeni problemlər gözləyir.

F.Bekon

Ömrü vaxtla yox, əməllərlə ölçmək lazımdır.

Seneka

Müstəsna vəziyyətdən
çıxış yolu ancaq müstəsna qərarla tapıla bilər.

Əbu Turxan

Fəal adamlar bəzən məqsəddən
uzaqlaşdıqlarının fərqində olmurlar;
onlar üçün əsas olan hərəkətdir.

Əbu Turxan

Uşağın ağlaması ilə gülüşü
arasında məsafə çox kiçikdir. İnsan böyüdükcə
bu məsafə də böyüyür və birindən o birinə
keçid çətinləşir.

Əbu Turxan

Kim ki, heç vaxt uşaq
olmayıb, heç vaxt böyük də olmayacaq.

Ç.Çaplin

İnsanın bütün həyatı böyük
məqsədlərə yönəlməlidir. Amma hərdən bir nəfəsini
dərmək üçün tez bəhrə verən işlərə də vaxt
ayırmaq olar; bu şərtlə ki, yenidən
yoluna davam edəsən.

Əbu Turxan

Yaradıcı adamın
həyatı hüdud daxilində tükənməzlikdir.

Əbu Turxan

Ancaq yaradıcılıq
məqamları sözün həqiqi mənasında həyatdır.

Əbu Turxan

Qaranlıqda yeganə işıq mənbəyi
olmaq qürur verir, daha güclü işığın içərisinə
düşmək – sevinc.

Əbu Turxan

Heç vaxt
çıxdığın qapını bərk çırpma; ola bilər geri
dönmək istədin.

Don Gerold

Həyatın alovu görünməyən
aydınlığını göstərmək üçün özünü öz dumanı
ilə pərdələyir.

Məhəmməd İqbal

Qəhrəmanlıq üçün bircə
an belə kifayətdir, ləyaqətli insan olmaq üçün isə
bütöv bir ömür lazımdır.

P.Bryula

Sənə bircə dəfə gərək olacaq
silahı ömrün boyu gəzdirməlisən.

Rəsul Həmzətov

İşıq hər tərəfi bürüyəndə,
onun mənbəyi diqqəti cəlb etmir.

Əbu Turxan

Təzad həyatın ahəngidir.

Cavid

Ey könül quşu,
kor olsan da, unutma ki, qanadların var!

R.Taqor

Damlada itirdiyimiz
bir dəniz qədər önəmli ola bilər.

Əbu Turxan

Əgər həyatı gözləməklə keçirmək
lazım gələcəksə, onu yaşamağa dəyməz.

Feyxtvanqer

Həyat və mənəviyyat bölünməzdir.

Tomas Mann

Uğur qazanıb sevinmək üçün öncə
bir çox məhrumiyyətlərə dözmək lazımdır.

Con Milton

Həyatın ağrı-acısını
görən və dərk edən insan fəlsəfəni həyatın öz
kitabından da oxuya bilər.

Əbu Turxan

Ey müqəddəs həyat! Müqəddəs insan!
Sənə ilham verən yalnız ürəkdir.
Ayıl məclislərin sərxoşluğundan
Ömür röya kimi boş keçəcəkdir!

Səməd Vurğun

Bu qala bizim qala
Həmişə bizim qala
Tikmədim özüm qalam
Tikdim ki, izim qala.

Xudu Məmmədov

Həyatda insani başlanğıcı
tamamilə məhv etmək mümkün deyil.

Əbu Turxan

Gəlin, istədiyimiz kimi
düşünək və düşündüyümüz kimi yaşayaq.

Əmin ər-Reyhani

Düşüncələriniz necədirsə, həyatınız
da elədir. Həyatınızın gedişini dəyişdirmək
istəyirsinizsə, düşüncələrinizi dəyişdirin.

Mark Avreli

Düzənim pozular, həyatımın altı üstünə
gələr deyə əndişə etmə. Haradan bilə bilərsən
həyatın altının üstündən daha yaxşı
olmayacağını?

Şəms Təbrizi

Həyat hisslərlə yaşayanlar
üçün faciə, ağıl ilə yaşayanlar
üçün isə komediyadır.

Şarl Lemel

Düşüncəni dəyiş ki, həyatını dəyişəsən.

Brayan Treysi

Heç kim cavanlığının necə getdiyini
duymur, amma onun artıq getdiyini hamı duyur.

Kiçik Seneka

Cavanlıq artıq cavan
olmayan üçün böyük çatışmazlıqdır.

Düma

Gənclər yenilik sevir,
qocalar isə ənənələrə sadiq olurlar.

Laroşfuko

Qocalıq axmaq üçün yük,
nadan üçün – qış, alim üçün – biçin vaxtıdır.

Volter

Cavanlıqda biz sevmək üçün
yaşayırıq; yetkin dövrdə yaşamaq üçün sevirik.

Sent Evremon

Cavanlıqda intuisiya,
qocalıqda – düşüncə üstünlük təşkil edir:
buna görə də birincisi poeziya, ikincisi fəlsəfə
üçün əlverişlidir.

Şopenhauer

Cavanlar xəyal edirlər, qocalar xatırlayırlar.

Lui Araqon

Hamı çox yaşamağı
istəyir, lakin heç kəs qocalmaq istəmir.

Molla Fənari

Əgər nəyə isə təəccüblənə
bilirsinizsə, deməli, hələ cavansınız.

Çörçill

Qırx yaş cavanlığın
qocalığı, əlli yaş qocalığın cavanlığıdır.

Hüqo

Qocalığa cavanlıqdan hazırlıq görmək lazımdır.

Marağalı Əvhədi

Səhər axşamla qarşılaşmaq
istəmədiyi kimi, gənclik də solmuş qocalığı
görmək istəmir.

Cübran

Qocalığın aqibəti gəncliyin
nəyə sərf edilməsindən asılıdır.

Stendal

Elə xatirələr var ki, danışsan gözəlliyi gedər.

J. Sand

İsti xatirələri olmayanlar üçün qış soyuq keçər.

J.Renan

Həyat cavanların gözündə sonsuz
gələcək, qocaların gözündə – qısa keçmişdir.

Şopenhauer

Xəyal etdikləriniz sadəcə
sizin xəyallarınız deyil; bütün dünya da sizin
xəyal etdiklərinizi xəyal edər.

Nüaymə

Keçmişini unudan
onu təzədən yaşamağa məhkumdur.

Santayana

Unutmaq mümkün
olmasaydı, həyat işgəncəyə çevrilərdi.

Konfutsi

Bəzən uzaqlaşmaq
lazım gəlir, yaxınlaşmaq üçün;
bəzən xatırlamaq lazım gəlir, xatırlanmaq üçün;
bəzən ağlamaq lazım gəlir, açılmaq üçün;
bəzən anmaq lazım gəlir, anılmaq üçün;
bəzən de susmaq lazım gəlir, duymaq üçün.

Şəms Təbrizi

"Bir şərdən qaçsan, başqa şərə düşərsən".
Ona görə də şərdən qaçmaq yox, onu
dəf etmək lazımdır.

Əbu Turxan

Yumor bizi həyat
dalğalarında qoruyan halqadır.

V.Raabe

Xatirə görüşün bir növüdür.

Cübran

Ömrün gecəsi özü ilə öz çırağını gətirir.

Jozef Juber

Sübhə yalnız gecənin cığırı ilə gedərək çatmaq olar.

Cübran

Biz tez-tez gələcək günlərdən borc
götürürük ki, keçmiş günlərin borclarını qaytaraq.

Cübran

Şər deməsən, xeyir gəlməz.

Atalar sözü

Bu günün hər əməli sabah üçün alın yazısıdır.

Əbu Turxan

Uzaq planları olmayan
insanı yaxında fəlakətlər gözləyir.

Konfutsi

Toxumun cücərməsi üçün
münbit mühit tələb olunduğu kimi, "alın yazısı"nın da
yaşanması üçün müvafiq şərait olmalıdır.

Əbu Turxan

Üzməyi bilənlər gəmidə
özlərini daha rahat hiss edirlər; halbuki gəmi
dənizin ortasında batanda hamını eyni
aqibət gözləyir.

Əbu Turxan

Tale getmək istəyəni aparır, istəməyəni sürüyür.

Kleanf

Tale bəhanələr qəbul etmir.

Freyd

Tale vəd etdiyini baha satır.

Helvetsi

Müdriklik – məsləhətlərin,
tale – hadisələrin başında durur.

Helvetsi

Arzudan doğan arzular
ayağı gerçəkdən üzülmüş arzulardır.

Əbu Turxan

Arzular həyata məna verir.

A.Frans

İstək həyatın, laqeydlik isə ölümün yarısıdır.

Cübran

Ümid hətta
artıq heç nəyi qalmayanlarda da var.

Plutarx

Sahil ümiddir;
gözdən itəndə dənizdə ancaq vahimə qalır.

Əbu Turxan

Dənizdə məhəbbətin
hər iki qütbü ehtiva olunur; onun səma ilə görüşü ancaq üfüqdə baş tutur; buna platonik məhəbbət də deyirlər. Onun yerlə görüşdüyü yerlərdə isə məhəbbətin başqa formaları ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Ətrafımda qaranlıq kölgələr
sıxlaşsa da, içimdəki işıq sönməmişdir.

Göte

Ümidini itirənin başqa itirəcək bir şeyi yoxdur.

Buast

Səbr insana ömrü boyu dözmək üçün yox,
məqamı düzgün seçmək üçün lazımdır.

Əbu Turxan

Dözümə əsaslanan səbr tükənə bilər,
ümidə əsaslanan səbr – tükənməz.

Əbu Turxan

Bədbinlik əhval-ruhiyyədir,
nikbinlik – iradə.

Alen Emil Ogüst

Pessimist hər imkanda çətinliklər görür,
optimist hər çətinlikdə imkanlar görür.

Çörçill

Bir yatmış başqa yatmışı
necə oyada bilər?!

Sədi Şirazi

Əgər içindəki işıq ətrafı
işıqlandıra bilmirsə, o da sönmüş kimidir.

Əbu Turxan

Möcüzələr normaya çevriləndə,
normal həyat möcüzə kimi görünür.

Əbu Turxan

Həyat suyun axarında üzmək,
ölüm isə – arada istirahətdir.

Tzya İ

Yüz bələnin başını bir bələn kəsər.

Atalar sözü

Gördüyünü qoyub görəcəyə getmə.

Atalar sözü

Qismətdən artıq yemək olmaz.

Atalar sözü

Başına gələn başmaqçı olar.

Atalar sözü

Çıxış yolu olmayanın çıxış yolu səbrdir.

Ərəb atalar sözü

Gözəllik

Allahdır yaratdığı hər şeyi gözəl yaradan.

Quran 32/7

Gözəllik öz sahibinə ziyan,
başqalarına zövq verir.

Sokrat

Gözəllik hakimiyyəti
çox da uzun çəkməyən kraliçadır.

Sokrat

Hər hansı bir şeyin gözəlliyi
onun öz ideyasına uyğunluğu ilə ölçülür.

Əbu Turxan

Gözəllik duyğusu təbiətin
insanı yenidən öz ağuşuna almaq əzmidir.

Əbu Turxan

Gözəllik duyğusu aşılamadan
mükəmməl insan yetişdirmək olmaz.

R.Taqor

Hər bir insanın ilahi ruhdan payı
və deməli, özünəməxsus gözəlliyi var.
Sadəcə olaraq, cismani yetkinlik dövründəki
ideyadan sapmalar bu ilkin gözəlliyi pərdələdiyindən,
onu adi gözlə görmək mümkün olmur.

Əbu Turxan

Yer üzündə hər şey gözəl
olsaydı, onda gözəl heç nə olmazdı.

Didro

Yaradanın əlindən çıxan nə varsa gözəldir.
Hər şey insanın əlində pozulur.

Russo

Həyatın qəlbinə çatanda sən
gözəlliyi hər şeydə görəcəksən, hətta gözəlliyə
kor olan gözlərdə belə.

Cübran

Təbiətində gözəllik olmayan heç nə yoxdur.

Əbu Turxan

Gözəllik – Allahın fəzilət ayəsidir.
Hər bir təbii addım gözəldir.

Emerson

Mütləq gözəllik həm də
mütləq varlığın ifadəsidir, nisbi gözəllik varlığın da
nisbiliyinə dəlalət edir.

Əbu Turxan

Çiçəyi elə gözəl, elə incə edən
onun torpaqdan çıxanda çəkdiyi əzabdır.

Könül Bünyadzadə

Allahın ən gözəl əsəri könüldür.
Qalan hər şey ancaq əsərin əsərləridir.

Mövlana

Gözəllik özlüyündə
təbiətin gizlin qanunlarının təzahürüdür.

Göte

Gözəlliyin meyarı bütöv təbiətdir.

Emerson

Zahiri və daxili gözəllik
eyni vaxtda parlaya bilməz. Əvvəlcə birincinin
parıltısından ikinci gözə görünmür, amma elə ki,
göründü, onda birincini kölgədə qoyur.

Əbu Turxan

Daxili gözəllik
zahiri gözəlliyə bürünəndə daha tez üzə çıxır.

Əbu Turxan

Zahiri parıltı
göz qamaşdırır, daxili parıltı gözləri açır.

Əbu Turxan

Gözəl sifət səssiz tövsiyədir.

F.Bekon

Daxili gözəlliklə
canlandırılmayan xarici gözəllik tam ola bilməz.

Hüqo

Daxilən gözəl olmağın yolu
xaricdəki gözəllikləri duymaq, onlara heyran
olmaq və onlara qovuşmaqdır.

Əbu Turxan

Süni gözəlliyin yolu əzab-əziyyətdən keçir.
Parlamaq üçün öncə pardaqlanmaq, hamar olmaq
üçün öncə yonulmaq tələb olunur.

Əbu Turxan

Gözəllik varsa, onu qoruyan güc də olmalıdır.

Əbu Turxan

Gözəlliyə xidmət edən güc də nəcibləşir.

Əbu Turxan

Gözəlliyi görə bilənlərin
öz yaratdıqları da gözəl olur.

Əbu Turxan

Gözəllik görənin hissləri
ilə görünənin həqiqiliyi arasında dalğalanır.

Cübran

Kimlərsə yaşadığı yeri
gözəlləşdirmək üçün tər tökür, kimlərsə sadəcə
gözəl yerə köçür.

Əbu Turxan

Dünyada nə qədər gözəlliklər,
nə qədər dəyərlər düzgün baxış bucağı
seçilmədiyindən görünməzlikdə
qalır!

Əbu Turxan

Özünüdərk məqamında
insan təbiətin və dünyanın gözəlliyini də əxz edir.

Əbu Turxan

Hər rəngi gözəlləşdirən bir fon var.
Rəngin gözəlliyini üzə çıxarmaq üçün fonu düzgün
seçmək lazımdır.

Əbu Turxan

Hikmət və gözəllik qarşısında
diz çökməyənlər zor və hiylə qarşısında diz çökürlər.

Əbu Turxan

"Gözəllik ondur, doqquzu dondur".
Əsl qabiliyyət doqquzun kölgəsində qalan
biri görməkdir.

Əbu Turxan

Hər şey öz yerində və məqamında gözəldir.

Əbu Turxan

Dünyanı gözəllik xilas edəcək.

F.M. Dostoyevski

Hər kəs öz zövqünə görə görür.

Ş.Y. Sührəvərdi

Kin adamı kifirləşdirir.

Əbu Turxan

Estetik hissə malik olmadan
mənəvi cəhətdən inkişaf etmək mümkün deyil.

Hegel

Gözəllik əxlaqi xeyirin rəmzidir.

Kant

İnsanlar gözəlliyin
təsirindən daha xeyirxah olurlar.

M.M.Prişvin

Gözəllik əxlaqi ləyaqəti yüksəldir;
bunsuz gözəllik ürək üçün yox, ancaq göz üçündür.

V.Q.Belinski

Gözəllik bizim sevdiyimiz şeydir.
Yaxşı olduğuna görə sevmirik, sevirik deyə yaxşıdır.

L.N.Tolstoy

Gözəlliyi onu vəsf edənlər şöhrətləndirirlər.

Cübran

Sevginin səbəbi gözəllikdir.
… Zira gözəllik təbiətcə sevilən şeydir.

İbn Ərəbi

Solan çiçəklərin təravətini
Qönçə çiçəklərin hüsnü yaşadır.

Şekspir

Həqiqət və fayda
doğma tellərlə ancaq gözəllikdə birləşir.

Hegel

Gözəllik idraka sığmır.

İbn Ərəbi

Tovuz quşunun qanadı özünə düşməndir.

Mövlana

Yalnız həqiqət gözəldir;
sevilməyə də bir tək o layiqdir.

Nikola Bualo

Gözəllik qəlbimizlə duyduğumuz sirdir, qəlbimiz ona tabe olaraq şadlanır və genişlənir, ağlımız isə heyrət və təəccüb içində onu sözlə ifadə edə bilməyərək donub qalır. Bu, görənin hissləri ilə görünənin həqiqəti arasında gizli zərrəciklər axınıdır; bu, insanın zahirini nurlandıran müqəddəs ruhların ziyasıdır: həyat toxumun dərinliyindən gülün rayihə və rənglərinə belə çevrilir.

Cübran

Ərlərin eşqi
gözəlliyi təyin etməyin meyarıdır.
Gözəlliyin üzərindəki pərdəni parçalayan bu eşq,
eyni zamanda onu pərdələyər.

Məhəmməd İqbal

Mən gözəllərdə gözəl ruh araram,
Ruhu düşkünləri çirkin sanaram.

Cavid

Həqiqi gözəllik ali nəfsin saçdığı elə
bir nurdur ki, cismin zahirini işığa qərq edir.

Cübran

Gözəllik elə bir sirdir ki,
onun dilini yalnız ruhlarımız bilər.

Cübran

Bir şeirdir qadın bədəni də,
Yaranışın ən xoş anında
Yaradan özü bu poemanı,
Həkk etmiş tale kitabında.

Heyne

Gözəlliyin hüdudlarından kənarda
nə din var, nə elm.

Cübran

Gözəllik – ehtiyac deyil,
vəcddir, alovlanmış ürək və sehrlənmiş qəlbdir.

Cübran

Biz ancaq onun üçün yaşayırıq ki,
gözəlliyi kəşf edək. Qalan şeylər intizarın əlvanlığıdır.

Cübran

Analıq qadının gözəlliyini tamamlayır.

Düma

Könül sevən gözəl olar.

Atalar sözü

Sevən könül gözəl olar.

Əbu Turxan

Xeyirxahlıq fəaliyyətdə olan gözəllikdir.

Russo

Gözəlliyin isbata ehtiyacı yoxdur.

Volter

Həp sevgidir gözəlliyi insana sevdirən,
Məhrumi-eşq olunca gözəllik də can sıxar.

Cavid

Gözəllik gözdən könülə düşən közdür.

Könül Bünyadzadə

Zorla gözəllik olmaz.

Atalar sözü

Məhəbbət

Məhəbbət bütün ehtirasların
ən güclüsüdür, çünki o eyni zamanda başa,
ürəyə və bədənə hakim olur.
Volter

Məhəbbət göz yaşı
kimidir: gözdən başlayıb ürəyə düşür.

Publiliy Sir

Məhəbbət bütövlük
yanğısı və ona cəhd etməkdir.

Aristofan

Məhəbbət – ölməzlik cəhdidir.

Sokrat

Məhəbbət – sevilmək arzusudur.

Platon

Sevənlər hamısı şairdirlər.

Platon

Məhəbbət sonlu varlıqda
əbədi başlanğıcın təzahürüdür.

Platon

Məhəbbət başqası ilə
birgə qocalmağa hazır olmaqdır.

Kamyu

Məhəbbət melodiyadır.

A.S. Puşkin

Məhəbbət incəsənətdir,
onu mənimsəmək lazımdır.

Fromm

Məhəbbət könül səslərinin
harmoniyası, ürəklərin bir-birini anlamasıdır.

Bayron

Məhəbbət
– ruhun tamamlanmaq əzmidir.

Əbu Turxan

Məhəbbət ruhun günəşidir.

Əbu Turxan

Məhəbbət iki sevən arasında örtükdür.

Cübran

Məhəbbət bir ruhun
başqa bədəni istila etməsidir.

Əbu Turxan

Eşq aşiqlər üçün həqiqət yolunu işıqlandırır.

Füzuli

Eşqdir hər iki dünyaya ziynət,
Eşq ilə dolanır bütün təbiət.

Füzuli

Məhəbbət insanın özünü başqasında itirməsidir.

Sufi hikməti

Məhəbbət kamillikdir, kamilliyin isə hüdudu olmur.

Şekspir

Məhəbbət insanın öz həyatının
bütün mənasını sevgilinin gözü ilə görməsidir.

Sufi hikməti

Bir nöqtəyə yönəlib
yandıran məhəbbətdənsə, bütün dünyaya səpələnib
işıqlandıran məhəbbət yaxşıdır.

Əbu Turxan

Məhəbbət insanın özünü başqasında tapmasıdır.

Hegel

Məhəbbət bir-biri üçün fərqli olmayan
iki tərəfin fərqidir. Bu eyniyyəti hiss etmək və anlamaq –
məhəbbətdir.

Hegel

Ağıl ayırır, məhəbbət birləşdirir.

Əbu Turxan

Qəlbin pünhanları ancaq eşq işığında görünür.

Əbu Turxan

Məhəbbət mənəvi kamilliyin
həm nəticəsi, həm də şərtidir.

Əbu Turxan

Alimin ömrü boyu güc-bəla ilə
öyrəndiyini məhəbbət bircə gündə öyrədir.

Emerson

Məhəbbət insanların
bir-birinə bağışladığı xoşbəxtlikdir.

J.Sand

Məhəbbət başqasının xoşbəxtliyini istəməkdir.

D.Yum

Aşiqin göz yaşı könül sirrinin sıza-sıza axmasıdır.

Məhmət Rasim Mutlu

Məhəbbət digər duyğularla yanaşı,
müstəqil şəkildə mövcud olan sadə duyğudur
– altıncı duyğu!
Kimdəsə var, kimdəsə – yox.

Əbu Turxan

Məşuq bir güzgüdür ki,
aşiqə öz içində yaratdığı idealı göstərir.

Əbu Turxan

Məhəbbət – aşiqin
mübhəm qəlb aləminə açılan işıq qapısıdır.

Əbu Turxan

Hər fəslin öz eşqi var.

Əbu Turxan

Hər eşqin dörd fəsli var.

Əbu Turxan

Qəlbdə məhəbbət işığı yananda qaranlıqlar əriyir.

Əbu Turxan

Sevgi ancaq işıqlı adamların
qismətidir. Qara qəlblər işıqdan qorxur.

Əbu Turxan

Ruhu bir nurdur aşiqin, təbiəti bir qaranlıq!

İbn Ərəbi

Sevgi daha çox qeyri-müəyyənliklə,
müəmma ilə, sirr və sehrlə əlaqədar olub,
əslində bir möcüzə axtarışıdır.

Əbu Turxan

Məhəbbət qəlbin şeiriyyətidir.

Əbu Turxan

Məhəbbətin uzunmüddətli tanışlıqdan
və davamlı yoldaşlıqdan doğduğunu iddia edən
insanlar necə də cahildirlər. Həqiqi məhəbbət ruhların
qarşılıqlı anlaşmasından doğulur.
Əgər o, ilk anda yaranmırsa, nə sonrakı, nə də daha
sonrakı anlarda yaranır.

Cübran

Din və məhəbbətə
qəlbin bir hissəsi lazım deyil, onlara
bütün ruh lazımdır.

A.İ.Gertsen

Məhəbbət ruhun canlanmasıdır.

Əbu Turxan

Sevinc və sevgi ruhun iki qanadıdır.

Hilmi Ziya Ülkən

Eşq – ruha təslim olmaqdır.

Hilmi Ziya Ülkən

Aləm eşq halında kamala gəlir.

Hilmi Ziya Ülkən

Məhəbbət – hisslərin poeziyasıdır.

Balzak

Məhəbbət – bizim ikinci doğuluşumuzdur.

Balzak

Məhəbbət müəyyən mənada konfliktdir.

Jan-Pol Sartr

Məhəbbət – arzunun zirvəsidir.

Göte

Məhəbbət həmişə başqasına doğru yoldur.

N.A.Berdyayev

Məhəbbət zaman ölçüsünü itirməkdir.

M.Svetayeva

Məhəbbət – həyat yaradır.

L.N.Tolstoy

Tumurcuq sevəndə çiçək olur, çiçək sevəndə – bar.

R.Taqor

Sev ki, görülməyəni görə biləsən,
İşıq saç ki, istədiyin yerə gedə biləsən.

Nüaymə

Eşqsiz olsaydı xilqətin canı,
Dirilik sarımazdı böyük cahanı.

Nizami

Sevmək öz xoşbəxtliyini
başqasının xoşbəxtliyində tapmaqdır.

Leybnis

Məhəbbət başqa insanın fəzilətindən,
kamilliyindən, xoşbəxtliyindən həzz almağa meyldir.

Leybnis

Eşqin daxili hərəkətverici qüvvəsi
tükəndikdən sonra da, məhəbbət qatarı hələ uzun müddət
yoluna davam edir.
Bu, – məhəbbətdə ətalət prinsipidir.

Tur Xander

İnsan təbiətinin başlıca mənəvi tələbi eşqdir.

A.Bakıxanov

Qəlblər silahla deyil, sevgi ilə fəth edilir.

Spinoza

İnsan qəlbinin dərin qatları
düşüncə ilə yox, sevgi ilə işıqlanır.

Əbu Turxan

Həqiqi məşuqun
surəti yoxdur; sevilən onun mənasıdır.

Mövlana

Sevən mənəm; sevdiyim də mən.

İbn Ərəbi

Mən sənin qarşında
təmiz güzgü kimi dayananda, sən mənə baxdın
və öz əksini gördün. Onda sən mənə dedin:
“Mən səni sevirəm”.
Əslində, sən məndə özünü sevdin.

Cübran

O adamı ki, sən məndə sevirsən,
əlbəttə, məndən yaxşıdır: mən belə deyiləm,
amma sən sev və mən çalışaram ki,
özümdən yaxşı olum.

M.M.Prişvin

Varlıq eşq üzərində qərar tutur.

Nizami

Birinin səni sən istəyən
kimi sevməməyi səni qəlbən sevməməyi
demək deyil.

Qabriel Qarsia Markes

Səni sən olduğunçün yox,
səninləykən kim olduğumçün sevirəm.

Qabriel Qarsia Markes

Məhəbbət ehtiraslıdır,
dostluq isə ruhun keyfiyyətidir.

Aristotel

Eşq ilə mən aşinayəm, əql ilən yad olmuşam.

Nəsimi

Dumanla doldurub dünya üzünü,
Yatırtdım eşq ilə ağlın gözünü.

Nizami

Göylər yaransaydı eşqdən azad,
Düşün, olardımı yer üzü abad?

Nizami

Eşq çadırının
qurulduğu yerdə məntiq axtarma.

Sədi Şirazi

Eşq meydana girəndə ağıl oranı tərk edir.

M.Meterlink

Aşiq eşqinin hökmü
altına əqlinin ölçüsündə girməlidir.

İbn Ərəbi

Əql ilə sərinləşdirilməyən
qızğın məhəbbət buxarlanıb uçacaq.

Əbu Turxan

Eşq ancaq əzəli-əbədi və sonsuz
olan böyük Yaradana ünvanlananda əql ilə
məhdudlaşdırıla bilməz.

Əbu Turxan

Bəzən şəxs öz iradəsini
könüllü olaraq təslim edir: buna səbəb ancaq
məhəbbət ola bilər.

Əbu Turxan

Məhəbbət könüllü köləlikdir.

J.Sand

Məhəbbət
qəlbin əql üzərində qələbə himnidir.

Əbu Turxan

Məhəbbət və intellekt
hər biri ayrı-ayrılıqda gözəldir,
amma yaxşı olar ki, qarşı-qarşıya durmaqdansa,
bir-birini tamamlasınlar.

Əbu Turxan

Şəhvət məhəbbət kontekstində,
məhəbbət isə həyat kontekstində dəyərlidir.

Əbu Turxan

Bütün sənət növləri
məhəbbət və ağlın bu və ya digər nisbətdə
birləşməsindən yaranır.

Əbu Turxan

Heç vaxt həqiqi ehtirasla sevməmiş
insan həyatının yarısını, həm də gözəl yarısını
yaşamamışdır.

Stendal

Məhəbbəti şəhvətdən
fərqləndirən daha bir cəhət onun kəsilməzliyidir.

Əbu Turxan

Cavanlıqda məhəbbət
daha çılğın olsa da, sonralar daha güclü və
daha qüdrətli olur.

Heyne

Məhəbbət ölümdən və ölüm
qorxusundan güclüdür. Həyat ancaq məhəbbət
üzərində dayanır və onunla hərəkətə gəlir.

İ.S.Turgenev

Ağıl da ruh məqamındadır;
amma ruhun ağıla sığmayan tərəfləri var ki, buna ya
divanəlik, ya eşq deyirlər.

Əbu Turxan

Məhəbbət çox vaxt ağlı
olanların ağlını alır və ağlı olmayanlara
ağıl verir.

Didro

Məhəbbət elə bir ehtirasdır
ki, nə keçmişi, nə də gələcəyi tanıyır.

Balzak

Məhəbbət ehtirasının şövqü
cismani ləzzət hissini kölgədə qoyur.

Stendal

Məhəbbət elə güclüdür ki,
bizim özümüzü də yenidən yaradır.

F.M.Dostoyevski

Çılğın məhəbbətdən qorxmaq
lazımdır, çünki o, hər an nifrətə çevrilə bilər.

H.Toro

Bütün aşiqlər divanədir.
Amma bütün divanələr aşiq deyil.

Əbu Turxan

Ağıllı sevgi – həyatın bir hissəsidir,
dəli sevgi – bütövlükdə həyatı zəbt edir.

Əbu Turxan

Məhəbbət axmağın müdrikliyi
və müdrikin axmaqlığıdır.

S.Conson

İlahi eşqin başlıca əlaməti pərəstiş duyğusudur.

Əbu Turxan

İlahi məhəbbət sevginin
müqəddəslik duyğusu ilə birləşməsindən doğulur.

Əbu Turxan

İlahi eşq ideyası getdikcə
solmuş, cırlaşmış və onun bədii tərənnümünü
fərdi məhəbbətdən seçmək çətinləşmişdir.

Əbu Turxan

Məhəbbət kimi desən
tutub gizli yollarla Allaha aparar.

Mövlana

Sevgi aşiqin ayağını
yerdən üzür və o, xəyal dünyasına köç edir.

Əbu Turxan

Məhəbbət dünyası xəyal ilə
gerçəkliyin birləşməsindən yaranır.

Əbu Turxan

Məhəbbət gerçəkliklə
arzu dünyası arasında sərhədi götürür.

Əbu Turxan

Fəqət hər gözəl olanı könül sevməz.

Mövlana

Kim isə demişdir:
«Ağılla idarə olunan məhəbbətdən yaxşılıq
gözləmək olmaz».

İbn Ərəbi

Könülün öz qanunları var; ağıl onları bilmir.

Paskal

Nə qədər insan varsa,
o qədər də fikir var. Nə qədər ürək varsa,
o qədər sevgi növü var.

L.N.Tolstoy

Fikrin gücündən də
üstün bir güc – sevginin gücüdür.

Əmin ər-Reyhani

Ürək ağlı artıra bilsə də,
ağıl ürəyə təsir edə bilməz.

A.Frans

İlahi, bir eşq ver mənə,
Hardayam heç bilməz olum.
Elə itirim özümü,
İstəsəm də bulmaz olum.

Yunus İmrə

Ağıl məhəbbətdən yaranır, ancaq
Məhəbbət dərk etmir ağlın sözünü.

Şekspir

Məhəbbət əzmi...
çox vaxt məhəbbətin özü kimi qəbul olunur;
maneələr onu ehtirasa çevirir,
vüsal isə yox edir.

V.Q.Belinski

Sevgi bir od ki, yandırır ürəyi;
Sevgi bir göz ki, yox onun bəbəyi.

Cəfər Cabbarlı

Sevgi bizi böyük işlərə
ruhlandırır və həm də bu işləri görməyə
mane olur.

Düma

Eşqdən başqa bir şey könlümə yaddır,
Ömrümün quşuna sevgi qanaddır.

Nizami

Məhəbbət elə bir şeydir ki,
o hər şeyi unutdurur, birgə sevgilinizdən başqa.

Fəridəddin Əttar

Maneənin tamamilə
aradan qaldırılması "qısa qapanma" yaradır
və son başlanğıcla bilavasitə
birləşmiş olur.

Əbu Turxan

Aşiq vüsalla ayrılıq
arasında bir fərq görməməlidir.

İbn Ərəbi

Məhəbbətin yolundakı hər
hansı bir maneə onu yalnız gücləndirə bilər.

Şekspir

Eşqin zirvəsini
duman örtəndə kədərə çevrilir.

Əbu Turxan

Kədər eşqin astarıdır.

Əbu Turxan

Sevgi nə qədər böyük olsa,
kədəri də bir o qədər böyük olacaq.

Spinoza

Əgər kim isə sevgilidən
başqa da nə haqda isə düşünə bilirsə, onun
sevgisi səmimi deyil.

İbn Ərəbi

Məhəbbət haqqında gözəl danışan əsl aşiq deyil.
Petrarka

Məhəbbətin dərinliyi və hüdudu
hətta təxəyyül üçün də əlçatmazdır.

Şiller

Səxavət – həddini keçəndə israfçılığa,
sevgi – həddini keçəndə məcnunluğa çevrilir.

Əbu Turxan

Sonsuz hissin sonlu varlığa
yönəldilməsi sözün müstəqim mənasında
məcnunluqdur.

Əbu Turxan

Məcnunlar yanmasa, dünya isinməz.
Əbu Turxan

Məhdud məhəbbət sevgiliyə
sahiblənməni tələb edir. Sonsuz məhəbbət isə
məhəbbətin özündən başqa heç nə istəmir.

Cübran

Ölçülməsi mümkün olan məhəbbət çox yoxsuldur.

Şekspir

Dərindən sevmək – özünü unutmaq deməkdir!

Russo

Qısqanclıq kişidə zəiflik,
qadında isə güc mənbəyidir.

A.Frans

Əgər ilk məhəbbət
qəlbin bütün guşələrini işıqlandıra bilməyibsə,
deməli, «ilk məhəbbətlər» hələ çox olacaq.

Əbu Turxan

İlk məhəbbətin mövhumi
obrazı aşiqin özü tərəfindən yaradılmış olur.
Yaradan yaratdığını sevməyə bilərmi!?

Əbu Turxan

Özünüzə aid olmayanı
qısqanmaq ayının meşədən küsməsinə bənzəyir.

Əbu Turxan

Biz həmişə inanırıq ki,
ilk məhəbbətimiz sonuncu, sonuncu məhəbbətimiz
isə ilk məhəbbətimizdir.

Corc Uayt Melvil

Qısqanclıq özünə aid olanı itirmək qorxusudur.

Əbu Turxan

Qısqanclıq sevgi ilə
bərabər yaranır, amma onunla birgə ölmür.

Laroşfuko

Qısqanclıqda sevgidən
daha çox özünü sevmək var.

Laroşfuko

Məhəbbətin ən yaxın
rəfiqəsi də, ən böyük düşməni də qısqanclıqdır.

Cordano Bruno

Qadının ləyaqətinin
ölçüsü sevdiyi kişi ola bilər.

V.Q.Belinski

Qadınlar qara-dinməz kişiləri
sevirlər. Onlar düşünürlər ki, kişilər susanda
onlara qulaq asırlar.

S.Qitri

Qızılı odla, qadını qızılla
və kişini qadınla sınaqdan çıxarırlar.

Seneka

Qadın sevəndə hamıdan zəif,
seviləndə hamıdan güclü olur.

Erix Osterfeld

Sevən qadının fədakarlığı ölçüyə gəlmir.

Alfons Dode

Qadın yalnız sevərkən yaşayır.

L.Berne

Bəzi qadınlar
ürəyinin açarını kişiyə verdikdən sonra,
ertəsi gün qıfılı dəyişdirir.

Ş.Sent-Böv

Qadının gözəl gözləri
yaşla dolanda kişi görmə qabiliyyətini itirir.

Alber Turnye

Bülbüldən çox da vəfa ummayın,
çünki hər dəm başqa bir gülün üzərində ötər.

Sədi Şirazi

Əsl kişinin məhəbbət ovu
qadın qəlbində sığınacaq tapmaq deyil,
bu qəlbi bütövlükdə fəth etməkdir.

Əbu Turxan

Sevginin ilk əlaməti
kişidə cəsarətsizlik, qadındasa cəsarətdir.

Hüqo

Qadın qəlbinə aparan
yolların ən miskini yazıqlıqdır.
Qadın qəlbində yerləşə bilmək üçün öz "Mən"lərini
istənilən qədər kiçiltməyə hazır olan kişilər
qadının məhəbbət deyil, mərhəmət telinə
toxunduqlarının fərqində olmurlar.

Əbu Turxan

Qadın özündən
aşağı zənn etdiyi kişini sevə bilməz.

J.Sand

Qadın məhəbbətində
mütləq analıq cizgiləri üzə çıxır.

Nitsşe

Qadın qəlbinə aparan
cığırların ən kəsəsi yazıqlıqdır.

Bayron

Zaman keçdikcə sevgi atəşi
səngisə də, xatirə qığılcımları onu hər dəfə
yenidən alovlandırır.

Əbu Turxan

Gözəl (ləyaqətli) qızlara
ən böyük pisliyi "sevirəm" deyə onların
peşinə düşən avara aşiqlər edirlər. Onlar nə vaxtsa
baş tuta biləcək həqiqi bir sevgiyə kölgə salır, onun
qarşısını almış olurlar.

Əbu Turxan

Məhəbbət qadının həyatında
bir tarix, kişinin həyatında isə epizoddur.

Jan Pol

Məhəbbət böyük hisslərlə
başlayıb xırda davalarla başa çatır.

A.Morua

Məhəbbət ayrılıq
saatınadək öz dərinliyini tanıya bilmir.

Cübran

Külək od üçün nədirsə,
ayrılıq da məhəbbət üçün odur: zəif hissləri
söndürür, güclü hissləri isə üfürüb
daha da alışdırır.

A.İ.Kuprin

Vüsal romantik məhəbbəti
göylərdən yerə endirir. Eniş uğursuz olanda
məhəbbət ölür. Eniş tədrici olanda məhəbbət yeni
formaya – ailə məhəbbətinə keçir.

Əbu Turxan

Zaman dostluğu
möhkəmləndirir, məhəbbəti zəiflədir.

Labryuer

Birinə məhəbbətimiz artıq
soyuyandan sonra onu ikinci dəfə sevə bilmərik.

Laroşfuko

Hər gün təzələnməyən məhəbbət
adətə çevrilir.

Cübran

Sevdiyin adamın həsrətini
çəkmək nifrət etdiyin adamla yaşamaqdan
qat-qat asandır.

Labryuer

Bir adamı unutmağa çalışmaq
daima onu xatırlamaq deməkdir.

Labryuer

Qürur qışqıran yerdə məhəbbət susur.

F.Jerfo

Ayrılıq böyük məhəbbətləri daha da
qüvvətləndirir, yarımçıq olanları isə məhv edir.

R.N.Güntəkin

Məhəbbət bütün günahları
bağışlaya bilər, məhəbbətin özünə qarşı
günahdan başqa.

Uayld

Qarşılıqsız eşq səhrada
yolunu azanın ilğımda təskinlik tapmasına bənzəyir.

***Əbu Turxan*.**

Qarşılıqsız eşq alovlanmaz.
Alovlansa da, sevənin ancaq özünü yandırar.

Əbu Turxan

Sevməyən sevgili aşiqin
qəlb işığını özünə qaytaran güzgü kimidir;
özü biganə olsa da, aşiqin qəlbini
daha da alovlandırır.

Əbu Turxan

Səndən qorxanı da,
sən qorxduğunu da sevə bilməzsən.

Siseron

Hörmətin müəyyən hüdudu
olur, məhəbbətin isə hüdudu yoxdur.

M.Y.Lermontov

Qarşılıqlı olmasa da, sevmək gözəldir.

Balzak

Hörmət hissindən məhrum
olan məhəbbət çox davam edə bilməz.

Düma

Bir-birinizi sevin, amma məhəbbəti
buxova çevirməyin. Qoy o, könüllərinizin sahilləri
arasında axan dəniz olsun.

Cübran

Bir-birinizin badələrinizi
doldurun, amma bir badədən içməyin.

Cübran

Məhəbbətin alçaldılması nifrət
hissi yaradır. Amma nifrət onu tamamilə silə
bilmədiyindən bir müddət onlar qoşa
yaşamalı olurlar.

Əbu Turxan

Həqiqi insani məhəbbət
ancaq hisslərin şıltaqlığına və ürəyin istəyinə
deyil, bir-birinin insani ləyaqətinə qarşılıqlı
hörmətə əsaslana bilər.

V.Q.Belinski

Sevdiyinə və saydığına heç vaxt yaltaqlıq eləmə.

Molyer

Yerə də enəndə yalnız
məhəbbətin qanadlarında enmək olar. Qanadlar
səni bataqlığa düşməkdən qoruyar.

Əbu Turxan

Kimə aşiq olmaq
adamın iradəsindən asılı deyil, amma
səviyyəsindən asılıdır.

Əbu Turxan

Başqa sahələrdə sevgi vərdişi
olmayan adamın məhəbbət dərdinə mübtəla olması,
immuniteti olmayanların xəstəliyə yoluxması kimi,
ağır nəticələrə gətirə bilər.

Tur Xander

Bütün sevənlər
Bacardıqlarından çox şey vəd edir, amma
bacardıqlarını da etmirlər.

Şekspir

İnsanlar yaxşıları sevməkdən
daha çox sevdiklərini yaxşı hesab edirlər.

Əbu Turxan

Sevgi – halından məmnun olmaqdır.

Hilmi Ziya Ülkən

Eşq ağlabatan və məqbul olarsa, əsl xoşbəxtlikdir.

A.Bakıxanov

Ancaq sevərkən yaşayırlar.

Helvetsi

Məhəbbət kəsirsiz
büdcədir: verdiyi qədər də götürür.

V.Müller

Ancaq məhəbbətlə yaşanan günlər ömürdəndir.

Hafiz Xarəzmi

Məhəbbətin gəlişi ilə qəlbdə xoşbəxtlik hissi, müqəddəs
bir duyğu baş qaldırır.

Mopassan

Aşiq ən gözəl anlarını
ancaq sevgilisi ilə bölüşmək istəyir.

Əbu Turxan

Ancaq xoşbəxtlik məhəbbət üçün ölçü ola bilər.

V.Q.Belinski

Sevgilinin gördüyü hər iş gözəldir.

İbn Ərəbi

Eşq şimşəyi çaxanda bütün dünya işıqlanır.

Əbu Turxan

Sanki bütün dünya
sevgililərin sevincinə şərik olur.

Əbu Turxan

Aşiqin ən böyük səadəti
onun gözlərində bütün dünyanın gözəlləşməsidir.

Əbu Turxan

Günəş çıxanda Yer
hansı hissi keçirirsə, sevgilisini görən aşiq də
həmin hissi keçirir.

Əbu Turxan

İnsan sevgilisinin
simasında bütün dünya harmoniyası ilə
vüsal tapmağa çalışır.

Əbu Turxan

Ancaq sevərək gözəlləşmək mümkündür.

Əbu Turxan

Aşiq sevgilisinin sevincinə sevinir.

Əbu Turxan

Məhəbbət həyatdan
əlini üzənləri də yenidən həyata qaytarır.

Əbu Turxan

Hər çiçək bir aləmdir;
sevəndə aləm özü də çiçək tək açılır.

Əbu Turxan

Sevmək sevilməkdən daha böyük fəzilətdir.

Sufi hikməti

Həm sevib,
həm də sevilmək ikiqat xoşbəxtlikdir.

Əbu Turxan

Əvvəl məhəbbət, sonra nikah:
əvvəl alov sonra tüstü.

N.de Şamfor

Bütün fəzilətlər
əslində məhəbbətin müxtəlif növləridir.

Avqustin

Sevməyənlər xoşbəxt ola bilməzlər.

Əbu Turxan

Eşq özünü fəda etməlidir.

İbn Ərəbi

Göylərdə süzən eşq var.
O, qəlbə od qoyur. Amma elə eşq var ki,
gündəlik işlərin mayasına qatılır.
Bu eşq ailəyə hərarət gətirir.

R.Taqor

Məhəbbətin çiçəklənə
bilməsi üçün münbit mühit lazımdır.

Əbu Turxan

Məhəbbət və nifrət bəslənməyəndə
ölürlər.

Jan-Pol Sartr

Eşqi başlamaq asan, bitirmək çətindir.

M.Tven

Sevgili aşiqin qəlbindədir.
Fəqət aşiq sevgilinin özündə olduğunu bilməz,
onu yenə kənardakı sevgili vasitəsi ilə tanıyar.

İbn Ərəbi

Böyük məhəbbət kiçik qığılcımlardan doğur.

Stendal

Sevgini sevgidən başqa
yolla duymaq mümkün deyil.

Əbu Turxan

Sevdiklərimiz kitab kimidir.
Oxuduğumuz müddətdə ayrılmaq istəmirik;
amma elə ki, oxuyub qurtardıq, yenidən oxumaq
maraqsız olur.

Əbu Turxan

Aşiq özünün aşiq olduğunu bilməməlidir.

İbn Ərəbi

Azad sevgi, azad vicdan – könlümün tanrısı.

Cəfər Cabbarlı

Əsl sevgi kitabı oxumaqla qurtarmır.
Hər dəfə yeni fəsillər, yeni səhifələr açılır.

Əbu Turxan

Hər bir musiqi
məhəbbətin hansı isə çalarlarını ifadə edir.

Tur Xander

Şərqdə idrakın işığı
eşq işığının kölgəsində qalır, Qərbdə – əksinə.

Əbu Turxan

Sevgi qocalmır.

Ülvi Bünyadzadə

Eşqin gözü kordur.

Atalar sözü

Göz görməsə könül sevməz.

Atalar sözü

Ürəyə hökm etmək olmaz.

Atalar sözü

Məhəbbət birdir, amma iki ürəkdə yaşayır.

Assiriya hikməti

Könül sevən göyçək olar.

Atalar sözü

Ailə, qadın, kişi

Hər bir cifti erkək və dişi
yaradan O-dur.
Quran 53/45

Övladınızı öz zamanınıza görə yox,
gələcək zamana görə yetişdirin.

Hz. Əli

Ailəni dayanıqlı edən qadın ilə kişi
arasındakı eyniyyət yox, fərqdir. Məhəbbət özü də
bu fərqin sayəsində mümkün olur.

Əbu Turxan

Qadının əvvəlcə "ürəyi gedir",
dalınca da "ağlı başından çıxır".

Əbu Turxan

Əsl kişi hətta bu günün
cazibəsində olarkən də, sabahı düşünə bilir.

Əbu Turxan

Qadının qurduğu tələlər
kişinin tələlərindən daha uzun müddətə
hesablanmış olur.

Əbu Turxan

Qadınlar oxşarlığı eyniyyət kimi
qəbul etməyə daha çox meyllidirlər. Oxşar fikirlərin
əslində nə qədər fərqli olduğunu aşkara çıxarmaq
– kişi təfəkkürü üçün səciyyəvidir.

Əbu Turxan

Çox vaxt qadınlar
ağılın yoxluğundan yox, çoxluğundan
ağılsızlıq edirlər.

Əbu Turxan

Qadının ağlı ürəyinin yedəyində olur.

Əbu Turxan

Qadın üçün keçmişin xatirələri
və gələcək haqqında xəyallar önəmlidir; amma onu
hərəkətə gətirən bu günün duyğularıdır.

Əbu Turxan

Kişi özgəsinin sirrini
öz sirrindən yaxşı saxlayır, qadın isə yalnız
öz sirrini saxlaya bilir.

Labryuer

Sivilizasiyanın əsasında
əmək bölgüsü dayandığı kimi, ailəni də mümkün edən
kişi ilə qadın arasında əmək bölgüsüdür.

Əbu Turxan

Qadın bilməyənə nəfs, bilənə nəfəsdir.

Şəms Təbrizi

Bərabərlik iddiası ailəni sarsıdır.

Əbu Turxan

Qadın ictimailəşəndə ailə dağılır.

Əbu Turxan

Qadınların saxlaya bildikləri
yeganə sirr bilmədikləri sirdir.

Seneka

Yaxşı qadınla evlilik
həyat fırtınasında sığınacaqdırsa, pis qadınla evlilik
– sığınacaqda fırtınadır.

D. Ptitsen

Yaxşı qadın ərə gedəndə
xoşbəxtliyi vəd edir, pis qadın isə onu gözləyir.

V.O.Klüçevski

Qadınlar tərifi bir uduma,
acı həqiqəti isə – damcı-damcı içirlər.

Didro

Kişini maraqlandıran
başqalarının onun haqqında nə düşündükləri,
qadını maraqlandıran isə – başqalarının onun
haqqında nə söylədikləridir.

Hippel

Qadının ürəyini almaq
üçün bir yalan bəs edir, kişiyə xoş gəlmək üçün
isə hər dəfə yeni yalan lazım gəlir.

Çesterfild

Qadınlar sevmədikləri kişiyə zərrə qədər acımaz.

Düma-oğul

Kişi üçün hər şeyin
əslində necə olduğu önəmlidir. Qadın üçün isə
önəmli olan hər şeyin necə təqdim olunması və zahirən
uyğun gəlməsidir.

U.Folkner

Qadın üçün tam səmimi olmaq,
çılpaq gəzməyə bərabərdir.

Stendal

Klassik qadınlar
klassik poeziyaya, modern qadınlar isə modern
poeziyaya bənzəyirlər.

Tur Xander

Qadınların ən güclü silahı zəiflikdir.

İ.A.Bunin

Kişilər elmi, qadınlar poeziyanı xatırladır.

Əbu Turxan

Gözəl qadın gözlər üçün cənnət,
ürək üçün cəhənnəm, ciblər üçün təmizlikdir.

Fontenel

Qadınların kiçik qüsurlarını
bağışlamayan kişilər heç vaxt onların böyük
məziyyətlərindən zövq ala bilməzlər.

Cübran

Ər-arvad bir yerdə
yaşamasaydılar, uğurlu nikahlara daha tez-tez
rast gəlmək olardı.

Nitsşe

Bütün xoşbəxt ailələr
bir-birinə bənzəyir, bədbəxtlər ailələrin isə
hərəsi bir cür bədbəxtdir.

L.N.Tolstoy

Kişi də, qadın da
tək qanadla yaranır. Pərvazlanıb uçmaq üçün
qanadların qoşalaşması lazımdır.

Əbu Turxan

Qadın hökmranlıq edir, amma idarə etmir.

D.Jirarden

Əgər istəyirsənsə
izdivacın göyün yeddinci qatında olsun,
əvvəlcə uçmağı öyrən.

Əbu Turxan

Bütün dünyanı gəzib
səadət axtardım, – tapmayıb, kor-peşman evə döndüm.
Sən demə o, evdə məni gözləyirmiş.

Əbu Turxan

Eyni növlü bitkilər,
biri ala dağda, biri qara dağda olsa da,
bir ailənin üzvü hesab edilirlər. Qızılgüllə tikan isə
həmişə yanaşı olsalar da, başqa ailələrə aiddirlər və
onların izdivacı istisna olunur.

Əbu Turxan

Dostluq etməyi bacaran
evlənəndə də uğurlu evlənər; belə ki, nikah da
dostluq istedadına əsaslanır.

Nitsşe

Qadın instinkti
böyük insanların uzaqgörənliyinə bərabərdir.

Balzak

Kişi evin beyni, qadın isə ürəyidir.

Volter

Yalan ilə qurulan yuvanın səadəti də yalandır.

Füzuli

Gözəl qadın insanın gözlərinə,
gözəl xasiyyətli qadın isə ruhuna dinclik gətirir.

Volter

Qayıq iki avarın eyni anda
hərəkət etməsi ilə üzür, avarların hərəkəti bir-birinə
uyğun gəlməsə, dalğalar qayığı aşırar.
Evlilik də qayıq kimidir.

E.Levi

Evlənməzdən qabaq gözlərinizi
dörd açın, amma evləndikdən sonra –yumun.

B.Franklin

Evlənmək öz hüquqlarımızı
yarıbayarı azaltmaq, vəzifələrimizi isə ikiqat
artırmaq deməkdir.

Şopenhauer

Evlənmək çətin deyil, evli olmaq çətindir.

M.Unamuno

Qadın öz yaşını doğum
tarixindən deyil, evləndikdən sonra hesablayır.

Lokk

Yaxşı arvad ərinin xoşladığı şeyləri xoşlayır.

Karneqi

Ancaq böyük məhəbbət ailə
həyatındakı anlaşılmazlıqları aradan qaldıra bilər.

Drayzer

Nikahın qarşıya qoyduğu
ideal – cismani yaxınlıqdan başlayıb
mənəvi birliyə çatmaqdır.

M.Qandi

İnsan ağlını itirəndə
evlənir, səbrini itirəndə boşanır.

D.Jirarden

Qadınsız evdə hörümçəklər tor qurar.

Atalar sözü

Ərlə arvadın torpağı bir yerdən götürülər.

Atalar sözü

Atıcı atar, tayını tapar.

Atalar sözü

Su axar, çuxurunu tapar.

Atalar sözü

Dünya bir evdirsə, övlad işıqdır,
Oğul arxadırsa, qız yaraşıqdır.

Səməd Vurğun

Ev kiçik bir mədəniyyət ocağıdır.

Dikkens

Ata-ananın övlada məhəbbəti
sövq-təbii, övladların ata-anaya məhəbbəti isə
şüurludur.

N.Tusi

Ərin, yaxud arvadın tərbiyəsi
onların dava-dalaşı zamanı özünü daha
qabarıq göstərir.

B.Şou

Əvvəl evin içi, sonra çölü.

Atalar sözü

Uşağın tərbiyəsinə
onu tanımaqla başlamalıyıq.

Russo

Qırağına bax, bezini al, anasına bax, qızını al.

Atalar sözü

Qızını döyməyən, dizini döyər.

Atalar sözü

Hər bir ana ümid edir ki,
qızı ondan daha yaxşı ər tapacaq, oğlu isə atasının
tapdığı qədər yaxşı arvad tapmayacaq.

M.Andersen-Nekse

Qızım, sənə deyirəm, gəlinim, sən eşit.

Atalar sözü

Anası gəzən ağacı qızı budaq-budaq gəzər.

Atalar sözü

Döyülməyən düyüdən aş olmaz.

Atalar sözü

Əslində olan dırnağında bildirər.

Atalar sözü

Gərək təkcə gəlin
gəlin olmasın, gəlin gedən yer də gəlin olsun.

Atalar sözü

Dostluq

İnsanın pulu artdıqca düşməni,
elmi artdıqca dostu çoxalar.
Hz. Əli.

Dostluq iki bədəndə yaşayan bir nəfsdir.

Aristotel

Yalnız yaxşı insanlar
arasında dostluq mümkündür.

Siseron

Hər kəs ancaq özünü sevir.
Dost da ona görə sevilir ki, o bizim ikinci
"Mən"imizdir.

Siseron

Biz dostun köməyindən çox,
bu köməyi ala bilmək inamına ehtiyac duyuruq.

Sokrat

Ancaq riyakarlar hamı ilə dostluq edə bilər.

Əbu Turxan

Bir olsa yoldaşın, dostun əməli
Daşdan su çıxarar onların əli.
Nifaq olan yerdə fəlakət də var,
Səadət günəşi birlikdə doğar.

Nizami

Başqaları ilə dost olmazdan öncə,
insan öz daxilində ruh ilə bədəninin
ittifaqına nail olmalıdır.

Əbu Turxan

Əgər dostun səndən aşağıdırsa,
sən həqiqi dost deyilsən; əgər yuxarıdırsa,
– o həqiqi dost deyil.

Əbu Turxan

Kim ki, yeni dostları
köhnələri itirmək hesabına qazanır, onun həqiqi
dostu heç vaxt olmayacaq.

Əbu Turxan

Doğma o adamdır ki,
onunla öz ruhunun dilində danışa bilirsən.

Əbu Turxan

Dostluq birgə keçirilən vaxtın səmərəsini artırır.

Əbu Turxan

Dostluq vaxt aparır, sevinc gətirir.

Nərmin Xəlil

Dostluq sevinci ikiqat edir, dərdi isə yarı bölür.

F.Bekon

Ancaq o adamlar həqiqi dost
ola bilərlər ki, kiçik çatışmazlıqları
bağışlaya bilsinlər.

Labryuer

Dostluq qanadsız məhəbbətdir.

Bayron

Məhəbbətin ömrünü dostluq uzadır.

Əbu Turxan

Məhəbbət ehtiraslıdır,
dostluq isə ruhani keyfiyyətdir.

Aristotel

Dostluq eyniyyətdən,
məhəbbət fərqdən yaranır.

Əbu Turxan

Məhəbbət fərqli tərəflərin dostluğudur.
Fərq itdikcə məhəbbət keçir, dostluq qalır.

Əbu Turxan

Qarşılıqlı olmayan
məhəbbətlər çox olur, qarşılıqlı olmayan
dostluq isə yoxdur.

Əbu Turxan

İnamsızlıq başlanan yerdə dostluq qurtarır.

Seneka

Heç kimlə dostluq etməyən
adam dostluğun nə olduğunu bilə bilməz.

Mövlana

Dostluq etməyi bacaran
evlənəndə də uğurlu evlənər; belə ki, nikah da
dostluq istedadına əsaslanır.

Nitsşe

Quş ancaq öz cinsindən olan quşlarla uçar.

Mövlana

Dost qazanmağın tək yolu dost ola bilməkdir.

Emerson

Qorxaq dost düşməndən qorxuludur,
çünki düşməndən ehtiyat edirsən, dostuna isə
arxayın olursan.

L.N.Tolstoy

Tədbirləri baş tutmayanda
düşmən dostluq fikrinə düşər və dostluqla elə işlər
görər ki, onu heç bir düşmən bacarmaz.

Sədi Şirazi

Bir düşmən çox, min dost azdır.

Rudəki

Düşməni bağışlamaq
dostu bağışlamaqdan asandır.

Nitsşe

Ləyaqətsiz adamdan dost olmaz.

Əbu Turxan

Düşməninə etinasız olma:
səhvlərini birinci o görür.

Antisfen

Düşmənlərinizi bağışlayın,
amma adlarını unutmayın.

C.Kennedi

Sizə sirr vermək istəyəndən
uzaq olun, çünki o, daşıya bilmədiyi ağır bir
yükü sizə daşıtmaq istəyir.

Qottlib Leytner

Sirrini bilməsin evdə divarlar,
Divar dalında da çünki qulaq var.

Nizami

Yadlar doğmalaşanda, doğmalar yadlaşır.

Əbu Turxan

İnsanlar bir-biri üçündürlər.

Mark Avreli

Ancaq ürəklərində öz sirri
olanlar bizim ürəklərin sirlərini anlamağa qadirdir.

Cübran

Yanıb-yaxılmayana kimsə acımaz.

Jan Austin

Bir qırıq qəlb
digər qırıq qəlbə təskinlik verə bilməz.

Cübran

Təxəyyülü olan özünü heç vaxt tək hiss etməz.

Əbu Turxan

Dar günün dostları gen gündə gendə durur.

Əbu Turxan

Dağ da tək olanda qəribsəyir.
Ona görə də çox vaxt silsilə şəklində olur.

Əbu Turxan

Boşboğaza sirr vermək
çatlaq qaba su tökmək kimi bir şeydir.

El hikməti

Təklikdə xoşbəxt ola bilməzsən:
xoşbəxtlik iki adamın qismətidir.

Pifaqor

Qardaş dost olmaya
da bilər, amma dost həmişə qardaşdır.

B.Franklin

Hamı ilə "dost" olanlar
heç kimin dostu ola bilməzlər.

Əbu Turxan

Dost dar gündə sınanar.

Atalar sözü

Dost dosta tən gərək, tən olmasa, gen gərək.

Atalar sözü

Səmimiyyət dostluğun məhək daşıdır.

Əbu Turxan

Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi.

Atalar sözü

Atlı çapar, tayını tapar.

Atalar sözü

Dostunu göstər, sənin kim olduğunu deyim.

Atalar sözü

Bütün ləyaqətli adamları,
hətta heç vaxt yaxın münasibətdə olmasan da,
özünə dost hesab edə bilərsən.

Əbu Turxan

Su axar, çuxurunu tapar.

Atalar sözü

Dostun dostu da dostdur.

Atalar sözü

Uman yerdən küsərlər.

Atalar sözü

Soruşurlar: "qardaşını tanıyırsanmı",
deyir, "yoldaşlıq etməmişəm".

Atalar sözü

Qərib dostu olmayandır.

Atalar sözü

Dostun evini öz evin bil.

Atalar sözü

Neçə dostun varsa, o qədər də evin var.

El hikməti

Tənhalıq mənəvi
yolla gedənin ən yaxşı müəllimidir.

Fəridəddin Əttar

Arxalıya arxa olma ki,
sənə yamaq desinlər, arxasıza arxa ol ki,
sənə dayaq desinlər.

El hikməti

Sevilməyən bir insan
hər yerdə və hər şeydə yalnızdır.

J.Sand

İki qism adamların dostu olmur:
Birincilər insanlığın elə yüksək mərtəbəsində olanlardır ki, bu mərtəbədə başqaları sadəcə yox dərəcəsindədir.
İkincilər insanlığın elə aşağı mərtəbəsində olanlardır ki, orada “dostluq” məfhumunun özü yoxdur.

Əbu Turxan

Yolları eyni olmayanlar
yoldaş ola bilmədikləri kimi, zövqləri, məqsədləri,
amalları eyni olmayanlar da
dost ola bilməzlər.

Əbu Turxan

İnsanlar körpü salmaq
əvəzinə hasar çəkdikləri üçün tənha qalırlar.

Nyuton

Əslində tənha ikən tənha olmuram.

Şiller

Tənhalıq təkcə kədərin yox,
bütün mənəvi halların həmdəmidir.

Cübran

Tək bir xətt məna kəsb edə bilməz,
ikincisi də olmalıdır ki, nəyi isə
ifadə etmək mümkün olsun.

Delakrua

Mən tək olan zaman fikirlərimin
Hər biri yanımda bir adam olur.

B.Vahabzadə

Tarix, cəmiyyət, şəxsiyyət

İnsanı yaşadan, irəli aparan arzulardır.
Amma hər bir insanın qəlbinin dərinliyində
bir tarixdə qalmaq arzusu da var.
Əbu Turxan

Tarix həmişə hər şeyi öz yerinə qoyur.

Heydər Əliyev

Xalq gərək daim öz kökünü xatırlasın.

Heydər Əliyev

İnsanların tarixdən aldıqları
əsas dərs bundan ibarətdir ki, onlar ondan heç bir
dərs ala bilmirlər.

Hegel

Tarix hadisələr səviyyəsində
qərar tutur, elm hadisələrdən mahiyyətə gedir,
fəlsəfə isə mahiyyətdən başlayır.

Əbu Turxan

O xalqlar tarixdə daha düzgün
mövqe tuta bilir ki, onlar başqalarının tarixindən
də dərs almağı bacarırlar. Bu dərs isə təkcə
tarixi salnamələr vasitəsilə deyil, daha çox dərəcədə
bədii ədəbiyyat vasitəsilə mənimsənilir.

Nüaymə

Tarixşünaslar keçmişi,
ideoloqlar gələcəyi saxtalaşdırırlar.

Jarko Petan

Ən gediş-gəlişli hərəkət
çox vaxt tarixin dalanlıqlarında olur.

Toynbi

Tarixi olmayan ölkə ölü ölkədir.

Sinkler Lyuis

Keçmişi olmayan xalqın gələcəyi də yoxdur.

Oljas Süleymenov

Bu günü olmayan xalqın keçmişi də yoxdur.

Əbu Turxan

Çox böyük tarix
lazımdır ki, bir az ədəbiyyat alınsın.

Henri Ceyms

Əgər keçmişə atəş
açsan, gələcək səni topa tutacaqdır.

Bismark

Keçmişimizin izlərini
tarixin qaranlıqlarında deyil, bu günümüzün
iç qatında axtarmalıyıq.

Əbu Turxan

Tarix elə bir ortaq
sərvətdir ki, ondan hər xalq öz fərasətinə
görə pay götürür.

Əbu Turxan

Tarixçilər əvvəlki tarixçilərin
yazdıqlarını fakt kimi, onlara istinadla
yazdıqlarını isə artıq sübut olunmuş həqiqət kimi qəbul
edirlər. Bu isə elmin imitasiyasıdır.

Tur Xander

Tarix hadisələrin romanı,
roman isə duyğuların tarixidir.

Helvetsi

Tarix elm qiyafətinə girəndə yox,
ancaq özünə oxşayanda həqiqətə daha çox yaxınlaşır.

Əbu Turxan

Tarix – əsillərin az,
surətlərinsə çox olduğu rəsm qalereyasıdır.

Tokvill

Hərə öz zəmanəsində
oturub tarix yaza bilməz; bütün ruhu ilə
keçmişə köçmək, dövrün ab-havasına bələd olmaq və
indiyə keçmişlə birlikdə
qayıtmaq lazımdır.

Əbu Turxan

"Tarixə düşmək" özü də uğur
hesab edilir, amma ən böyük uğur tarixin qatarında bu
günə gəlib-çatmaq və gələcəyə getməkdir.

Əbu Turxan

Tarixi tədqiqatın birinci
şərti bu günlə keçmiş arasında mənəvi
körpü salmaqdır.

Əbu Turxan

Tarix fənninin tədrisində
xronoloji ardıcıllıq keçmişdən indiyə yox,
indidən keçmişə doğru olmalıdır.

Tur Xander

Biz nəyi qururuqsa,
öncə qurulmuşların üzərində qururuq.

Əbu Turxan

Tarix iki halda təkrarlanır:
ibrət götürəndə – yaxşı məqamlar,
götürməyəndə – pis məqamlar təkrar olunur.

Əbu Turxan

Qərb cəmiyyəti
ürək çatışmazlığı-ndan, Şərq cəmiyyəti
ürək ifratı-ndan əziyyət çəkir.

Tur Xander

Qərb dünyanı dəyişib
özünə uyğunlaşdırmaq, Şərq özünü
dəyişib dünyaya uyğunlaşmaq yolunu seçmişdir.

Əbu Turxan

Böyük tarixi hadisələrin
təməli durğunluq illərində qoyulur.

Əbu Turxan

Şərq təfəkkürü təəssüratçılıqla,
Qərb təfəkkürü təfərrüatçılıqla səciyyələnir.

Əbu Turxan

Şərqi geri qoyan
ətalət qüvvəsinin böyüklüyü yox,
hərəkətverici qüvvənin kiçikliyidir;
mənəvi sədlərin yüksəkliyi yox, intellektual
cəhdlərin zəifliyidir.

Əbu Turxan

Şərqdə cəmiyyət insanların toplusu,
Qərbdə insanlar cəmiyyətin hissələridir.

Əbu Turxan

O (Qərb), gül üzərində
uçsa da, onun yalnız balını götürən arı kimidir.

Məhəmməd İqbal

Şərqin mənəvi zənginliyi
və Qərbin maddiyyatı arasında körpü qurmaq
missiyası türklərin üzərinə düşür.

Oqtay Sinanoğlu

Şərq doğru danışanda
ona nadir hallarda inanırlar. Qərb isə yalan
danışanda ona nadir hallarda şübhə ilə yanaşırlar.
Birincinin sadəlövh doğruluğu heç bir məqsədə
yönəlməyib, o birisinin saxta səmimiliyi nadir
hallarda öz məqsədinə çata bilmir.

Əmin ər-Reyhani

Bir gün gələcək,
Günəş yenə də Şərqdən doğacaq.

Əbu Turxan

Ancaq bir sivilizasiya var;
sadəcə onun sükanı əldən ələ keçir.

Tur Xander

Zahiri günəş Şərqdə çıxır;
əvəzində Qərbdə özünüdərkin daxili günəşi çıxır
və daha yüksək səviyyədə şüalanır.

Hegel

Şərqlilər dağın arxasında
nə olduğunu görə bilirlər, lakin gözlərinin
önündə nə olduğunu görmürlər.

Əmin ər-Reyhani

Cəmiyyət məntiqin
universallığı sayəsində mümkün olmuşdur.

Tur Xander

Əgər bütün insanlar
eyni məntiqlə düşünməsəydilər,
nə cəmiyyət, nə dövlət, nə də sivilizasiya olardı.

Tur Xander

Bəşər dünyasının piramidası
tərsinə dayanmışdır: azlıq çoxluğun çiynində deyil,
çoxluq azlığın çiynində gedir.

Əbu Turxan

Bir tam halında fəaliyyət göstərə
bilməyən ictimai sistemin ayrı-ayrı daxili
qurumları nə qədər cəhd göstərsə də, cəmiyyətin
inersiyasından xilas ola bilmir.

Tur Xander

Bütün üzvləri eyni cür
düşünən cəmiyyət inkişaf edə bilməz.

Əbu Turxan

Fərdi mahiyyət ailə məhəbbətində,
ictimai mahiyyət vətən sevgisində üzə çıxır.

Əbu Turxan

İctimai ovqat yaxşı
olmayan yerdə fərdlərin ovqatı ancaq süni
vasitələrlə yüksələ bilər.

Əbu Turxan

“Ağac bar verəndə başını aşağı əyər”.
Amma hələ bar verənə qədər boy atmasına
imkan vermək lazımdır.

Əbu Turxan

İctimai həyatda
üzə çıxan ancaq zahiri mədəniyyətdir.

Əbu Turxan

Şərqin idealı – insanın kamilləşməsi,
Qərbin idealı – cəmiyyətin təkmilləşdirilməsidir.

Əbu Turxan

Qanunun qadağan etmədiyi
bəzi şeyləri tərbiyə hissi qadağan edir.

Seneka

Buyurmaqdan öncə itaət etməyi öyrən.

Solon

Tərbiyəçi qarşısındakını
öyrətməzdən əvvəl onu öyrənməlidir.

Əbu Turxan

Yaşlı nəsil gənclikdən
narazılıq söyləyəndə onları kimin
yetişdirdiyini unudur.

Əbu Turxan

Tərbiyəçinin özü də tərbiyəli olmalıdır.

K.Marks

Həqiqi tərbiyə
qaydalardan daha çox məşqlərdən ibarətdir.

Russo

Uşaqlara öyüd-nəsihət yox, nümunələr lazımdır.

Jozef Juber

Uşağın sevmədiyi adamın
uşağı cəzalandırmağa haqqı yoxdur.

Lokk

İnsanlar öyrədərək öyrənirlər.

Seneka

Hər bir adama verilən
səlahiyyət onun qabiliyyətlərinə uyğun
olmalıdır: səlahiyyət qabiliyyətdən məhdud
olanda adamın özü, yüksək olanda
– ətrafındakılar əziyyət çəkir.

Əbu Turxan

Pis tərbiyə almış adamı
yenidən tərbiyələndirməkdən çətin şey yoxdur.

Y.Komenski

Qocaların məsləhətləri
qış günəşi kimidir: işıqlandırır, amma isitmir.

Vovenarq

Məsləhətin nəticəsi üçün
məsuliyyət nəzərdə tutulsa idi, məsləhətçi
tapmaq çətin olardı.

Əbu Turxan

Öz təcrübəmizdən dərs
götürmürüksə, yaxşı məsləhətlərdən nə fayda?

Vovenarq

Ən çətini özünü dərk etmək,
ən asanı isə – başqalarına məsləhət verməkdir.

Fales

Adamları öyrətmək onları öyrənməkdən asandır.

Laroşfuko

Üzünü gəncliyə tut – səsin gələcəyə yetsin.

Xudu Məmmədov

Qayda və göstərişlər yolu uzun,
şəxsi nümunə yolu isə aydın və konkretdir.

Seneka

Çoxu azın səviyyəsinə
yüksəltmək, azı çoxun səviyyəsinə
salmaqdan qat-qat çətindir.

Əbu Turxan

Özümüzə münasibətdə kiçik
saydığımız xətanı başqalarına münasibətimizdəki
ən məkrli xəyanətdən daha amansızlıqla
mühakimə edirik.

Laroşfuko

Başqalarını tanıdıqca insan özünü də tanıyır.

Əbu Turxan

Əsl səhvlər düzəldilə bilməyən səhvlərdir.

Konfutsi

Başqasının xarakterini təsvir
edərkən insanın xarakteri daha yaxşı üzə çıxır.

Jan Pol

Başqasının çaldığına oynamaq
özü çalıb özü oynamaqdan daha asandır.

Əbu Turxan

Çoxlu qüsurları olan insanlar
qüsurları ilk növbədə başqalarında görürlər.

F.Bekon

Öz vəziyyətindən razı qalmaq üçün
onu daha pis vəziyyətlə müqayisə etmək lazımdır.

B.Franklin

Ayaqsız bir uşağa
rast gələnə qədər ayaqqabısız olduğum üçün
kədərlənirdim.

A.Frans

Qonşu qonşuya baxar, özünü oda yaxar.

Atalar sözü

Başqaları üçün qaydalar,
özümüz üçün istisnalar yaradırıq.

Şarl Lemel

Özümüz haqqında ideallarımıza
görə, başqaları haqqında - əməllərinə
görə fikir yürüdürük.

Qarold Nikolson

Kənardan qəbul etdirilən
bir əhval uzunömürlü ola bilməz. Əsas olan real
həyatın insana təlqin etdiyi əhvaldır.

Əbu Turxan

İnsan öz yaxın ətrafından,
digər insanlardan hətta zəhləsi də getsə,
onlarsız yaşaya bilməz.

Kant

İnsanların səni tanımadıqlarından
narahat olma, sən insanları tanımadığına
görə narahat ol.

Konfutsi

Adamın "iç üzü"
adam içinə çıxanda məlum olur.

Əbu Turxan

Dağ dağa rast gəlməz, adam adama rast gələr.

Atalar sözü

Sürüdən ayrı düşən qoyunu qurd yeyər.

Atalar sözü

Səhvi düzəltməmək ən böyük səhvdir.

Konfutsi

Kiçik nöqsanlar böyük səhvlərə aparır.

Seneka

Səhvə yol vermək
qorxusu adamı başqa səhvə sövq edər.

Horatsi

Heç nə etməyən səhvə yol
verməz; əslində bu, onun elə əsas səhvidir.

L.Tolstoy

Qardaşın qanını alma qardaşdan
Tamam ayrı şeydir çünki südlə qan.

Nizami

İntiqam hissi ilə
yaşayanların yaraları həmişə təzədir.

B.Franklin

Hətta sübutsuz dedi-qodu
da özündən sonra dərin izlər buraxır.

A.S.Puşkin

Kim əgər kömürçü yanından keçsə,
Qayıtmaz üst-başı batmadan hisə.
Ətirçi yanından keçərsə əgər,
Üstündən – başından tökülər ənbər.

Firdovsi

Eşşək başına yaraşmayır qızıl tac,
Eşşək üçün yaranmışdır palan, noxta və ağac.
Bir eşşəyin noxtası gər ola mirvarıdan,
Baxan deyər nə rəzildir bu heyvan.

Xaqani

Kim səndən qorxursa, qıl ondan həzər
Olsan da yüz elə şəxsə bərabər.

Sədi Şirazi

Ocaqdan ancaq işıq saçılmır. Yanğının iztirabları da alovla birlikdə çıxıb səpələnir.

Əbu Turxan

Eşşəyə min ata çatana qədər.

Atalar sözü

Su bir dəfə axan yerdən bir də axar.

Atalar sözü

Qurunun oduna yaş da yanar.

Atalar sözü

Alaq otu tez yetişər.

Atalar sözü

Meşə çaqqalsız olmaz.

Atalar sözü

Nəzakətlilik qədər ucuz başa gəlib
yüksək dəyərləndirilən heç bir şey yoxdur.

Servantes

Bir dana naxırın adını korlayır.

Atalar sözü

Dərə xəlvət, tülkü bəy.

Atalar sözü

İt hürər, karvan keçər.

Atalar sözü

Yel qayadan nə aparar!

Atalar sözü

Çağırılan yerə ar eləmə,
çağırılmayan yeri dar eləmə.

Atalar sözü

El ağzı faldır.

Atalar sözü

Toyuq ölür, bir cəngə tükdür.
Dəvə ölür, dərisi iki ulağa yükdür.

Atalar sözü

Elnən gələn toy-bayramdır.

Atalar sözü

Göz yediyi aşı tanımalıdır.

Atalar sözü

Zər əhlində kərəm yoxdur,
kərəm əhlində - zər.

Atalar sözü

Dövlət, millət, vətən

Dövlətçilik hər bir şəxsin qəlbində olmalıdır.

Heydər Əliyev

Qövmlər layiq olduqları şəkildə idarə olunurlar.

Hz.Məhəmməd

Torpağı qorumasan, əkib-becərməyə dəyməz,
əkib-becərməyəcəksən – qorumağa dəyməz.

"Dədə Qorqud"

Hər xalq öz aqibətinə layiqdir.

Monteskyö

Hər xalq öz hökmdarına layiqdir.

Hegel

Dövlətçilik hər bir şəxsin qəlbində olmalıdır.

Heydər Əliyev

Rəhbərlik etmək
üçün gərək mənəvi haqqın olsun.

Heydər Əliyev

Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır.

Heydər Əliyev

Böyük siyasəti
kiçik hissələrə, xırda mənfəətlərə bağlamaq olmaz.

Heydər Əliyev

Demokratiya insanların şüurunda
dəyişiklik deməkdir. Bu dəyişiklik inqilabla olmur,
təkamül yolu ilə, tədricən gedir.

Heydər Əliyev

Sülh danışıqlarını cəsarətlə apara
bilmək üçün güclü orduya malik olmaq lazımdır.

Heydər Əliyev

Rüşvətxoru, oğrunu qəhrəman
etmək öz xalqına xəyanət etməkdir.

Heydər Əliyev

Vətənpərvərlik insanın
daxilindəki duyğulardır. Əgər bunlar yoxdursa,
o insan mənəviyyatsızdır.

Heydər Əliyev

Əgər hər hansı ölkənin xalqları öz hüquqlarını
anlayır və onları qoruya bilirsə, o zaman ən kiçik dövlət
belə ən böyük məmləkət qədər güclü olar.

Heydər Əliyev

Rüşvət bizi içimizdən yeyir.

Heydər Əliyev

Dövlət iki şeydən sarsıla bilər:
günahkar cəzasız qalanda və günahsıza cəza veriləndə.

Heydər Əliyev

İnam və səmimiyyətdən sui-istifadə
siyasətdə – məharət, mənəviyyatda – rəzalət sayılır.

Əbu Turxan

Xalqın içində olmaq hələ xalqla olmaq deyil.

Əbu Turxan

Talan və acgözlük
ancaq camaata riyakarlıq ənənəsi aşılamaq sayəsində
ayaq tutub yeriyə bilir.

DüriNq

Yaxşı planlaşdırılmış
sui-qəsdlər həmişə “təsadüfən” baş verir.

Əbu Turxan

Hökmdarlara xidmət etmək
dəniz səfəri kimidir, həm qorxusu var, həm faydası,
ya xəzinə taparsan, ya dənizdə batarsan.

Sədi Şirazi

Deyirlər siyasət ikinci qədim peşədir.
Ancaq mən bu nəticəyə gəlmişəm ki, birincidən
o, çox şeylər əxz eləyib.

Reyqan

Böyük siyasətçilər bəzən
aşkarda axın istiqamətində, alt qatda isə ikiqat sürətlə
axına qarşı üzməli olurlar.

Əbu Turxan

Bütün sosial orqanizmlərin canlı
məxluqlar kimi özünüqoruma instinkti var.

Tur Xander

Millət yalnız ruhun
emosional halından fəlsəfi özünüdərk məqamına
yüksəlirkən əsl böyük millət olur.

Əbu Turxan

Milləti sevmək odur ki,
onun hər üzvünün uğuruna öz uğurun kimi
sevinəsən və günahı üçün öz günahın kimi
xəcalət çəkəsən.

Əbu Turxan

Kim müsibət günü istər ona bir yar olsun
De ki, xoş gündə özü xalqa havadar olsun.

Sədi Şirazi

Ən böyük şəxslər özündən çox,
mənsub olduğu xalqı düşünən, onun xoşbəxtliyi
yolunda həyatını verən insanlardır.

Atatürk

Sayıqlığı itirmək silahı itirməkdən betərdir.

Əbu Turxan

Siyasətin ancaq başı var, ondan ürək istəməyin.

Napoleon

Dövlət adamının ürəyi başında olmalıdır.

Napoleon

Dövlətlər ancaq yaxşı ilə
yamanı bir-birindən seçə bilməyəndə məhv olur.

Antisfen

Dövlətlər də insanlar kimidir,
çünki onlar da insan xarakterindən yaranırlar.

Platon

Dövlət müəyyən ideologiya
əsasında fəaliyyət göstərir. Bu ideologiya
milli ruha uyğun gəlirsə, deməli, o, milli dövlətdir,
gəlmirsə, millətlə dövlət arasında
qarşıdurma labüddür.

Tur Xander

Bu gün şüurlarda əsən xəfif meh sabah
bütün cəmiyyəti sarsıdan qasırğaya çevrilə bilər.

Əbu Turxan

İdeya və iradə müəyyən
sosial bazaya yiyələnəndə siyasətə çevrilir.

Tur Xander

İdeologiya – haradasa fəlsəfə ilə siyasətin arasındadır.

Tur Xander

Silah cingildəyəndə qanunlar susur.

Siseron

Siyasət rol oynarkən, ədəbiyyat susur.

Cavid

Siyasət heç vaxt poeziyanın işi ola bilməz.

Göte

Adətlərə arxalanmayan qanunlar zəif olur.

Siseron

Siyasətdə meyar əxlaq və qanun deyil, qələbədir.

Sveyq

Nə qədər ki, siyasət mədəniyyətə
müxalifdir, yazıçı da siyasətə müxalif olacaq.

M.A.Bulqakov

Bir ölkədə şair nə qədər çoxdursa,
həmin ölkə düşüncə baxımından o qədər geridir.
İnsanlar və millətlər yaşlandıqca şerin
yerinə nəsr keçər.

Cəmil Meriç

Müharibədən fayda görənlər
olmasaydı, müharibələr olmazdı.

Əbu Turxan

Ya bəşəriyyət müharibələrə,
ya da müharibələr bəşəriyyətə son qoyacaqdır.

Con Kennedi

Müharibənin yaxşısı, sülhün də pisi yoxdur.

B.Franklin

Qocalar müharibəni
elan edir, ölməyə isə cavanlar gedir.

Gerbert Quver

Bugünkü müharibədə toplar,
tüfənglər deyil, hər məmləkətin ədəbiyyat və
fəlsəfəsi ilə bəslənən beyinlər də ayrıca
haizi-əhəmiyyətdir.

Cavid

Vətən sevgisi iki səviyyədə üzə çıxır:
biri kortəbii surətdə – doğmalıq hissi kimi,
o biri – dövlətin simasında şəxsləşən qarşı tərəfə
şüurlu münasibət kimi.

Əbu Turxan

Zəfər zəfər deyildir,
yenilən düşmən yenildiyini qəbul etməsə.

M.Klaudius

Səndə vuruşmaq əzmi hələ
qalırsa, deməli, düşmən vaxtından əvvəl sevinir.

Əbu Turxan

Vətəndən məhrum olmaq
yetimliyin başqa bir formasıdır.

Əbu Turxan

Dövlət Vətəni təcəssüm
etdirəndə vətəndaşla Vətən arasında əks
əlaqə münasibəti yaranır ki, bu da övlad-valideyn
münasibətini xatırladır.

Əbu Turxan

Vətən sevgisi üçün
hansı ölkədə doğulmaq yox, hansı ölkənin
doğma olması əsasdır.

Əbu Turxan

Vətən sevgisi fərdi sevgidən
ilahi sevgiyə yüksəliş yolunda bir məqam
kimi ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Dünya tarixində ən böyük
hünər və qəhrəmanlıqlar vətən naminə edilib.

Russo

Vətəndaşlıq üçün Vətən sevgisi
hələ yetərli deyil; bunun üçün dövlətçilik
şüuru da tələb olunur.

Tur Xander

Öz vətəninə mənsub
olmayan bəşəriyyətə də mənsub deyil.

V.Q.Belinski

Xüsusi ümumidən hasil olduğu
kimi, Vətənə məhəbbət də bəşəriyyətə
məhəbbətdən hasil olmalıdır.

V.Q.Belinski

Bəşəri məhəbbətdən
kənarda vətən sevgisi yoxdur.

A.Frans

Valideynlərimiz, övladlarımız,
qohumlarımız bizə əzizdir; lakin məhəbbət
haqqında bütün təsəvvürlərimiz bir sözdə
– “Vətən” sözündə birləşmişdir.

Siseron

Vətənpərvərlik təkcə vətəni
sevmək deyil. Bu, daha dərin bir hadisədir...
Bu, özünün vətəndən ayrılmaz olduğunu dərk etmək
və xoşbəxt və bədbəxt günlərini onunla
birgə yaşamaqdır.

L.N.Tolstoy

Vətən yolunda ölməklə
xeyir gətirəcəyini bilən hər hansı bir vicdanlı insan
onun yolunda ölməyə tərəddüd edərmi?

Siseron

Öz ölkəsini sevməyən heç nəyi sevməz.

Bayron

Öz vətənini ləkələmək onu satmaq deməkdir.

Hüqo

Vətənində ölməyən insan iki dəfə ölər.

İsmayıl Həbib Sevük

Vətənin adını batırmaq – onu satmaq deməkdir.

Hüqo

Vətənə vurulan yaranı
hər birimiz ürəyimizin dərinliklərində hiss edirik.

Hüqo

Vətəni "sevdirməzdən"
öncə, onu tanıtmaq lazımdır.

Xudu Məmmədov

Torpağı itirənlər ən əvvəl torpaq
olub o torpağa qarışmaq haqqını itirirlər.

Yakov Qolosovker

İtə ataram, yada satmaram.

Mir Cəlal

Vətəndaşlıq milli
ruhla vətənin izdivacından doğulur.

Əbu Turxan

Ərazi o zaman vətənə
çevrilir ki, milli ruhla canlanmış olsun.

Əbu Turxan

Milli ruh bizim
ruhlarımızın toplanmasından yaranmır,
əksinə, o hər birimizin ruhunda yer tutanda
millət yaranmış olur.

Əbu Turxan

Əgər bircə şəxsin də qəlbində
milli ruh hələ yaşayırsa, deməli, bu millət üçün
ümidimizi kəsməməliyik.

Əbu Turxan

Müflisləşməyin ən ağır forması
ruhun çökməsidir.

Əbu Turxan

Ruhu olmayan bir millət
asket bir millətdən daha qorxunc, daha naqisdir.

Əmin ər-Reyhani

Fərd özünü tanıyanda
fərd olur. Millət də ancaq öz mənliyini
qazananda millət olur.

Məhəmməd İqbal

Milli həyatın kamilliyi millətin
bir fərd kimi mənlik hissini duyması ilə ölçülür.

Məhəmməd İqbal

Millətin əsasında ideya dayanır.

Şpenqler

Başqalarının fikir və
düşüncələrinin qurbanı olan millət özünü
məhv edib yadları faydalandırar.

Məhəmməd İqbal

Ancaq sağlam milli şüura
malik olan xalq öz haqqını qoruya bilər.

Ştraus

Bir millətin lisanı
mövcudiyyətinin ən parlaq bürhanıdır.

Cavid

İnsan öz təməlindən ayrılmamalıdır,
yoxsa zəmanənin müxtəlifliyində itib-batar.

Tur Xander

Millət dili olan cəmiyyətdir.

Balzak

Yalnız azad millətin milli xarakteri ola bilər.

Jermena de Stal

Yad elin istisinə
İsinən isti sinə,
Yananda külə dönər,
Kül nədir, istisi nə?

Əbu Turxan

İgid olan heç ayrılmaz elindən,
Tərlan olan sona verməz gölündən...

”Koroğlu”

Milli ruh məqamına
tək sevgi qanadında yüksəlmək mümkün deyil.
Bunun üçün sevginin ağılla birləşməsi lazımdır.

Əbu Turxan

Xalqı millətə çevirən dövlətçilik şüurudur.

Əbu Turxan

Kütləni yönəldən ideya
olmayanda onun inqilabçılığı dağıdıcı olur.

Əbu Turxan

Kütlənin istəkləri tez bir zamanda
həyata keçməyəndə inqilab öz ətaləti ilə yeni
hakimiyyətə gələnləri vurub yıxır.

Tur Xander

Kütlə əvvəl ayağa
qalxır, nə istədiyini sonra düşünür.

Əbu Turxan

Materialın xassəsi onda
olan elektronların sayı ilə təyin olunur.
Kütlənin səviyyəsi isə hər bir fərdin təfəkkür
səviyyəsindən asılıdır.

Kafka

Böyük siyasi liderlər
inqilab vasitəsilə islahatlar yox, islahatlar
vasitəsilə inqilab edirlər.

Əbu Turxan

Kütlə yalnız öz həqiqi
liderі ilə birləşəndə xalqa çevrilir.

Əbu Turxan

Qışqıranın səsi pis eşidilər.

Konfutsi

Dalğalar heç vaxt tək olmur.
İnqilab dalğasında hakimiyyətə gələnlər
adətən inqilabın ikinci dalğası ilə
hakimiyyətdən salınırlar.

Əbu Turxan

İnqilabçılıq özü də bir sənətdir.
Amma inqilabçılıq idarəçilikdən fərqlidir.
Ona görə də, ağıllı inqilabçılar öz işini görəndən sonra
hakimiyyəti idarəçilərə verirlər.

Əbu Turxan

Tarixi kəsilmələr dövründə
ənənəçilik millət məfhumunun mühafizə edilməsi üçün
ictihaddan daha əhəmiyyətlidir.

Məhəmməd İqbal

Çökən bir millət uçurumun tam
dibinə çatmasa, qalxmaq üçün təkan verə bilməz.

Əbu Turxan

Sürətlə öz siyasi süqutuna
yaxınlaşan xalqın taleyini yalnız dahi şəxs dəyişə bilər.

Hegel

Hər bir adama verilən səlahiyyət
onun qabiliyyətlərinə uyğun olmalıdır:
səlahiyyət qabiliyyətləri aşanda ətrafdakılar, məhdud
olanda – adamın özü əziyyət çəkir.

Əbu Turxan

Bir millətin tərəqqi və
tənəzzülünü bilmək üçün onun məktəblərini
görmək kifayət edər.

Cavid

Sivilizasiyanın əsl göstəricisi
sərvət və bilik, iri şəhərlər, məhsul bolluğu deyil,
ölkənin tərbiyələndirdiyi insanın simasıdır.

Emerson

Kollektiv öz rəhbərinə oxşayır.

Karneqi

Müxtəlif xalqlar eyni
prosesləri müxtəlif zamanlarda yaşayırlar.

Tur Xander

Hər bir xalq dünya sivilizasiyasına
nə qədər pay verirsə, ancaq o qədər də götürə bilər.

Xudu Məmmədov

Bədbəxt o millətdir ki,
tikmədiyini geyir, əkmədiyini yeyir!
Bədbəxt o millətdir ki, talançılarını qəhrəman
mərtəbəsinə yüksəldir, təkəbbürlü qəsbkarlarını
isə alicənab sayır!

Cübran

Dünyanı qanunsuzluqla idarə etmək olmaz.

Cəfər Cabbarlı

Böyük şəxsiyyətləri ancaq
böyük millətlər yetişdirə bilər.

Əbu Turxan

Dövlətin funksiyası pul
qazanmaq yox, pulun ədalətli bölgüsünü təmin
etməkdir. Vay o günə ki, dövlət də pul
qazanmağa aludə olsun.

Tur Xander

Dövləti maliyyə qıtlığı deyil,
istedadlı şəxsiyyətlərin azlığı zəif salır.

Volter

Dövlət xadiminin ən ali
vəzifələrindən biri xalqın maariflәndirilməsidir.

Ruzvelt

İnsan nə qədər savadlı
olsa, vətəninə də bir o qədər lazımlı olar.

A.S.Qriboyedov

Uca sarayların qapısı
heç də göründüyü kimi uca olmur. Onlardan
ancaq əyilərək keçmək mümkündür.

Əbu Turxan

Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enməz.

M.Rəsulzadə

Bəzən bir insanı idarə etmək
bütöv bir xalqı idarə etməkdən çətin olur.

Vovenarq

Siyasətin ən yaxşı qaydası
həddindən çox idarə etməməkdir. Bu qayda
tərbiyəyə də aiddir.

Jan Pol

İdeya, hikmət, fəlsəfə

İdeya ağlı artırmır, yönəldir.

Əbu Turxan

Ana ideya olmadıqda
ideyaların çoxluğu yoxluğundan betər olur.

Əbu Turxan

Həyatımız səyahət, ideya isə bələdçimizdir.

Hüqo

İdeya söz meşəsində az rast gəlinən ovdur.

Hüqo

İdeya sürtünmə nəticəsində alovlanır.

K.Buniç

İdeyaları yalnız
ideyalar zərərsizləşdirə bilər.

Balzak

İdeyalar öz ardıcıllarını
tapması müqabilində yaşayır.

Qabriel Marsel

Hər dövr deyə bildiyini deyir.

Jil Delez

İdeya zaman hüdudlarını
keçərək nə vaxtsa yeni bir iradə ilə birləşir və
keçmiş yenidən canlanır.

Əbu Turxan

Hər bir dövrün müvafiq
düşüncəli insanlara ehtiyacı olur.

P.Kapitsa

İdeya faktdan üstündür.

Balzak

İdeya iradə ilə birləşəndə gücə çevrilir.

Əbu Turxan

İdeya təkamülü olmayanda
ideya çevrilişlərinə ehtiyac yaranır və onun
da qarşısı alınanda, başsız inqilablar
– kütləvi iğtişaşlar başlayır.

Əbu Turxan

Yeni ideya vəhşi at kimidir;
sənə xidmət etməsi üçün gərək
əvvəlcə onu ram edəsən.

Əbu Turxan

Hər bir dövr yeni ideyaları
əldə etməklə yeni göz də əldə edir və insan ruhunun
qədim əsərlərində çoxlu yeni şeylər görür.

Heyne

İdeya heç vaxt ölmür;
ona yiyələnən hər bir yeni şəxsin simasında
o öz növbəti həyatını yaşayır.

Əbu Turxan

Bir ideya min bir hadisə libasında üzə çıxır.

Əbu Turxan

İdeyaya uyğun yaşamaq
onun uğrunda ölməkdən daha çətindir.

A.Adler

İdeya əbədi, iradə isə sonludur.

Əbu Turxan

İdeyanı yaşatmaq
onun uğrunda ölməkdən daha şərəflidir.

Əbu Turxan

Hər hansı yeniliyi sübuta
yetirmək çətindirsə, deməli, ona hələlik
ehtiyac yoxdur.

Vovenarq

Ədəbiyyatın vəzifəsi
hadisələri ideyaya çevirməkdir.

Santayana

Yalnız o ideyalar həqiqidir ki, daxilən yaşanıbdı.

R.Rollan

Düşüncələrimizə hakim olan
və əqidələrimizi tabe etdirən ideyalar elə bir
zəncirdir ki, ürəyimizi qırmadan onlardan
azad ola bilmərik.

K.Marks

İdeya – onu irəli sürən
adamdan daha çox, vaxtında ona yiyələnənlərə
xidmət edir.

Əbu Turxan

Hansısa yeni ideyanın
cücərə bilməsi üçün onu böyük ideyaların qızmar
günəşindən qorumaq lazımdır.

Əbu Turxan

İdeyanın öz yetkinliyi
hələ yetərli deyil; onun həyata keçməsi üçün
məqamın da yetişməsi lazımdır.

Əbu Turxan

Yeni doğulan ideyaların
yaşaya bilməsi üçün müsbət aura lazımdır.

Əbu Turxan

Böyük ideya axınları sel kimidir;
qarşısına çıxan bütün ufaq, zərif, yeni cücərən
pöhrələri yuyub aparır.

Əbu Turxan

Böyük kəşflər o qədər
işıqlı olur ki, yaxın ətrafdakı kiçik yeniliklər
onun kölgəsində qalır.

Əbu Turxan

Okeanda olduğu kimi,
hadisə və mahiyyət (ideya) dünyasında da qabarma və
çəkilmələr bir-birini növbə ilə əvəz edir.

Tur Xander

Dərin ideyaların şəffaflığı
özünün dərinliyi üzündən tutqunlaşan
təmiz sulara bənzəyir.

Helvetsi

Kəşf özü faydalı
olsa da, onun eyforiyası ziyan gətirir.

Tur Xander

Böyük ideyalar amansızdır.

Anri de Monterlan

Silahlı üsyandan
əvvəl ideyaların üsyanı baş verir.

U.Fillips

Qərbdə ideya binanın
ümumi strukturunu əks etdirir,
Şərqdə isə hər kərpicin öz ideyası vardır.

Əbu Turxan

Aforizmlər söz sədəfinə salınmış
həqiqət inciləridir.

Əbu Turxan

Aforizm – dəliliklə dahilik arasında
şimşək kimidir.

Əbu Turxan

Aforizm fikrin ən az sözlə dillənməsidir.

Əbu Turxan

İdeyalar kütləni ələ alanda gücə çevrilir.

V.İ.Lenin

Aforizmlər fikir dünyasının suvenirləridir.

Tur Xander

Aforizm universal həqiqətlərin
insan həyatına proyeksiyasıdır.

Tur Xander

Aforizmlər fəlsəfi mühakimələri
ifadə etməyin bəlkə də ən yaxşı formasıdır.

L.N.Tolstoy

Aforizm bir sətirlik romandır.

Leonid Suxorukov

Aforizm düşüncələrin cəbridir.

Q.Aleksandrov

Aforizm – fikrin
iki nöqtəsi arasında ən qısa məsafədir.

Norbert Hinske

Müdrik söz fikrin qönçəsidir.
Açılanda fəlsəfəyə çevrilir.

Əbu Turxan

Əgər aforizm izah
tələb edirsə, onda o, pis aforizmdir.

Vovenarq

Uzun yazmaq üçün – yazmağa
çox vaxt sərf edilir, qısa yazmaq üçün – düşünməyə.

Əbu Turxan

Qısa yazıda fikrin
variasiyaları oxucunun öz öhdəsinə buraxılır.

Tur Xander

Fəlsəfə heyrətdən başlayır.

Platon

Əlbəttə, fəlsəfə ağlın qüdrəti,
Bir də ürəklərin saf məhəbbəti!

Səməd Vurğun

Fəlsəfə mücərrədliyin elə yüksək səviyyəsində fikir yürüdür ki, burada canlı həyatın ürək çırpıntıları eşidilməz olur.

Əbu Turxan

Fəlsəfə öz dövrünün sinxron tərcüməçisi olmalıdır.

Haydegger

Xalqı fəlsəfəsiz qoymaq məbədi kahinsiz qoymaq kimi bir şeydir.

Kamyu

Fəlsəfə qütbləri ortaq məxrəcə gətirmək sənətidir.

Əbu Turxan

Filosofların nəzərində aləm üçdür: əqllər aləmi, nəfslər aləmi və cisimlər aləmi.

Ş.Y. Sührəvərdi

Tarix olanı, elm mümkün olanı,
fəlsəfə olmalı olanı öyrənir.

Əbu Turxan

Tarix hadisələr səviyyəsində
qərar tutur, elm hadisələrdən mahiyyətə gedir,
fəlsəfə isə mahiyyətdən başlayır.

Əbu Turxan

Elm insanın barışmalı
olduğu reallığı, fəlsəfə insanın yüksəlməli olduğu
idealı ifadə edir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə insansızlaşmış dünya
ilə insan dünyasının əlaqəsini öyrənmək
ehtiyacından yaranmışdır.

Əbu Turxan

Fəlsəfədən ayrılıb çox uzaqlara
gedən elm özünü dərk etmək üçün gec-tez yenə
fəlsəfənin bətninə qayıtmağa möhtacdır.

Əbu Turxan

Filosofluq həyatdan sərf-nəzər
edir, müdriklik həyatla iç-içədir.

Əbu Turxan

Həqiqi fəlsəfi fikir heç vaxt
tarixə çevrilmir, o həmişə müasir qalır.

Əbu Turxan

Elm klassikləri keçmişdə qalmışdır,
fəlsəfə klassikləri isə bizim müasirlərimizdir.

Əbu Turxan

Filosoflar heç də həmişə
fəlsəfi yaradıcılıq məqamında olmurlar.
Lakin bircə dəfə də bu məqama yüksəlmiş adam ömrü
boyu filosof adlandırılmağa layiqdir.

Əbu Turxan

Böyük filosoflarla tanış olmaq
üçün keçmişə – tarixin dərinliyinə yox,
ideya dünyasının dərinliklərinə
baş vurmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Atalar sözü – qədim fəlsəfənin
sağ qalmış parçasıdır.

Aristotel

Müxtəlif xalqların atalar sözləri
eyni bir hikmət toxumunun müxtəlif
torpaqlarda cücərməsidir.

Əbu Turxan

Gözəllik duyğusu ənənəvi olaraq
şairlər tərəfindən, mənəvi-əxlaqi duyğu – ruhanilər,
həqiqət duyğusu – alimlər tərəfindən
təcəssüm olunmuşdur.
Bu üçünün eyniyyətindən çıxış edənlərə isə
filosof deyilmişdir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə ruhun əql məqamında açılışıdır.

Əbu Turxan

Alimin yaradıcılığı universal
zəkanın məhsuludur, filosofun yaradıcılığı isə onun
öz "mən"inin açılışıdır.

Əbu Turxan

Alimin yaradıcılığı özünü
istisna etmək, özündən uzaqlaşmaq,
filosofun yaradıcılığı – özünü təsdiq etmək,
özünə yaxınlaşmaq sayəsində mümkün olur.

Əbu Turxan

Fəlsəfi düşüncə "Mən"in xalis
mənəvi tərəf kimi yetişməsi, təmizlənməsi və bütün
dünyaya sığınacaq hazırlaması ilə başlanır.

Əbu Turxan

Elmdə biliklər "Mən"in müdaxiləsindən
qorunur, fəlsəfədə isə "Mən" özü bilik
mənbəyinə çevrilir.

Əbu Turxan

Duyğuların həqiqi siması
və əxlaqi-mənəvi yönü ancaq onların fəlsəfi
şərhi sayəsində açılır.

Əbu Turxan

Alim yaratdıqca özgələşir,
filosof – özünü tanımış olur.

Əbu Turxan

Tarix nasiranə,
elm soyuqqanlı, fəlsəfə poetikdir.

Əbu Turxan

Fəlsəfi vəcd ona görə uzun sürə
bilir ki, o, idrakla birləşir. Soyuq ağlın sərinliyi
ilham qığılcımını tez alışıb
tez sönməyə qoymur.

Əbu Turxan

Millətin fəlsəfi fikri onun
hər bir üzvünün fəlsəfi fikrindən toplanmayaraq,
milləti təmsil etməyə mənəvi səlahiyyəti olan,
milli ruhun daşıyıcısı olan tək-tək şəxsiyyətlərin
fəlsəfi konsepsiyalarından ibarət olur.

Əbu Turxan

Qədim fəlsəfələr bu gün də
elmin yoluna çıraq tutmaqda davam edir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə əqlin gücü ilə
sonsuzluğu ehtiva etmək cəhdidir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə uzağa getmək
istəyəndə elm qatarına əyləşir.

Əbu Turxan

Yaxşı filosof
düşündüklərini öncə öz həyatında yaşayır.

Əbu Turxan

Fəlsəfə – ruhun özünüdərkidir.

Əbu Turxan

Pis adamdan yaxşı alim
bəlkə də çıxar, amma yaxşı filosof çıxmaz.

Əbu Turxan

İnsan yaddan çıxan
yerdə fəlsəfədən danışmaq sadəlövhlükdür.

Əbu Turxan

Dünyanı dərk etmək üçün elm,
dünyanı duymaq üçün poeziya var. Fəlsəfə isə
duyğulu idrak və poetik səviyyəyə qalxmış elmdir.

Əbu Turxan

Milli ruh özünü milli fəlsəfi fikirdə tanıyır.

Əbu Turxan

Fəlsəfə ümumbəşəri ruhun milli ifadəsidir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə – insanın dünyalaşması,
dünyanın insanilәşməsidir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə kimin üçünsə dünya ilə görüş,
kimin üçün isə dünya ilə mübarizədir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə dünyadan ayrılmış insanın
dünya ilə təmasıdır. Dünyadan ayrıla
bilməyənlərin fəlsəfəsi yoxdur.

Əbu Turxan

Fəlsəfənin məqsədi dünyanın
ahəngini duymaq, dərk etmək və bu ümumi
ahəngdən doğan həqiqət ziyası ilə hadisələr dünyasını
işıqlandırmaqdan ibarətdir.

Əbu Turxan

Bütün böyük sənətkarlar
həm də ona görə filosofdurlar ki, onların əsərlərində
mahiyyətlərin də təhkiyəsi var.

Əbu Turxan

Elm soyuq ağlın, tarix ılıq xatirələrin,
fəlsəfə yanar zəkanın məhsuludur.

Əbu Turxan

Fəlsəfi təfəkkür qadın və ya kişi
düşüncəsinin fövqündədir.

Əbu Turxan

Fəlsəfə düşüncənin zirvəsi
olduğuna görə qadın və kişi düşüncəsinə bölünmür.

Əbu Turxan

Fəlsəfə düşünən duyğu və qanad açan düşüncədir.

Əbu Turxan

Elm insanı dünya ilə vəhdətdən ayırır,
fəlsəfə itirilmiş vəhdəti bərpa edir.

Əbu Turxan

Fəlsəfi düşüncəni
elm və sənətdən fərqləndirən daha bir cəhət
fikrin ətaləti və ləngəridir.

Əbu Turxan

Alimlik səviyyəsi nə qədər
yüksək olursa olsun, bədii-estetik təfəkkürlə
birləşmədən filosofluq məqamına
çatmaq mümkün deyil.

Əbu Turxan

Bir sufidən Diogenə tövsiyə:
Həqiqi filosofun kənar təsirlərdən azad olmaq üçün
çəlləyə girməyə ehtiyacı yoxdur.

Əbu Turxan

Fəlsəfənin əli göylərdə, ayağı yerdə olmalıdır.

Əbu Turxan

Əgər geniş kütlə
fəlsəfi ideyaları mənimsəyə bilmirsə,
filosoflar kütlənin içinə getməyi və publisistik
üslubda yazmağı öyrənməlidirlər.

Tur Xander

Böyük fəlsəfə dünyası
elm məbədinə yerləşsəydi, alimlər filosoflara
yanlarında yer vermək üçün məmnuniyyətlə onun
qanadlarını kəsərdilər.

Əbu Turxan

Həqiqi jurnalist fəlsəfi fikirlə
kütləvi şüur arasında vasitəçi kimi
çıxış etməyi bacarmalıdır.

Tur Xander

Əbədi suallara adətən müvəqqəti cavablar verilir.

Leşek Kumor

Keçmiş nəsillər bizim üçün
sualların hazır həllini deyil, özünü qoyub gediblər.

Seneka

Ölüm olmasaydı,
insanlar çətin ki filosofluq edərdilər.

Şopenhauer

Fikirləşmək filosofun duasıdır.

Əmin ər-Reyhani

Fəlsəfə ilə xeyirxahlıq
bir-biri ilə ayrılmaz surətdə bağlıdır.

Seneka

Fəlsəfi təlimlərin dəyəri
filosofların dəyəri qədərdir. İnsan nə qədər
kamil olsa, onun fəlsəfəsində həqiqət də
bir o qədər çox olar.

Kamyu

Fikirləşmək faydalı hərəkət
doğurur, ağlı aydınlaşdırır və nəfsi təmizləyir.

Əmin ər-Reyhani

Təxəyyül! Bunsuz nə şair, nə filosof,
nə aqil insan, nə düşünən varlıq, nə də sadəcə
insan olmaq mümkün deyil.

Didro

Həyat onun qəlbini oxumağı
bacaran müğənni tapa bilməyəndə, onun
dərrakəsi ilə danışan filosof yaradır.

Cübran

Filosofun ruhu onun düşüncələrindədir,
şairin ruhu – ürəyində!...

Cübran

Fəlsəfə dünyaya yol göstərə bilməz.
O bunu etmək istədikdə gerçəklikdə proses
artıq başa çatmış olur.

***Hegel*.**

Ziyalılıq, müdriklik, dahilik

Müdriklik sağlam
düşüncə çərçivəsində fəlsəfədir.

Əbu Turxan

Müdriklik *həyat elminin* mənimsənilməsidir.

Əbu Turxan

İldırım dağların başında çatlayır.

Horatsi

Müəyyən qədər dəliliyi
olmayan dahi dünyaya hələ gəlməmişdir.

Seneka

Bütün dahilər bir az dəlidir.

Aristotel

Hər dəliliyin öz məntiqi olur.

Şekspir

Dahinin hər yaratdığında
biz özümüzün gerçəkləşə bilməmiş
fikirlərimizi görürük.

Emerson

Uşaqla uşaqdır, böyüklə böyük.

Atalar sözü

Balıq olmayan yerdə xərçəng də balıqdır.

Atalar sözü

Böyük şəxsiyyətlər tarixin
sütunlarıdır. Onlar nə qədər möhkəm olsa, cəmiyyətin
inkişafı da bir o qədər dayanıqlı olar.

Əbu Turxan

Tarixdə iz qoymaq da
hər adama müyəssər olmur, tarixə imza atmaq
isə ancaq dahilərə nəsib olur.

Əbu Turxan

Tarix üçün yaşamaq bir şeydir,
əbədiyyət üçün yaşamaq başqa bir şey.

M. Unamuno

Gələcək fövqəlinsanların
xəyallarının gerçəkləşdirilməsi yolu ilə qurulur.

Əbu Turxan

Həyatın dibindən ideya səmasına
yüksəlmək üçün yetərli ruhani enerji olmalıdır.

Əbu Turxan

Başqalarına işıq saçmaq
üçün özündə günəş olmalıdır.

R.Rollan

İstək ilə nəticə arasında keçilməz
bir uçurum var ki, onu ancaq qüvvətli
simalar keçə bilirlər.

Cəfər Cabbarlı

Mənəvi güc özünü yaradıcılıqda
və xilaskarlıq missiyasında biruzə verir.

Əbu Turxan

Böyük yaradıcılıq potensialı olan
şəxslər öz mənəvi-intellektual enerjisini şüalandıra
bilməsələr, dəli olarlar.

Tur Xander

Dünyaya qatılanların həzzi
və qəzəbi, dünyanın fövqünə qalxanların
eşqi və kədəri olur.

Əbu Turxan

Dəlilər iki cür olur:
ağlın çatışmazlığından və ağlın artıqlığından.
Ağlın artıq hissəsi transfer edilə biləndə
– dahilik yaranır.

Tur Xander

Hər insanın öz dəyəri var,
amma dəyərsiz insanlar da var – bunlar
dahilər və səfillərdir.

Krışka Frantişek

Dağlar zirvədə tənha olsalar da, təməlləri birdir.

Əbu Turxan

Dahi insanlar yüksəklərdə
uçurlar və qartallar kimi əlyetməz ucalıqda
yuva qurub tənha yaşayırlar.

Şopenhauer

Yüksək təpələrdə
həm ilana, həm də quşa rast gələ bilərsiniz;
biri sürünərək, o biri isə uçaraq yüksəlmişdir.

Cənab Şəhabəddin

Böyük işlər görmək üçün
dahi olmaq, insanlardan yüksəkdə durmaq şərt
deyil; bunu onlarla bir yerdə də etmək olar.

Monteskyö

Uca dağların yamacları
da təpələrin zirvəsindən yüksəkdə durur.

Əbu Turxan

Daim yüksəlmək olmaz;
ən böyük məharət öz maksimal imkanına uyğun
məqama çatanda dayana bilməkdir.

Əbu Turxan

Dərində üzməyi bacaranlar
üçün dayazda üzmək darıxdırıcı olur.

Əbu Turxan

Qütblər zirvədə birləşir.

Əbu Turxan

Bütün dahilər bir-birinə doğmadırlar.

Əbu Turxan

Zirvədən o yana ancaq eniş var.

Əbu Turxan

Zirvəyə gedən yol
insan qəlbinin dərinliyindən keçir.

Əbu Turxan

Dahi şəxslər mühitini öz qəlbində gəzdirir.

Əbu Turxan

Zirvə zahirdə yox, batindədir.

Əbu Turxan

Mənim üçün böyük insan
öz beyni ilə ürəyi arasında rabitə yaradan insandır.

Napoleon

Dahilik fikrin
müəyyən səmtdə davamlılığıdır.

Nyuton

Əgər mən uzağı görə
bilmişəmsə, ancaq ona görə ki, dahilərin
çiynində dayanmışam.

Nyuton

Bütün sular ləpələnə bilər,
dalğa isə ancaq dəryada olur.

Əbu Turxan

Ziyalısız kütlə kordur.

Əbu Turxan

Ziyalı öz zəmanəsindən yüksəkdə durmalıdır.

Əbu Turxan

Hansısa bir əsəri ilə
zirvəni fəth edənlər sonra bütün əsərlərini
zirvəyə daşımağa çalışırlar.

Əbu Turxan

Qaydaların fövqünə qalxmaq
mümkün olmasaydı, dahilər və qəhrəmanlar
yetişə bilməzdi.

Əbu Turxan

Tək-tək insanların şablonları
aşıb keçməsi üçün təbiət özü də ara-sıra
istisnalar etməlidir.

Tur Xander

Zəmanə özündən müştəbeh olanda,
dahilərə dözə bilmir.

Əbu Turxan

Hər şeyin sistemə salındığı
və normativləşdirildiyi bir dövrdə dahilərə
yer nəzərdə tutulmayıb.

Tur Xander

Dahiliyin imitasiyası üçün də istedad lazımdır.

Tur Xander

Əgər hansı isə ölkədə
dahilik də imitasiya oluna bilirsə, deməli,
əsl dahilərə doğrudan da yer yoxdur.

Tur Xander

Həmişə orijinal olmaq istəyən
insan nadir hallarda sağlam bir fikir söyləyə bilir.

Vovenarq

Dahilərin uşaqlarında təbiət istirahət edir.

El hikməti

Qəhrəmanlar gedəndə səhnəyə təlxəklər çıxır.

Heyne

Elə xalqlar var ki,
müdrik adamlarını ancaq dəli
qismində yaşada bilir.

Əbu Turxan

Miskinlər öz həndəvərində
hansısa bir dahinin mövcudluğuna dözə bilmirlər.

Əbu Turxan

Adətən adamlar özündə
olanı başqasına bağışlayır; müdriklər isə səndə
olanı sənə ərməğan edir.

Əbu Turxan

Batan günəşin kölgəsində
ölçülərinə görə özünü böyük zənn etmə.

Pifaqor

Sənin şöhrətin sənin kölgən
kimidir – o gah səndən qabaqda, gah arxada gedir;
bəzən səndən böyük, bəzən kiçik olur.

Hippel

Çoxlarına şöhrəti düşmənləri gətirmişdir.

Qrasian

Təkəbbür istedad ağacında bitən göbələk kimidir.

Əbu Turxan

İnsan haqqında onun istedadına
görə yox, bu istedaddan necə faydalandığına görə
mühakimə yürütmək olar.

Dekart

Qeyri-adi istedadın qeyri-adi
zövqü olur. Bir müəllif digərini heç də həmişə
paxıllıqdan kiçiltmir.

Vovenarq

İstedadsız adam üçün dahinin
də ölməz olmaması ən böyük təskinlikdir.

Göte

İstedadlı adamlar hamısı
böyük iş görə bilərlər. Dahilik isə bu işlərin
yönəldilməsində üzə çıxır.

Əbu Turxan

Dahilik elə işlər görməkdir ki,
onları başqalarından öyrənmək və başqalarına
öyrətmək mümkün deyil.

Kant

Təbii istedad həmişə yaşıl qalar,
əgər öz içində yetişən təkəbbür onu qurutmasa.

Əbu Turxan

Şairlər və qəhrəmanlar arasındakı
fərq ideya və əməl arasındakı fərq kimidir.
Qəhrəmanlar şairlərin fəhm etdiklərini
həyata keçirirlər.

Lamartin

Təkmilləşmə yolları düzəldir;
əyri-üyrü yollar isə dahilər üçündür.

Bleyk

İstedadlı adam qoyulmuş məsələni
hamıdan yaxşı həll edəndir, dahi isə başqalarının heç
ağlına da gəlməyən məsələlər qoyur.

Şopenhauer

Yüksək yerlər yüksək insanları
daha da yüksək, alçaq insanları isə
daha da alçaq edir.

Labryuer

Axmaq yüksək vəzifədə
olanda hamı onu dahi zənn edir.

Helvetsi

Məmurun boyu
oturduğu kürsünün dərəcəsi ilə ölçülür.

Əbu Turxan

Vəzifə kiçikləri "böyüdür", böyükləri kiçildir.

Əbu Turxan

Kiminsə əllərində qalxmaq
hələ yüksəlmək deyil; əsl yüksəliş ayağı yerdən
üzülmədən yüksəlməkdir.

Əbu Turxan

Şöhrət dalğaları
yüngül adamları tez yerindən oynadır.

Əbu Turxan

Şöhrət küləyə bənzər;
hər zaman eyni istiqamətdə əsməz.

Dante

Əgər kimsə bütləşdirilirsə
və göylərə qaldırılırsa, onda digər adamlar
arasında fərq itir, çünki yeganə meyar həmin
bütə pərəstiş dərəcəsi olur.

Kant

İstedad da, şöhrət də
inkişaf üçün hərəkətverici qüvvədir;
sadəcə istedad insanı öz istədiyi səmtə aparır,
şöhrətin isə hara aparacağı bəlli olmur.

Əbu Turxan

Şöhrətpərəstlik verib istedad bəxş
etməmək taleyin insana etdiyi ən böyük pislikdir.

Vovenarq

Çox vaxt məşhur adamların
özünə yox, şöhrətinə pərəstiş edirlər.

Əbu Turxan

Şöhrət qabağa keçəndə
gerçək inkişafın qarşısını kəsir.

Tur Xander

Şöhrət çox ağır yükdür
və böyük insanlar bəzən bu yükə
tab gətirməyib sınırlar.

Volter

Yuxarı qalxanda dayana bilərsən,
amma düşəndə – yox.

Napoleon

Bəzi adamlar məşhurdurlar,
bəzi adamlar isə məşhur olmağa layiqdirlər.

Lessinq

Hər bir başçı qəlbinin
dərinliyində qürurla yanaşı, həm də bir
yetimlik duyğusu yaşayır: hamıya böyüklük etsə də,
özü böyüksüz qalır.

Əbu Turxan

Başqasının yarım-yarımçıq
təlimlərini öyrənməkdənsə, onları yenidən
yaratmaq daha rahatdır.

Əbu Turxan

Adi adamlardan uca duran şəxs
həmişə yalqızdır.

L.N.Tolstoy

Kütləni heyran etmək üçün
onu həmişə müəyyən məsafədə saxlamaq lazımdır.

Q.Lebon

Dahilər heç bir işi yarımçıq görmürlər.

Viland

Böyük insanlar həyatın mənasını
özündə, kiçik insanlar isə özgələrində axtarır.

Konfutsi

Kiçik işlər üçün kiçik adamlar var.

Əbu Turxan

Dahilərin şəxsi həyatını
onların ucaltdığı böyük abidələrin arakəsmələrində
axtarmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Böyük şəxsiyyətlərin
xoşbəxtliyi adi, faciəsi böyük olur.

Əbu Turxan

Böyük insanın faciəsinin səbəbi
onun yaşadığı mühitin qəliblərinə sığmamasındadır.
Əslində bu, ictimai mühitin, cəmiyyətin
faciəsidir. Amma bu faciəni ancaq
duya bilənlər yaşayırlar.

Əbu Turxan

Böyük ruhlar
iztirablarına səssiz şəkildə dözürlər.

Şiller

Yenilik üzə çıxdıqdan
sonra onu yaradana ehtiyac qalmır.

Əbu Turxan

Bəşəriyyət üçün dahi olan
insan da öz ailəsinin adi üzvü
olmağı bacarmalıdır.

Əbu Turxan

Dahilərin bioqrafiyası qısa olur;
çünki onların bütün həyatı yaradıcılığındadır.

Emerson

Böyük adamların ömrü
onların ideyalarının ömrü ilə ölçülür.

Əbu Turxan

Taleyini millətin taleyi ilə bağlayan
insanların ömrü də millətin ömrü qədər olur.

Əbu Turxan

Dahi xırda işlərdə də dahi,
axmaq isə böyük işlərdə də kiçikdir.

Buast

Böyük adamlar kiçik
işlərdə çox vaxt səriştəsiz olurlar.

Əbu Turxan

Ən ali hikmət – özünü tanımaqdır.

Qaliley

İnsanlar bəzən öz peşələrində dahi,
adi işlərdə isə cahil olurlar.

F.Araqo

Axmaqlıq kiçiklik deyil;
axmağın da böyüyü-kiçiyi olur.

Əbu Turxan

Müdriklik ali məqsədi
cari məqsədlərdən fərqləndirmək qabiliyyətidir.

Əbu Turxan

Müdriklik öz maraqlarını
qarşı tərəfin maraqları üzərində qurmaqdır.

Əbu Turxan

Müdriklik çətin olanla
qeyri-mümkün olanı fərqləndirmək qabiliyyətidir.

Napoleon

Müdriklik insanın özünə
kənardan baxa bilmək qabiliyyətidir.

Əbu Turxan

Müdriklik həlledici məsələlərdə
israrlı ola bilmək üçün kiçik məsələlərdə
geri çəkilmək qabiliyyətidir.

Əbu Turxan

Hər gün yeni bir inci
tapmağın yolu öz içindəki hikmət
xəzinəsinə baş vurmaqdır.

Əbu Turxan

Axına düşənlər başqa yolların
mümkünlüyünü heç ağlına da gətirmir.
Müdrik adam isə fərqli yolları görür
və özü seçim edir.

Əbu Turxan

Müdrikliyin həddi var, axmaqlıq isə hüdudsuzdur.

Y.Raynis

Böyük maneəyə rast gələndə
necə olursa-olsun onu dəf etmək əzmi dahilikdən deyil,
tərslikdən xəbər verir.

Əbu Turxan

Ən müdrik adamın da
nəyi isə öyrənməyə ehtiyacı var.

Santayana

Müdriklik təcrübənin qızıdır.

Leonardo da Vinçi

Sadəlik, yaxşılıq və dürüstlük
olmayan yerdə böyüklük yoxdur.

L.N.Tolstoy

Yalnız böyük insanların böyük qüsurları ola bilər.

Laroşfuko

Hər bir uşaq müəyyən mənada
dahidir və hər bir dahi müəyyən qədər uşaqdır.

Şopenhauer

Böyük insanlar çox vaxt
böyük əməllərinə görə deyil, buraxdıqları
səhvlərə görə xatırlanırlar.

Volter

Qabiliyyətli adam işləyir, dahi yaradır.

R.Şuman

Müxtəlif müdriklərin
eyni mövzuda söylədiyi fikirləri bir araya gətirəndə
həmin mövzunun bütöv mənzərəsi yaranır.

Əbu Turxan

Dahi insanların dili
təbiətin özünün dili qədər sadədir.

Vovenarq

Aktyorlar az təriflənməkdən,
əsl insanlar – az sevilməkdən məhv olurlar.

Nitsşe

Məşhur adam olmaq xoşbəxtlik,
faydalı adam olmaq isə insanlıq borcudur.

Hüqo

Həmişə qəhrəman ola bilməzsən,
amma həmişə insan olaraq qalmaq olar.

Göte

Hikmətin açarı kitab
səhifələrində deyil. Kim hansı isə bir fikirdən
həyatın sirlərinə doğru gedirsə, öz qəlbində
onların çeşməsini tapır.

Göte

Dünya binasını qoyandan bəri,
De, hansı dahinin xəyal şəhpəri
Ucala bilmişdir barı bir kərə
Ana qəlbindəki sonsuz göylərə?

Səməd Vurğun

Müdriklik çox olan yerdə kədər də çox olur.

Süleyman peyğəmbər

Ən nadir mərdlik – fikir mərdliyidir.

A.Frans

Zəka hissləri maarifləndirir.

R.Rollan

Çoxbilmişlik nadanlığın ən pis növüdür.

Lixtenberq

Müdriklik kitab oxumaqla deyil,
insanı oxumaqla əldə edilir.

Hobbs

Dahilər öz kəşfləri ilə fikir qəliblərini dağıdır,
alimlər onlara yeni qəlib düzəldirlər.

Əbu Turxan

Zəka, ağıl, hiss

Hiss və ağıl həyat gəmisinin
yelkəni və sükanı kimidir; biri hərəkətə gətirir,
o biri istiqamətləndirir.

Cübran

Qəlb kor olduqdan sonra
gözün görməsindən nə fayda?!

Hz. Əli

Ağıl olan yerdə zora ehtiyac yoxdur.

Heydər Əliyev

Ağıl çatışmayan yerdə heç nə çatışmır.

Qalifaks

Əqli dərk hissi dərkdən
daha güclüdür, çünki hisslər şeylərin ancaq
xarici ölçülərini, əql isə həm xarici, həm də
daxili ölçülərini əks etdirir.

Ş.Y.Sührəvərdi

İnsanın başı qatışıq bir aləmdir.
Hansı hissənin işıqlanması işığın hansı tərəfdən düşməsindən asılıdır.

Əbu Turxan

Ağıl gücə çevrilər, güc ağıla çevrilə bilməz.

Əbu Turxan

Ağıl iki cürdür:
biri sonradan qazanılan ağıl, biri isə fitrətdən gələn ağıl.

Əbu Turxan

Ağıl başda olanda bədən də özünü ağıllı aparır.

Əbu Turxan

Ağıl zorun qarşısını kəsmək üçün yox,
onun bilmədiyi yolla getmək üçündür.

Əbu Turxan

Ağıl artdıqca instinkt zəifləyir.

Əbu Turxan

Ağlı olanın yolu güclü olanın
yolu ilə kəsişmir, çünki o həmişə fərqli
yollar seçə bilir.

Əbu Turxan

Yaxşı ağıl hələ azdır,
əsas məsələ onu yaxşı tətbiq etməkdədir.

Dekart

Ağıllı adam öz ağlından,
daha ağıllı adam isə başqalarının
ağlından yararlanırlar.

B.Şou

Ağıla nə işlə məşğul olacağını
könül öyrədir. Könül kamilləşməsə,
ağıl şər işlərlə məşğul olar.

Oqtay Sinanoğlu

Gün işığı yarasanın
gözünü qamaşdırdığı kimi, açıq-aşkar
həqiqətlər də ağılı pərdələyir.

Aristotel

Uşaqlarınıza ən dəyərli töhfəniz
ağıldır, qalanını özləri də əldə eləyə bilərlər.

Kant

Ağıl dişi hamıda çıxır,
amma ağıl gözü hamıda açılmır.

Əbu Turxan

Ağıl alovlanmağa başlayanda könül olur.

Məhəmməd İqbal

Sən ağıl tüfəngini
doldur, çaxmaq özü işə düşəcək.

Əmin ər-Reyhani

Ehtirasın hakimiyyəti zəiflədikcə,
əqlin meydanı genişlənir.

Əbu Turxan

Hiss – aşkarlanmamış fikirdir.
Fikir sıxlaşaraq forma almış hissdir.

Əbu Turxan

Bəd fikir hələ hissə
çevrilməmiş və bədənə hakim kəsilməmiş, hələ
fikir halında qarşısı alınmalıdır.

Əbu Turxan

Fikirlərə hakim olan mala-mülkə də hakimdir,
çünki hamını o idarə edir.

Əbu Turxan

Nə haqda fikirləşməkdə
diqqətli olun; bu günün düşüncələri şüuraltına
keçir və sabahkı həyata yön verir.

Əbu Turxan

Düşüncəni parlaq və cazibədar
formaya salmaq onu kiçildir.

Cəmil Meriç

Fikir ümmün kimidir;
bir fikrin sahilinə çatmamış,
başqa bir fikrin dalğasında yeni səyahət başlanır.

Əbu Turxan

Düşüncə təzadları ilə bütündür.

Cəmil Meriç

Qəlblərə hakim olanın
mala-mülkə zatən ehtiyacı yoxdur.

Əbu Turxan

Cismani həyatın dalğalarında
feyz alan fikir dəryasına baş vurunca qərq olar.

Əbu Turxan

Çiy fikir söyləmək çılpaq gəzmək kimi bir şeydir.

Əbu Turxan

Fikir nə qədər sadə olsa,
o qədər yaxşıdır, artıq bəzək-düzək onu ağırlaşdırır.

Əbu Turxan

Zəkaya qanad yox, qurğuşun
bağlamaq lazımdır ki, onun sıçrayış və uçuşunun
qarşısını almaq mümkün olsun.

F.Bekon

Fikir üçün libas auditoriyaya uyğun seçilməlidir.

Tur Xander

Çılpaq fikir darıxdırıcı, çılpaq duyğu utandırıcıdır.

Əbu Turxan

Fikirlər də bəzən meyvə
kimi ağacdan yetişməmiş tökülür.

Vitqenşteyn

Vaxtından əvvəl ağacdan
qoparılmış meyvə nə qədər saxlasan da yetişməz.

Mövlana

Duyğu əqlin, əql ruhun əsiridir.
Ruh əqlin əlini açınca, əvvəl sənə hakim olan
duyğu sənin tabeçiliyinə keçər.

Mövlana

Təfəkkür öz qanunlarını
təbiətdən almır, onları təbiətə şamil edir.

Kant

Fikir də ancaq münbit mühitdə cücərir.

Əbu Turxan

Duyğu ruha ağıldan tez yol tapır.

Mövlana

Ruhun ruhla təmasa ehtiyacı var.

Əbu Turxan

Fikirləri yox, fikirləşməyi öyrənmək lazımdır.

Kant

Düşünmək – öz-özünlə
danışmaq, özün-özünü eşitmək deməkdir...

Kant

Gerçək olan hər şey ağlabatandır,
ağlabatan hər şey gerçəkdir.

Hegel

Ağıla fikir gələr, başa hadisə.

Əbu Turxan

Fikir yalnız özünü doğuranda
özünü tapır. Və yalnız özünü tapanda
mövcuddur və gerçəkdir.

Hegel

Zəka insana onun əsl
təyinatını, həyatının mənasını açır.

Hegel

"Ağlabatan hər şey gerçəkdir" fikri
– qadın düşüncəsini,
"gerçək olan hər şey ağlabatandır" fikri
– kişi düşüncəsini əks etdirir.

Tur Xander

Fikir hələ fikir səviyyəsinə
çatana qədər hiss halında olur.

K.S.Stanislavski

Təəssüf ki, fikrin ən qanadlı
məqamı ilə ən ləngərli məqamı ömrün müxtəlif
dövrlərinə təsadüf edir.

Əbu Turxan

Bariz şəkildə üzə çıxan
çılpaq fikir emosional yaşantının ahəngini pozur.

Əbu Turxan

Ağıla gələn başa gələr.

Atalar sözü

Fikir dünyasının
öz ahəngi, öz ritmi, öz melodiyası var.

Əbu Turxan

Fikrin məntiqi ilə həyatın
məntiqi heç də həmişə üst-üstə düşmür.

Əbu Turxan

Fikrin haradadırsa, özün də oradasan.

Əbu Turxan

Göz üçün işıqlı və qaranlıq sahələr
olduğu kimi, zəka üçün də işıqlı və
qaranlıq sahələr vardır.

Əbu Turxan

Duyğu uzaq məsafələrə
ancaq fikrin qanadlarında gedə bilir.

Əbu Turxan

Ən müxtəlif fikirlər halqalar
kimi bir-birinə calanır və tamlıq yaradır:
bir də görürsən, biz özümüz də özümüz yaratdığımız
bu dünyaya düşmüş oluruq.

Emerson

Zəka o zaman bizi idarə edir ki,
faktı düşüncələrimizin predmetinə çeviririk.

Emerson

Könülün hökmü altında olan
ağıl – ilahi; hökmü altında olmayan
ağıl isə – şeytanidir.

Məhəmməd İqbal

Düşündüyünü həmişə deməyə
borclu deyilsən, ancaq borcundur ki, dediyini
hər vaxt düşünəsən.

Monten

Əqlin səsi gur deyil,
ancaq inadkardır və eşidilməyənəcən də susmaz.

Freyd

Tənbəlliyin ən çox yayılmış növü fikir tənbəlliyidir.

Əbu Turxan

Düşüncə də məşq tələb edir.
Düşünməyə-düşünməyə insan düşüncəsizləşir.

Əbu Turxan

Fikri söyləyərkən adamların
xoşuna gəlib-gəlməyəcəyini düşünməyin.

Cəmil Meriç

Düşünməmək üçün o qədər şeylər düşünülüb ki...

K.Çapek

Məftunluq ürəyin yerində
olduğuna, məftunluqdan xilas ola bilməmək əqlin
yerində olmadığına dəlalət edir.

Əbu Turxan

Hafizə yeganə meyar
olanda təxəyyül heçə endirilmiş olur.

Tur Xander

Beynimiz qəbul eləyə bilsin
deyə gərək əvvəl ürəyimizlə inanaq.

U.Ceyms

Ən geniş yayılmış inam – əqlə inamdır.

Əbu Turxan

Qəlbi nurlandıran
sevgi, beyni nurlandıran sezgidir.

Əbu Turxan

Bizə könlümüz ağlımızdan daha yaxındır.

Göte

Şərqdə ağıl da hiss kimi
ancaq yaxın məsafəni qət edir; uzağa
getməyə nəfəsi çatmır.

Əbu Turxan

Şərqdə ayrılıqda ağıl da var,
hövsələ də, amma ağlın hövsələsi yoxdur.

Əbu Turxan

Ağıl ürəyin kölgəsidir.

Eynəlqüzat Miyanəci

Ağıl da, qəlb də eşq atəşinin qığılcımlarıdır.

Məhəmməd İqbal

Ancaq hadisələrin dinamikası
azalanda düşüncələr dərinə getməyə macal tapır.

Əbu Turxan

Viruslardan daha qorxulusu
immunitetin yoxluğudur.

Tur Xander

Hikmət sirdaş olub qala biləydi,
Zəngli saat kimi çala biləydi,
Gen gündə Gün kimi aydın olanı
Məqamda yadıma sala biləydi.

Əbu Turxan

Vəcd şimşək kimidir.
Ani olaraq bütün qaranlıqları yox edir.

Əbu Turxan

Özünü tapmaq üçün
əvvəlcə özünü itirmək lazımdır.

Əbu Turxan

Bəsirət gözü ariflərlə ünsiyyətdə açılır.

Əbu Turxan

Dənizdən də böyük olub onu
ehtiva etmək, onu içinə almaq, içində əritmək,
o tayı görmək istəyi – bir cür duyğudur,
dənizdə ərimək, itmək, onun damlası olmaq
istəyi – başqa cür duyğudur.
Hərəsinin öz gözəlliyi var.

Əbu Turxan

Cəsur fikirlər ön
cəbhədəki piyadalar kimidir, onlar ölür, amma
qələbəni təmin edirlər.

Göte

Zamanı çatan bir fikrin
gücünə heç ordu da tab gətirə bilməz.

Hüqo

İstəklərimizi vaciblik
dərəcəsinə görə yerləşdirən ürək, onlara
rəhbərlik edən isə ağıldır.

Vovenarq

Fikir nə qədər dəyərlidirsə,
onu gerçəkləşdirmək də bir o qədər çətindir.

Balasaqunlu Yusif

Mənim fikir dünyam
genişdir, arzularım isə daha genişdir.

Əmin ər-Reyhani

Fikrin əsl müəllifi onu
ilk dəfə deyən yox, onu ən gözəl deyəndir.

Əbu Turxan

Şamını gündüz yandıran gecə qaranlıqda qalar.

Sədi Şirazi

İnsan fikrin gücü ilə təbiət
qüvvələrinə qalib gələ bilər və fikrin gücündən də üstün
bir gücü – sevginin gücünü tapa bilər.

Əmin ər-Reyhani

Bir yerə girməzdən
əvvəl oradan necə çıxacağını düşün.

Sədi Şirazi

Qaranlığı günahlandırmaqdansa, bir şam yandır.

Konfutsi

Fikir – uzun gecənin
qaranlığında ani bir parıltıdır. Amma
bu parıltı hər şeydir.

Puankare

Həyat məbədinin bünövrəsi
və sütunları ağıldan tikilməlidir ki, möhkəm olsun.
Arakəsmələr isə hisslərin öhdəsinə buraxıla bilər ki,
rahat nəfəs almaq mümkün olsun.

Əbu Turxan

Ağlın qələbəsi – hissin,
hissin qələbəsi – ağlın məğlubiyyətidir.

Əbu Turxan

İnsan cismən bir,
fikrən başqa zaman və məkanda ola bilər.

Əbu Turxan

Açıq şey gözün, örtülü şey fikrin diqqətini çəkir.

Əbu Turxan

Şərqdə "ürəkdən yanmaq",
Qərbdə "ürəkdən düşünmək" ənənəsi var.

Əbu Turxan

Hər dəfə fikirləşmək
üçün daxili yüksəliş keçirmək zərurəti geniş kütləni
fikir tənbəlliyinə sürükləyir.

Əbu Turxan

Məntiq duyğularım sərhədidir.

Əbu Turxan

İki fərqli iradə növü var:
xarici iradə – əməli, daxili iradə isə – düşüncəni
hərəkətə gətirir. Amma onlar nadir hallarda
bir yerdə (eyni adamda) olurlar.

Əbu Turxan

Fikir məntiq qəlibindən
çıxıb azad nəfəs alanda duyğulanır və bir düşüncə
hadisəsindən bir könül hadisəsinə çevrilir.

Əbu Turxan

Sonsuzluğu, əbədiyyəti məntiqlə
dərk etmək mümkün olmadığı kimi, duyğu ilə də
ehtiva etmək mümkün deyil.

Əbu Turxan

Yuxuda hisslər daha canlı olur,
çünki cismani yükdən azaddır.

Əbu Turxan

Əqlin qüdrəti fikrin müəyyən
istiqamətdə sürəkliliyində özünü göstərir.

Nyuton

Fikir cəmiyyətə çıxan kimi
sahibini unudur: kim onu daha yaxşı mənimsəyərsə,
– onun olur.

Əbu Turxan

Sahibsiz fikrə sahib çıxan çox olur.

Əbu Turxan

Şüur ruhun bu dünya ilə bağlantısıdır.

Əbu Turxan

İdrakı rəmz edib bir gül sandılar,
Aqil olanları bülbül sandılar,
Vaxt keçdi, rəmz itdi, sonra gələnlər,
Təkcə bülbül ilə gülü andılar.

Əbu Turxan

Fikir cövhərini odda yapmasan,
Soyuq düşüncədən şəfqət sönəcək.
Sevgi atəşinə hikmət qatmasan,
Kərəmlər yanaraq külə dönəcək.

Əbu Turxan

Sümük, ət və qan ancaq
fövqəladə duyğular onları hərəkətə gətirəndə
fövqəladə qəhrəmanlıq göstərə bilir.

Nüaymə

Qüvvət üstündə varsa əqli-səlim
Sana həp kainat olur təslim!

Cavid

Olmazmı qılıncda ağıl tədbiri
Ağılda bir qılınc kəsəri ola?

Səməd Vurğun

Dolu başa nəyi isə danışmağın
xeyri yoxdur; o daha heç kimi dinləməyəcəkdir.

Əbu Turxan

Hamı eyni cür düşünürsə,
deməli, ümumiyyətlə düşünmürlər.

Norbert Hinske

Çox şeyi demək istəyən
öz fikirlərini qısa ifadə etməlidir.

Norbert Hinske

Dəli quyuya bir daş atdı,
min ağıllı yığıldı, onu çıxara bilmədi.

Atalar sözü

Geyimə görə qarşılayar, ağıla görə yola salarlar.

Atalar sözü

Ağılsız başın əziyyətini ayaq çəkər.

Atalar sözü

Abrını alıb, dirilik suyu versələr,
ağıllı adam onu almaz, çünki zillətlə yaşamaqdansa,
izzətlə ölmək yaxşıdır.

Atalar sözü

Ağıllı bildiyinin hamısını danışmağa
çalışmır, ağılsız isə bilmədiklərini də danışır.

El hikməti

Dil, nitq, söz

...Gözəl söz kökü yerdə möhkəm olub
budaqları göyə ucalan gözəl bir ağac kimidir...
Quran 14/24

İnsan öz dilinin altında gizlənmişdir.

Hz. Əli

Dil insanı dəyərləndirmək üçün vasitədir.

Hz. Əli

Danış ki, səni görüm.

Sokrat

Birinə elə bir söz söylə ki,
ya yaşat, ya da öldür; amma əsla yaralı buraxma.

Şəms Təbrizi

Öz ana dilini bilməyənlər şikəst adamlardır!

Heydər Əliyev

Hər bir xalqın milliliyini,
mənəvi dəyərlərini yaşadan, inkişaf etdirən
onun dilidir.

Heydər Əliyev

Hər bir xalq öz dili ilə yaranır.
Ancaq xalqın dilini yaşatmaq, inkişaf etdirmək
və dünya mədəniyyəti səviyyəsinə qaldırmaq
xalqın qabaqcıl adamlarının, elm, bilik
xadimlərinin fəaliyyəti nəticəsində
mümkün olur.

Heydər Əliyev

İnsan dünyası üç təməl
üzərində qərar tutur: söz, zəka və əməl.

Əbu Turxan

Dil mədəniyyətlə birgə boy atır.

A.N.Tolstoy

Bir millətin lisanı
mövcudiyyətinin ən parlaq bürhanıdır.

Cavid

İnsanlar danışmağı öyrənirlər,
halbuki əsas elm nə vaxt və necə susmaq elmidir.

L.N.Tolstoy

Poeziya qafiyəyə, ahəngə, ritmə
salınmış sözlərdən daha çox, sözlərlə ifadə
olunmuş ritm və ya ahəngdir. Hətta belə demək
mümkündürsə, sözlərlə çəkilmiş tablo və ya
sözlərlə ritmlənmiş musiqidir.

Əbu Turxan

Dil xalqın ruhunun təzahürüdür;
dil onun ruhu, ruh isə onun dilidir.

Humboldt

Yaxşı danışmağı yaxşı yazan
müəllifləri oxumaqla öyrənmək olar.

Volter

Bütün böyük sənətkarlar
əslində həmişə eyni sualları qoyurlar; lakin hərə
öz dövrünün dilində.

Əbu Turxan

Kim özgə dili ilə tanış deyilsə,
öz dili haqqında da heç nə bilmir.

Göte

Nəqli cümlə yer hadisələrini,
əqli cümlə göy hadisələrini ifadə edir.

Əbu Turxan

Şifahi nitq dönməzdir, – bu onun qismətidir.

Rolan Bart

Hansı dildə deyil,
nə barədə oxuyub-yazmaq önəmlidir.

Əbu Turxan

Dil o zaman inkişaf edir ki,
çağdaş düşüncə mövcud dil qəlibinə sığmır.

Əbu Turxan

Dil fikri o zaman daha yaxşı
ifadə edə bilir ki, onu öz ahənginə uyğunlaşdıra bilir.

Əbu Turxan

Dil keçmiş nəsillərin
düşüncəsinə biçilmiş libasdır. O, indiki nəslə
dar da gələ bilər, gen də.

Əbu Turxan

Dil nə qədər böyük meydan
aça bilsə, fikir də özünü o qədər azad hiss edər.

Əbu Turxan

Sözlər yarpaqlara bənzəyir;
çoxlu yarpağı olan ağac az bəhrə verir.

Aleksandr Pop

Söz gözəl olursa-olsun nə qədər,
Pis əda o sözü tamam məhv edər.

Nizami

Nitqi çox bəzəsən, məqsəddən uzaq düşərsən.

Mövlana

Sözün formasına aludə olanda məna kölgədə qalır.

Əbu Turxan

Sözün şeriyyəti
fikrin şeriyyətinə xidmət etməlidir.

Əbu Turxan

Gözəl ifadələr gözəl fikri
bəzəyir və qoruyub saxlayır.

Hüqo

Fikrin aydınlığı ilə
ifadənin aydınlığı adətən bir yerdə olur.

T.Makoley

Deyilişin bənzərliyi
fikrin də bənzərliyinə dəlalət etmir.

Əbu Turxan

Sözlərdə ehtiyatlı olmaq
bəlağətli nitqdən daha üstündür.

F.Bekon

Dolaşıq danışmağı hamı,
aydın danışmağı isə çox az adam bacarır.

Qaliley

Gözəl sözlərin arxasında
çox çirkin əməllər, əzəmətli görkəmin arxasında
miskin bir qəlb gizlənə bilər.

Ezop

Ən gözəl fikir də
pis ifadə edildikdə qiymətini itirir.

Volter

Gözəl danışan natiqin çox danışdığı hiss olunmur.

J.Renar

Natiqliyin əsas şərti
nitqi vaxtında və nida ilə bitirməkdir.

Əbu Turxan

Təzə bir söz demək artıq deyilmiş
sözləri bir-biri ilə uzlaşdırmaqdan daha asandır.

Vovenarq

Dil təfəkkürün qəlibidir.

Əbu Turxan

Gərək söz meydanı gen olsun, müdam,
Atını dördnala səyirtsin ilham.

Nizami

Dilin imkanları
məhdud olanda təfəkkürə də çəpər çəkir.

Əbu Turxan

Dil də torpaq kimidir;
münbit olmasa, fikir cücərməz.

Əbu Turxan

Sözlər fikirlərimizin qiyafətləridir.

El hikməti

Söz sədəfdir, fikir – mirvari.

Əbu Turxan

Fəlsəfi yaradıcılıqda iki tərəf
iştirak edir: filosof və dil; ikisindən biri zəif olanda,
yeni fikir doğula bilmir.

Əbu Turxan

Müxtəlif dilləri
ortaq məxrəcə gətirən məntiqdir.

Əbu Turxan

Böyük fəlsəfələr ancaq
böyük dillərin çanağında yoğrulub yapıla bilər.

Əbu Turxan

Hər dilin yaddaşında bir fəlsəfə
yatır; buna milli-fəlsəfi fikir deyilir.

Əbu Turxan

Ən mahir müəllif də yetkin
olmayan bir dildə yetkin əsər yaza bilməz.

Əbu Turxan

Yaxşı yorumçu bəzən
müəllifin demək istədiklərindən daha dərin
mənalar üzə çıxara bilir.

Əbu Turxan

Hər kəs yalnız başa düşdüyünü eşidir.

Plavt

Müəyyən mənanı ifadə etmək
üçün dəvət olunan hər bir söz özü ilə neçə-neçə dəvət
olunmamış qonaqlar gətirir.

Əbu Turxan

Dediklərin ancaq qarşıdakının anlaya bildiyi qədərdir.

Mövlana

Başqalarının sözlərini təkrar
etmək hələ onların mənasını bilmək deyil.

Mövlana

Pozğun qulaqla eşidiləndə
ən gözəl sözlər də masqara ilə qarşılanır.

Göte

Kar könlündəkini anlayar.

Atalar sözü

Sözü kütlənin səviyyəsinə
endirənlər daha tez populyarlaşırlar.

Əbu Turxan

Aşıq gördüyünü çağırar.

Atalar sözü

Dil – insanlar arasında,
elm – insanla təbiət arasında ünsiyyət vasitəsidir.

Əbu Turxan

Dahi insanların dili
təbiətin özünün dili qədər sadədir.

Vovenarq

Tək özün danışsan həmişə haqlı olacaqsan.

Balzak

Elə danış ki, başa düşməyə bilməsinlər.

Kvintilian

Bəzən sükut – güclü haraydan daha təsirlidir.

Siseron

Çox danışana ancaq lal həsəd aparır.

Cübran

Başqasını anlamaq istəyirsənsə,
onun nə dediyini yox, nə demədiyini eşit.

Cübran

Ağıllı danışmaq çətindir,
ağılla susmaq isə ondan da çətindir.

Kristian Bouvi

Ucadan danışmaq lazımdır ki,
səni eşitsinlər, astadan danışmaq lazımdır ki,
sənə qulaq assınlar.

Pol Klodel

Az bilib çox danışan
bədxərclik edən yoxsula oxşayır.

Napoleon

Yerində danışmaq və yerində
susmaq böyük qabiliyyət tələb edir.

Sokrat

Deməyə sözü olmayan hamıdan çox danışar.

L.N.Tolstoy

Heç vaxt demə ki, bilirsən,
amma nə danışdığını həmişə bil.

Klavdiy

Heç vaxt fikirləşmədən danışma.

Protaqor

Fani sözlərlə əbədi şeyləri ifadə et!

Lukretsi

Dilin bəlasıdır uzunçu olmaq
Ariflər işidir sükuta dalmaq.

Nizami

Dil oddan da pis yandırır.

Kont

Hikmətin kökü qəlbdə, meyvəsi dildədir.

Ptolemey

Ən gözəl nitq ən qısa nitqdir.

Əbu Turxan

Əsl siyasətçi susaraq nə isə deməyi və
danışaraq heç nə deməməyi bacarmalıdır.

Əbu Turxan

Susmağın ağlından xəbər verməsə də,
axmaq olmadığından xəbər verir.

Buast

Susmaq dözülməsi çox ağır olan bir cavabdır.

Çesterton

Ləyaqətli adamla danışmamaq adamı,
ləyaqətsiz adamla danışmaq isə sözləri itirməkdir.

Konfutsi

Yersiz danışmaq axmaqlıq olduğu kimi,
yeri gələndə danışmamaq da axmaqlıqdır.

Sədi Şirazi

İçimizdə söz dalğası
qalxanda da, dərinliklərimiz sükut içində olur.

Cübran

Düşünmədən danışanın cəzası
sonradan düşünməyə məhkum olmaqdır.

Əbdülhaq Şinasi Hisar

Dil heç nədən utanmayanda, hamı utanmış olur.

Russo

Hərzə sualın mərzə cavabı olar.

Atalar sözü

Uşaqlarına susmağı öyrət,
danışmağı onlar özü də öyrənə bilər.

B.Franklin

Şöhrətpərəst adamlardan diplomat çıxmaz:
onlar susmağı bacarmırlar.

Vovenarq

Qəlb nə ilə doluysa,
dodaqlardan süzülüb gələn də odur.

Göte

İdrak edə bilən üçün
bu yerlərin-göylərin hamısı sözdür.

Mövlana

Ağıl əmr edəni dil bəyan edər.

Xaqani

Ürək hisslərlə dolu
olanda söhbət də maraqlı olur.

Vovenarq

Söz gücsüz olduğu yerdə musiqi başlayır.

Vaqner

Az danış, düz danış.

Atalar sözü

Söz vaxtına çəkər.

Atalar sözü

Sözün düzünü zarafatda deyərlər.

Atalar sözü

“Ho” var, dağa qaldırar,
“ho” var, dağdan endirər.

Atalar sözü

İstədiyini danışan, istəmədiyini eşidər.

Atalar sözü

Söz var el içində, söz var ev içində.

Atalar sözü

Söz danışıqdan keçər.

Atalar sözü

Söz vermək asandır, yerinə yetirmək çətin.

Atalar sözü

Dünyada ən acı və ən şirin şey dildir.

Atalar sözü

İnsan başqaları ilə az, özü ilə çox danışmalıdır.

Danimarka atalar sözü

Söz götürənin, yer oturanındır.

Atalar sözü

Söz sözə söykənir.

Atalar sözü

Qılınc yarası sağalar, söz yarası sağalmaz.

Atalar sözü

Ədəbiyyat
və
incəsənət

Şair – xalqın yaradıcı gücünün
ifadəçisi, ruh aləmində baş verənləri
əql dünyasına ötürən, fikir dünyasında baş verənləri
bilik xəzinəsinə toplayan bir bələdçidir.

C.Cübran

Yazılan əsəri hamı oxuya bilər
– başa düşən də, düşməyən də. Əsər kimlə
danışmağın lazım olduğunu, kimlə danışmağın
lazım olmadığını bilmir. Ona qarşı etinasızlıq və ya
haqsızlıq edəndə atasının köməyinə ehtiyacı olur,
özü isə nə müdafiə olunmağı, nə də özünə
köməklik etməyi bacarmır.

Sokrat

İnsan yaradıcılığı təbiətin təqlididir.

Hobbs

İnsanı aşağı çəkən qüvvələr
sərvət və şəhvət, insanı ucaldan yaradıcılıqdır.

Əbu Turxan

Sənətkar ancaq müəyyən
bir məqama yüksələrkən yarada bilir.

Əbu Turxan

İncəsənət bütövdür,
o yalnız Şərqə, yaxud yalnız Qərbə aid ola bilməz.

Uitmen

Yaradıcı əql məhəbbət kontekstində ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Yaradıcılıq sənətkardan,
sənətkar isə yaradıcılıqdan qaynaqlanır.

Haydegger

Xəyal insan yaradıcılığının
müqəddiməsi, yaradıcı aktın başlanğıcıdır.

Mejelaytis

İnsan beyni yaradıcılıq aktını
həyata keçirən kimi artıq heç kimə və heç nəyə bu
prosesin qarşısını almağa imkan verməz.

Toynbi

Həyatın bütün sevinci yaradıcılıqdadır.

R.Rollan

Bizim yaradıcılığımız dünyanın
Allah tərəfindən yaradılması prosesində kiçik
variasiyalardan ibarətdir.

R.Taqor

Sənət insanın təbiəti, təbiət – Allahın sənətidir.

Beyli

Sənət həmsöhbətin susduğu dialoqdur.

Qriqori Landau

Bütün sənət növləri
məhəbbət və ağlın bu və ya digər nisbətdə
birləşməsindən yaranır.

Əbu Turxan

Sənətdə yaradıcılıq prosesi
o dərəcədə fərdidir ki, həmmüəllif
olmaq mümkün deyil.

Əbu Turxan

Hər bir sənət əsəri bütövlüyün
və vahidin təcəssümüdür. İki əsər yanaşı olanda
bir-birinə kölgə salır.

Əbu Turxan

Sənətin missiyası ilahi gözəlliyi
onun təzahürlərində görə bilməkdir.

Əbu Turxan

Təbiət incəsənəti onun əzəli
yaratdıqlarının gözəlliklərindən vəcdə gəlmiş
insanın iradəsi ilə yaradır.

Emerson

Yaradıcı fəaliyyət valideynlikdən
daha uca, daha şərəflidir. Belə ki, bu halda passiv
ideyanın bölünməsi deyil, canlı ideyanın
təcəssümü ilə rastlaşırıq.

Əbu Turxan

Sənətdə təsvir olunan
səma deyil, çay deyil, dəniz deyil…
Təsvir olunan qəlbin ənginliyidir.

Əbu Turxan

İnsan cisimlərin özündə
olmayan yeni bir şey yarada bilməz.

Əbu Turxan

Yaradıcılıq prosesi bu dünyada
öncə gizli şəkildə olanların aşkarlanmasıdır.

Əbu Turxan

Həyəcanlanmış atom öz
artıq enerjisini şüalandıraraq yenidən normal
vəziyyətə keçdiyi kimi, ilhamlanmış sənətkar da bu
ilhamın, hiss-həyəcanın daşıdığı enerjini öz
yaradıcılığı ilə «şüalandıraraq»
«normal" vəziyyətə keçir.

Tur Xander

Tarixdə qalacaq yalnız yaradan.

Səməd Vurğun

Əsl sənət hiss və duyğunu
necə yaranıbsa, eləcə – hələ öz təravətini
itirmədən, öz bakirəliyində təqdim edir.

Əbu Turxan

Sənətkar insanları öz daxilinə
yönəldir və qəlbin hamı üçün ümumi olan sirlərini
insanlara açıb göstərir.

L.N.Tolstoy

Sevgi ilə məharət
bir araya gələndə, sənət incisi yaranar.

L.N.Tolstoy

Bəzi insanlar incəsənəti başa düşür,
bəziləri hiss edir, bəziləri isə həm başa düşür,
həm də hiss edir.

Holley

Sənət məmləkətində bütün
məbədlər unikaldır; onlar heç vaxt bir-birinin
üzərinə toplanmır.

Əbu Turxan

Hər bir sənət abidəsi canlıdır.
Onlar üst-üstə toplansaydı, altda qalanlar
nəfəs ala bilməz.

Əbu Turxan

Əsl sənətkarlıq üzdə sadə
görünənin alt qatdakı dərin mənasını üzə
çıxarmaq məharətidir.

Əbu Turxan

Sənətkar həqiqətlə
gözəlliyi birləşdirməyi bacarmalıdır.

Feyxtvanqer

Sənətkarın öz əsərində iştirakı
Tanrının kainatda mövcudluğu kimi olmalıdır
– o, hər şeyi görməli və gözə görünməməlidir.

Flober

Həqiqi sənətkar təkcə “başının ağlı” ilə deyil,
həm də “ürəyin ağlı” ilə yaşayır.

L.N.Tolstoy

Ürəksiz yaranan hansı bir əsər
Yadigar qalmışdır sabahkı günə.

Səməd Vurğun

Sənət təbiətdən sonsuzluğa atılan addımdır.

Cübran

Həqiqi sənət əsəri qarşısında
zaman acizdir.

A.Serov

Bədii obraz ölçü,
kəmiyyət hüdudları ilə məhdudlaşmır.

Əbu Turxan

İncəsənət – satılası və alınası
mümkün olmayan ali Ruhdur.

Cübran

Sənət ehtiyacdan
yaranır və var-dövlət içində boğulub ölür.

J.Sand

Sənət xeyirlə şəri fərqləndirmək,
yaxşını tanımaq vasitəsidir.

L.N.Tolstoy

Sənət oxuculara, seyrçilərə və dinləyicilərə
həzzi-mənəvi, həyəcani-bədii təmin etməkdir.

Cəfər Cabbarlı

İncəsənət "Mən"dirsə, elm "Biz"ik.

Bernar

Sənət insanı həm ağıl azlığı,
həm də ağıl artıqlığı bəlasından qoruyur.

Xudu Məmmədov

Duyğular sənətdə,
ağıl – elmdə, ruh – fəlsəfədə özünü ifadə edir.

Əbu Turxan

Elm, bilik sənətkara ağlın
gözləri ilə görünən aləmin üfüqlərini açır.

Xudu Məmmədov

Elm və sənət qoşa qanaddır.

Xudu Məmmədov

Elm əqlin hafizəsidirsə,
sənət hissələrin hafizəsidir.

V.Solouxin

Elm adamlarının inkişafı
pillə-pillə, sənət adamlarının inkişafı isə
birdən-birə və ani baş verir.

Hüqo

Sınaq-səhv metodu elm üçündür.
Sənət əsərləri sınaq-səhv metodu ilə yaradıla bilməz,
çünki qəlblərə ünvanlanmışdır.

Əbu Turxan

Əsl sənətkar ancaq demək
istədiyini deyə bilәndir. Amma əksər hallarda
əsərdə müəllifin iradəsindən asılı olmayan
çoxlu sayda yan-yörə var.

Əbu Turxan

Sənətkar həmişə öz ailəsi və dostları
üçün yaddır, öz vətənində yaddır, ümumiyyətlə
bütün bu dünyada yaddır.

Cübran

Sənət əsəri sənətkarın yaradıcı
təxəyyülünü hər dəfə yenidən canlandırmaqla
zamanlar arasında virtual rabitə yaradır.

Tur Xander

Demək istədiyini çoxları
deyə bilir. Ən böyük sənətkarlıq demək istədiyindən
başqa bir şey deməməkdir.

Əbu Turxan

Səhifəni axıra qədər doldurmağa
çalışmayın, oxucu üçün də boşluqlar qalmalıdır.

Əbu Turxan

Bütün sənətkarlar ictimaiyyətə
yaradıcılıq prosesini deyil, onun son
məhsulunu çatdırırlar.

Əbu Turxan

Həyat fəlsəfəsinə gedən
ən geniş yol ədəbiyyatdan keçir.

Əbu Turxan

Ədəbiyyat – əbədiyyəti ana, anı əbədiyyətə çevirir.

Əbu Turxan

Ədəbiyyat xalqın maddiləşmiş yaddaşıdır.

U.Folkner

Ədəbiyyat millətdəki
əhvali-ruhiyyənin inikası deməkdir.

Cavid

Ədəbiyyat xalqın şüurudur,
onun mənəvi həyatının diriliyidir.

V.Q.Belinski

Elmi ədəbiyyat insanları
nadanlıqdan, bədii ədəbiyyat isə kobudluq və
bayağılıqdan xilas edir.

N.Q.Çernışevski

Milləti ədəbiyyat yaradır.

U.Folkner

Ədəbiyyat dünyanı
insan qəlbinin işığı ilə nurlandırdı.

R.Taqor

Çox böyük tarix lazımdır ki,
bir az ədəbiyyat alınsın.

H.Ceyms

Poeziya fəlsəfəyə tarixdən daha yaxındır.

Aristotel

Poeziya – sevinc,
ağrı, təəccüb və bir az da lüğətdən
götürülmüş sözlərin axınıdır.

Cübran

Əsl yazıçı xalqı qaranlıq
dünyadan aydınlığa aparan insan olmalıdır.

Ömər Xəyyam

Poeziya – sadəcə gözəl
söylənmiş bir fikir deyil. O qanayan yaranın
və ya gülümsəyən dodaqların nəğməsidir.

Cübran

Kim özündə yazıçılığa
bir qabiliyyət hiss edirsə, deməli, söz musiqisinə,
sadəlik sənətinə və sevgi sehrinə malikdir.

Cübran

Poeziyada sözün çalarları olar, elmdə – yox.

Əbu Turxan

Poeziya "ən yaxşı sözlərin
ən yaxşı düzümü" deyil, poeziya dilin
ali mövcudluq formasıdır.

İosif Brodski

Neçə-neçə yazıçı öz dövrlərində
və mühitlərində böyük tənqidçinin olmaması
üzündən əks əlaqəyə girib təkan ala bilməmiş,
potensialı açılmamışdır.

Tur Xander

Şeir bir ürəyin döyüntüsü,
bir ruh həyəcanı və göz yaşıdır.

Əbdülfəttah Şahin

Şeir gizli sözlərin bəyan edilməsinin bir növüdür.

Hüqo

Tarix hadisələrin
romanı, roman isə duyğuların tarixidir.

Helvetsi

Şerlə romanın nisbəti
bulaqla dənizin nisbəti kimidir. Birinin
hikməti səmimiliyində, o birinin
hikməti ənginliyindədir.

Əbu Turxan

Şair uzaq fəlsəfə dağından
camaata sovqat gətirən Simurq quşudur.

Əbu Turxan

Şairə ilham sözün közünü üfürmək üçün lazımdır.

Əbu Turxan

Şairlər öz dövrünün
sərvətindən gələcəyə ərməğanı durna qatarı ilə,
alimlər – elm qatarı ilə göndərirlər.

Əbu Turxan

Poeziya quş kimidir:
tərlan kimi süzənlər; qartal kimi zirvəyə qalxanlar;
hətta çəyirtkə kimi tullananlar da var.

Əbu Turxan

Aydın yazanların oxucuları,
qaranlıq yazanların şərhçiləri var.

Kamyu

Poeziya göylərin ab-havasını
yerə ərmağan gətirmək, yeri qanadlandırmaq,
canlandırmaq, ona uçuş əzmi vermək üçündür.

Əbu Turxan

Poeziya – ürəkləri məftun
edən müdriklikdir. Müdriklik isə fikir himnini
ifa edən poeziyadır.

Cübran

Poeziya qanadlarında yüksəyə
qalxmaq olar, amma uzağa getmək olmaz.

Əbu Turxan

Poeziya varlığın sözlə yaradılmasıdır.

Haydegger

Ədəbiyyatın vəzifəsi
hadisələri ideyaya çevirməkdir.

Santayana

Elmi təfəkkürdə həmişə poeziya ünsürü olur.

Eynşteyn

Hər bir bilik sahəsində sonsuz poeziya aləmi vardır.

K.Q.Paustovski

Ürəkdə doğulan bir hiss
şeir libasına bürünməklə üzə çıxmağa çalışır.

R.Taqor

Şairin qabiliyyəti və istedadı

xaosdan harmoniya yaratmaqdır.

A.Blok

Poetik təb də bir atım
barıt kimidir. Tez alışır, tez sönür.

Tur Xander

Şairə ilhamdan maya gərəkdir.

Müşviq

Həyatın nəsrlə yazdığını mən nəzmlə vəsf edirəm.

Cübran

Böyük şair – bizim
sükutumuzu ifadə edə bilən şairdir.

Cübran

Şair həqiqəti sübut etmir, o onu göstərir.

V.Q.Belinski

Qanadsız bir quşdur xülyasız şeir.

Müşviq

Yaxşı roman öz qəhrəmanı
haqqında, pis roman isə – öz müəllifi
haqqında həqiqəti söyləyir.

Çesterton

Hər müəllif sanki öz ömrünü
uzatmaq, hətta əbədiyyətə qovuşmaq üçün yazır;
yaxşı əsər müəllifinə (sağlığında ikən) ölməzlik gətirir,
pis əsər ölməzlik ümidini öldürür.

Əbu Turxan

Ölü doğan müəllif nə vaxtsa
dünyaya diri övlad gətirə bilsə, əvvəl ölənlər də dirilər.

Əbu Turxan

Bədii əsərin gücü nə vaxtsa
bir nəfər tərəfindən yaşanmış duyğunun
minlərlə adam tərəfindən dönə-dönə
yenidən yaşanmasındadır.

Əbu Turxan

Bədii əsərdə sözlər üçün
darısqallıq, fikir üçün genişlik var.

M.Qorki

Klassiklər keçmişlə bu gün arasında körpüdürlər.

Əbu Turxan

Klassiklər müxtəlif xalqları
və millətləri bir araya gətirən ümumbəşəri
məbədin sütunlarıdır.

Əbu Turxan

Klassik oxucu sənətkarın
yazdığını onun özündən daha yaxşı
başa düşə biləndir.

Əbu Turxan

Şeir xoş bir təbəssümdən,
ya da göz yaşlarından yaranır.

Rəsul Həmzətov

Nəsr uzağa, poeziya isə zirvələrə uçur.

Rəsul Həmzətov

Nəsrdə poeziya xörəyin duzu kimidir.

Rəsul Həmzətov

İndiki şairlər öz
mürəkkəblərinə həddən çox su qatırlar.

Göte

Yaxşı tənqidçi əsərdə sənətkarın
özünün demək istəmədiklərini də aşkar edir.

Əbu Turxan

Hər bir əsər müəllif ideyasından daha zəngindir.

Əbu Turxan

Ən kamil əsər ideyaya adekvat olan əsərdir.

Tur Xander

Müəllifi tənqid etmək asan, dəyərləndirmək çətindir.

Vovenarq

Rəssamın orijinallığı
xəyalında yaratdığı ideyada, sənətkarlığı
isə by ideyanı kətana köçürmək
məharətində üzə çıxır.

Əbu Turxan

Tənqidçi fəlsəfi hazırlıq
səviyyəsinə görə yazıçıdan yüksəkdə durmasa,
əsərin həqiqi qiymətini verə bilməz.

Əbu Turxan

Ötən əsrlərin yazıçısı ilə söhbət
etmək səyahət etmək kimi bir şeydir.

Dekart

Böyük şəxsiyyətlər haqqında
yazanda adam özü onların səviyyəsinə qalxmır,
əksinə, onları öz səviyyəsinə uyğunlaşdırır.

Əbu Turxan

Önəmli o deyil nə haqqında
və ya kimin haqqında yazılıb, önəmli
odur ki, kim yazıb!

Əbu Turxan

Ən gerçək portret dahilərin
yazılarında üzə çıxır. Onlar heç kimin
görmədiklərini üzə çıxara bilirlər.

Əbu Turxan

O xalqlar tarixdə daha düzgün
mövqe tuta bilir ki, onlar başqalarının tarixindən
də dərs almağı bacarırlar. Bu dərs isə
daha çox dərəcədə bədii ədəbiyyat
vasitəsilə mənimsənilir.

Nüaymə

Bəzən böyük həyat üçün yaranmış
insanların ömrü kiçik və yeknəsəq səhnələrdə keçir.
Bu halda onlar öz mənəvi ehtiyaclarını ancaq ədəbi
qəhrəmanların həyatında tapa bilirlər.

Əbu Turxan

Bir ölkədə şair nə qədər çoxdursa,
həmin ölkə düşüncə baxımından o qədər geridir.
İnsanlar və millətlər yaşlandıqca şerin
yerinə nəsr keçər.

Cəmil Meriç

Şairlər və qəhrəmanlar
bir tayfadır. Onların arasındakı fərq ideya
və əməl arasındakı fərq kimidir. Qəhrəmanlar
şairlərin seyr etdiklərini həyata keçirirlər.

Lamartin

Hər bir uşaq dahi rəssamdır.
Çətinlik ondadır ki, uşaqlıq dövründən çıxandan
sonra da rəssam kimi qalsın.

Pikasso

Eyni alətin çoxlu sayda olmasından
ən yaxşı halda sinxronluq yarana bilər. Yeni keyfiyyət
ancaq simfonikliyin məhsulu ola bilər.

Tur Xander

Böyük qəhrəmanlıq poeziyasının
yaranması üçün bizə qəhrəman oxucular
lazımdır – auditoriya qəhrəmanlığa
susamış olmalıdır.

Uitmen

Əsərlər zəhərli, əxlaqsız,
kefşək bir mövzu təqib edərsə, gec-tez bütün
oxucularını da zəhərləmiş olar.

Cavid

Hər bir mədəniyyətin öz ruhu vardır.

Şpenqler

Qılıncla ölkə tutmaq asandır,
qələmsiz onu əldə saxlamaq çətindir.

Balasaqunlu Yusif

Qısa və aydın yazmaq
səmimi və xeyirxah olmaq qədər çətindir.

Uilyam Sommerset Moem

Mədəniyyətlər də öz aralarında
məsafəyə ehtiyac duyur.

Levi-Stross

Musiqi ruhun qidasıdır.

Əbu Turxan

Nə qədər ki, siyasət mədəniyyətə müxalifdir,
yazıçı da siyasətə müxalif olacaq.

M.Bulqakov

Dinsizlik ilə kəsb olunan bir mədəniyyət...
Vəhşiyyətin ən qorxulu səhrası deyilmi?!

M.Ə.Sabir

Musiqi səbəbsiz
kədərləndirmək və sevindirmək sənətidir.

Tadeuş Kotarbinski

Söz gücsüz olduğu yerdə musiqi başlayır.

Vaqner

Musiqi fikrə qanad verir.

Nitsşe

Musiqi can verir ruha əzəldən,
Musiqi qəlb alır min bir gözəldən.

Səməd Vurğun

Müğənni ürəkdən oxuyanda, özünü oxuyur.

Mənsum İbrahimov

Qələm yazanı qılınc poza bilməz.

Atalar sözü

Azadlıq, haqq, ədalət

Heç kimin haqqında bir
haqsızlıq edilməz.
Quran 23/62

...Haqq sözü(nü) Allah deyər,
adamları haqq yoluna yönəldər.

Quran 33/4

Həqiqi azad adam
həmişə ölməyə hazır olan adamdır.

Diogen

Azadlıq dərk olunmuş zərurətdir.

Spinoza

Milli azadlığa nail olmaq
üçün milli oyanış, milli dirçəliş, milli ruhun
canlanması lazımdır.

Heydər Əliyev

Azadlıq və istiqlaliyyət hər bir xalqın
milli sərvətidir.

Heydər Əliyev

Zərurət bizi seçim
etmək çətinliyindən azad edir.

Vovenarq

Zərurət alt qatda incə
quruluşla yazılanların üst qatdakı həyata
daxildən müdaxiləsidir.

Əbu Turxan

Həddini özü məhdudlaşdıranın
imkanı böyük olar.

Əbu Turxan

İddialı adam azad
ola bilməz, çünki o, öz iddialarının əsiridir.

Əbu Turxan

Azad olmaq – özün kimi olmaq deməkdir.

Jan-Pol Sartr

İnsanın simasını müəyyənləşdirən
onun azadlığı yox, bu azadlığa özünün qoyduğu
məhdudiyyətlərdir.

Əbu Turxan

Özünü tapa bilmək üçün
əvvəlcə kənar təsirlərdən azad olmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Bəzən insan özünün
qoyduğu qaydaların da quluna çevrilir.

Əbu Turxan

İnsan həmişə yeniliyə can atır.
Lakin yeniliyə qarşı ənənəçilikdən doğan daxili
müqavimət hissi də olur. Müqavimət həddindən
artıq olanda – durğunluq, zəif olanda
– özbaşınalıq yaranır.

Əbu Turxan

Verilmiş azadlıq dərəcəsindən yetərincə
faydalana bilməyəndə məcburiyyət ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Məhrumiyyətlərsiz qələbə yoxdur.

Əbu Turxan

Ancaq azadlığın bir qismindən
könüllü imtina edənlər azad ola bilərlər.

Əbu Turxan

Bu dünyada yalnız dünyanın
bir hissəsindən imtina etməklə
yaşamaq mümkündür.

Kamyu

İnsan dünya ilə tərəf-müqabil
ola bilmək üçün öncə bu dünyanın təsirlərindən
azad olmalıdır.

Əbu Turxan

İki azad adam bir yerdə azad ola bilməz.

Əbu Turxan

İki qoçun başı bir qazanda qaynamaz.

Atalar sözü

Artıq yükdən azad
olmadan yüksəlmək mümkün deyil.

Əbu Turxan

Arzularına sərhəd qoymayan insan azad ola bilməz.

Epiktet

Özünü hisslərin ixtiyarına
buraxmaq vəhşi azadlığın əlamətidirsə, hissləri
cilovlamaq şəxsiyyət azadlığının əlamətidir.

Əbu Turxan

İddiası böyük olanların nəyə nail
olacaqları hələ bəlli deyil, amma bəri başdan
azadlıqlarını iddialarına qurban verirlər.

Əbu Turxan

Ən çətin əldə olunan azadlıq
insanın öz keçmişindən azad olmasıdır.

Əbu Turxan

Fikir azadlığı olmadan heç bir azadlıq ola bilməz.

Volter

Vərdişləriniz nə qədər çox olsa,
azadlığınız da bir o qədər az olar.

Kant

İstəkləri məhdudlaşdırmağın ən böyük
bəhrəsi azadlıqdır.

Epikür

İnsan öz istəkləri ilə buxovlanır,
bilikləri ilə azad olur.

Əbu Turxan

Dünyada insan düşüncəsi
qədər azad olan ikinci bir şey yoxdur.

D.Yum

Azadlıq ifrat dərəcəsinə
çatdıqda özbaşınalığa çevrilir.

A.Bakıxanov

İnsanlıq olan yerdə hürriyyət olur.

M.Ə.Sabir

Dünyanın içində ola-ola
dünyadan azad olmaq ən böyük məharətdir.

Məhəmməd İqbal

Azadlığa təzyiq göstərməklə
ona meyli daha da gücləndirmiş oluruq.

L.N.Tolstoy

Xarakter insanın azadlığı
üçün təbii qəfəsdir; hər bir insan ancaq bu qəfəs
çərçivəsində yaşaya bilər.

Əbu Turxan

Azadlıq sevgilimiz kimidir;
bir dəfə aldatdınmı, bir də çətin dönər ...

Nazim Hikmət

Ancaq hansı isə bir ideya işığında
nizamlananda, bu həyatdan baş çıxarmaq
və azad yaşamaq mümkün olur. Əks təqdirdə insanı
qaranlıqda vurnuxmaq aqibəti gözləyir.

Əbu Turxan

Ruhu azad olanlar əbədiyyətin bir parçalarıdır.

Əbu Turxan

Azadlığın ən böyük düşməni
beyindən çıxmayan fikirdir, çünki o, insana
daxildən hakim olur.

Əbu Turxan

Birinin tam azad olması
üçün hamının kölə olması lazım gəlir.

Əbu Turxan

Hamı azad olanda heç kim azad olmur.

Əbu Turxan

Bir ölçü gözləyərək yaratmışıq hər şeyi.

Quran 54/49

Ədalət yer üzündə Allahın tərəzisidir.

Hz. Əbu Bəkr

Ədalətsizliklə ədaləti bərpa etmək olmaz.

Heydər Əliyev

Ədalət yolu abadlığa aparır,
amma yolun özü çox vaxt daşlı-kəsəkli olur.

Əbu Turxan

Ədalət kainatın ruhudur.

Ömər Xəyyam

Haqsızlığın ilk qurbanları haqq adamları olur.

Əbu Turxan

Haqq ədalətdən, ədalət mərhəmətdən yüksəkdir.

Əbu Turxan

Bəzən qan izinin kəsilməsi
naminə də öncə qan tökmək lazım gəlir.

Əbu Turxan

"Kim güclüdürsə, o, haqlıdır"
fəlsəfəsi ilə "kim haqlıdırsa, o, güclüdür" fəlsəfəsi
iki əks qütbdür. Gerçək həyat
bu qütblərin arasındadır.

Əbu Turxan

İti qılınc korş qılıncdan daha mərhəmətlidir.

Əbu Turxan

Ədalətli müharibə
təhqiramiz sülhdən yaxşıdır.

Əbu Turxan

Kəssə hər kim tökülən qan izini,
Qurtaran dahi odur yer üzünü.

Cavid

Haqqın qoruna bilməsi üçün hərbə
hazır olmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Məmləkətlər qılıncla
alınır, lakin ədalətlə mühafizə edilir.

Əmir Teymur

Ədaləti çox sevsək də,
ədalətli insanları o qədər də sevmirik.

Jozef Roux

Ədalətsiz rejimi ədalətlə yıxmaq lazımdır.

M.Qandi

Zülmün topu var, gülləsi var, qələsi varsa,
Haqqın da bükülməz qolu, dönməz üzü vardır.

Tofiq Fikrət

Gücə söykənməyən ədalət aciz,
ədalətə söykənməyən güc isə zalımdır.

Paskal

Haqq yolunun nişangahı
ağlın gücü yox, qəlbin təmizliyidir.

Əbu Turxan

Ədalətsizlik – mərdin ibadət
məqamında namərdin əlinə qılınc verməkdir.

Əbu Turxan

Şərin qələbəsi əslində məğlubiyyətdir:
xeyirin məğlubiyyəti!

Əbu Turxan

Deyirlər "qalibləri mühakimə etmirlər".
Görünür, ona görə ki, mühakimə etməli olanlar
artıq susdurulmuş olur.

Əbu Turxan

Bir insan barəsində yol
verilmiş ədalətsizlik hamı üçün hədədir.

Monteskyö

Hamıya eyni gözlə bax ki,
böyüyü böyük, kiçiyi kiçik görəsən.

Əbu Turxan

Haqqın qulu hürr insandır.

Məhəmməd İqbal

Ancaq qarşısında məsuliyyət
daşıdığın adama xəyanət etmək olar.

Əbu Turxan

Xəyanət insanın öz öhdəliklərini "unutmasıdır".

Əbu Turxan

Xəyanət andın pozulmasıdır.

Əbu Turxan

Hər kəsin aşkarda and içmədən
də üzərinə götürdüyü andlar var, Vətən borcu
və insanlıq borcu var.

Əbu Turxan

İcbari şəraitdə içilən andın
mənəvi gücü yoxdur və məcburiyyət qalxandan
sonra ondan azad olmamaq sadəcə
kişiliyin imitasiyasıdır.

Tur Xander

Hüququn ən qəddar düşməni imtiyazdır.

M.Ebner-Eşenbax

Qanun əmrdən onun amiranəliyini,
əmr isə qanundan onun labüdlüyünü götürür.

Berqson

Adətlərə arxalanmayan qanunlar zəif olur.

Siseron

Hakim – danışan qanun, qanun isə – lal hakimdir.

Siseron

Pis qanunlar zülmün ən pis növüdür.

E.Berk

Qanunlar hörümçək toru kimidir:
iri milçəklər ondan keçir, xırdaları isə ilişib qalırlar.

Monteskyö

Qanun güclüdür, ehtiyacsa ondan da güclü.

Göte

Gücün kimin tərəfində olmasının
mənim üçün əhəmiyyəti yoxdur; əhəmiyyətli olan
odur ki, haqq kimin tərəfindədir.

Hüqo

Bütün ədalətsizliklər arasında
ən dözülməzi qanun adı altında
törədilən ədalətsizlikdir.

Aristotel

Ədalətsizliyin üç növü var:
adi zorakılıq, qanun adıyla pərdələnən zorakılıq,
bir də qanunun öz qəddarlığı.

F.Bekon

El gözü tərəzidir.

Atalar sözü

Haqq nazilər, üzülməz.

Atalar sözü

Qoyunu qoyun, keçini keçi ayağından asarlar.

Atalar sözü

Qurda rəhm etmək quzunu bada verməkdir.

El hikməti

Zalıma rəhm etmək məzluma zülm etməkdir.

Atalar sözü

Nə əkərsən, onu biçərsən.

Atalar sözü

Yamanlara yaxşılıq etmək,
yaxşıların haqqında pislik etmək kimidir.

A.Bakıxanov

Nə tökərsən aşına, o da çıxar qaşığına.

Atalar sözü

Qanı qanla yumazlar.

Atalar sözü

“Öz gözündə kərəni görmür, özgə gözündə tük axtarır”.

Atalar sözü

Köhnə bazara təzə nırx qoymaq olmaz.

Atalar sözü

Həqiqət və bilik

Qalib gələcəkmi cahanda kamal?!
Səməd Vurğun

Bir gerçəyi müdafiəyə
qalxarkən, ona əvvəlcə özümüz inanmalıyıq, sonra
başqalarını inandırmağa çalışmalıyıq.

Hz. Əli

Cəmiyyətin gələcək
tərəqqisi indi gənclərimizə nəyi və necə
öyrətməyimizdən asılıdır.

Heydər Əliyev

Tənqid həmişə işə kömək edir.

Heydər Əliyev

Şübhə mənə bilik qədər həzz verir.

Dante

Kimin ki, həm zikri, həm biliyi var,
o, həqiqətən, Nirvanaya yaxındır.

Dhammapada

Kim ki bilir, axtarmasına
ehtiyac yoxdur, çünki o artıq bilir.
Amma kim ki, bilmir, onun da axtarması
mümkün deyil, çünki nə axtardığını bilmir.

Sokrat

Bilmədiklərimi onsuz da
bilmirəm, bildiklərimə də şübhə ilə yanaşıram.

Sekst Empirik

Həqiqətin alovu onu aparanın əlini tez-tez yandırır.

Dante

Ayna özünü görə bilsəydi, başqalarına baxmazdı.

Əbu Turxan

Mərifət nuru şübhədən parlar.

Cavid

Platon mənim üçün əzizdir,
amma həqiqət ondan da əzizdir.

Aristotel

Gur işıqlar özündən zəifləri qəhr edir.

Ş.Y. Sührəvərdi

Elm bizə vasitələrlə çatır, həqiqət isə - vasitəsiz.

Şibli

Gözü nur, nuru göz zinətləndirir.

Nizami

Elə əks biliklər var ki,
bir-biri ilə qarşılaşdırılanda çaxmaq daşı
kimi qığılcım yaradır və bu qığılcımın işığında
tamamilə yeni biliklər görünür.

Əbu Turxan

Həqiqət almaz kimidir:
qaranlıqda daha çox parıldayır.

F.Bekon

Bir həqiqət o birini aydınladır.

Cordano Bruno

Almazı ancaq almaz cilalaya bilər.
Heyne

Hər bir varlıq ətrafa öz
zahiri, səthi ilə təqdim olunur. Təmələ
yaxınlaşdıqca aydınlıq itir.

Əbu Turxan

Ağ lövhə üzərində qara rənglə,
qara lövhə üzərində ağ rənglə yazırlar.

Əbu Turxan

Fəlsəfi sistemlərin ən böyük
naqisliyi daltonizmdir. Dünyanı ancaq ağ və
qara rəngdə görənlər reallığa nə qədər yaxınlaşırlarsa,
ancaq varlıq və yoxluqdan, xeyir və şərdən,
həqiqət və yalandan çıxış edərək bu kənar
hallar arasındakı rəngarəngliyi görməyənlər
də reallığı o qədər mənimsəyirlər.

Əbu Turxan

Səth xarici mühitlə təmasda
cilalanır, işıqlanır; iç qat içəridə – qaranlıqda qalır,
ta-a o vaxta qədər ki, güclü bir şüa səthdən
keçib dərin qatlara nüfuz etsin.

Əbu Turxan

Formal məntiq fəlsəfi daltonizmdir.

Tur Xander

Məntiq ancaq strukturu açır,
daxili məzmuna tətbiq oluna bilmir.

Əbu Turxan

Məlum fəlsəfi metaforaya görə
həqiqəti görə bilməyənlər kor hesab olurlar;
amma əslində "görənlərin" də böyük
əksəriyyəti daltonikdir.

Əbu Turxan

Mavi şüşədən baxanda
hətta Günəş də mavi görünür.

Mövlana

Həqiqəti söyləmək yox, başa salmaq çətindir.

Mövlana

Həqiqəti ört-basdır etmək olar,
amma o, gec-tez üzə çıxacaq.

Əbu Turxan

Bil ki, həqiqət
Üzdə zərifdirsə, dərində azman,
Son sözü düz sözə verəcək zaman!

Əbu Turxan

Haqqa çatmağın yolu haqq aşiqliyindən keçir.

Əbu Turxan

Uşaqlar yeriməyi yıxıla-yıxıla
öyrəndiyi kimi, adamlar da həqiqətin yolunu
yanıla-yanıla tapırlar.

Əbu Tuxan

Haraya üzəcəyini bilmirsənsə,
üzməyi də bilməsən yaxşıdır.

Əbu Turxan

Bir suala cavab
axtararkən yüz yeni sual ortaya çıxır.

Əbu Turxan

Hamı ağılla anlamağa çalışır.
Həqiqət isə ancaq ürəklə anlayanda üzə çıxır.

Əbu Turxan

Həqiqətin bəzənməyə ehtiyacı yoxdur;
onun öz çöhrəsi hər cür bəzəkdən daha gözəldir.

Əbu Turxan

Həqiqət və xeyir doğma
tellərlə ancaq gözəllikdə birləşir.

Hegel

Yalnız həqiqət gözəldir;
sevilməyə də bir tək o layiqdir.

Nikola Bualo

Həqiqət eşqdə nazil olsa da,
Hərf və məna libasına büründü.

Ənvar Qasimi

Qaranlığa uyğunlaşan göz zəif işıqda da görür.

Əbu Turxan

Görünməzlik şeyin yoxluğuna
deyil, işığın azlığına dəlalət edir.

Əbu Turxan

İti bucaq ona görə itidir ki, düz düzün daxilindədir.

Əbu Turxan

Kor bucaq düzə çatdığı
məqamı görməyib ondan o tərəfə keçir.

Əbu Turxan

Qaranlıqların bətnində böyük güc
potensialı var və o özünü ancaq işıqla
təmasda biruzə verir.

Əbu Turxan

Qaranlıq quru ağac kimidir,
qığılcım ancaq onun hesabına oda çevrilir.

Əbu Turxan

Qaranlığı qınamaq olmaz;
o, işıqsızlıqdan xəcalət çəkdiyi üçün üzü qaradır.

Əbu Turxan

Kürənin görünən tərəfi
onun səthidir, yəni mərkəzdən ən uzaq nöqtələrdir.
Ən mərkəzi nöqtə isə onun həm də ən qaranlıq
və məchul nöqtəsi olur.

Əbu Turxan

İdrak – dünyanın mübhəmlərini
əqlin işığında görmək cəhdidir.

Əbu Turxan

İki cür qaranlıq var:
artıq yanıb külə dönmüşlərin qaranlığı,
bir də hələ heç yanmağa başlamayanların qaranlığı!
İkinci qaranlıq əslində potensial işıqdır.

Əbu Turxan

Hər qaranlıqda çırpınır bir nur,
Hər həqiqətdə bir xəyal uyuyur.

Cavid

Biz işığı görmürük,
işıq qaranlığın bətnindəkiləri görməkdə
bizə yardımçı olur.

Əbu Turxan

Qoy kül olum yana-yana...
Mən yanmasam, sən yanmasan, biz yanmasaq,
Necə çıxar qaranlıqlar aydınlığa?!

Nazim Hikmət

Biz çiçək əkirik, amma
içərisində alaq otları da bitir. Ən çətini
alaqlarsız əkə bilməkdir.

Əbu Turxan

Bir var əkəndən sonra
alaqları təmizləyəsən, bir də var elə əkəsən ki,
ümumiyyətlə alaq çıxmaya.

Əbu Turxan

Şərqdə idrakın işığı eşq
işığının kölgəsində qalır, Qərbdə – əksinə.

Əbu Turxan

Üzə çıxan adətən nəticə olur,
bu nəticəyə gətirən səbəblər isə yolun
qaranlıqlarında qalır.

Əbu Turxan

Başlanğıc sonda aydınlaşır.

Əbu Turxan

Bütün yarımçıqlar hansı isə bütövün yarımçıqlarıdır.

Əbu Turxan

Yarımçığın üstünü doldurmaqla
bütöv yaranmaz. Yarımhəqiqətdən imtina etmədən
bütöv həqiqətə çatmaq mümkün deyil.

Əbu Turxan

Bəzən adam özü də içində
kök atmış gizli suallardan ancaq cavab bəlli
olandan sonra xəbər tutur.

Əbu Turxan

Faktlar çoxdur, həqiqətsə - bir.

R.Taqor

Yaddaş ona görə lazımdır ki,
işıqda gördüklərin qaranlıqda sənə yol göstərsin.

Əbu Turxan

Cavabı ümidsiz görünən
suallardan hamı qaçmağa çalışır – məqsədə
ən inadkar olanlar çatır.

Əbu Turxan

İnsan öz fərziyyələrinin əsirinə çevrilməməlidir.

Əbu Turxan

Hipotez tordur: kim onu atırsa, balığı da o tutur.

Novalis

Hadisə ilə həqiqətin
nisbəti ağlın ruha nisbəti kimidir.

Demokrit

Həqiqətin məkanı birdir.
Amma bizim məkanlarımız fərqli olduğundan
həqiqətə aparan yollar da fərqlidir.

Əbu Turxan

Eyni vaxtda həm yaxını,
həm də uzağı görmək olmaz; gözlər cismani
həyat üçün qapanmasa, ilahi
hikmətlər üçün açılmaz.

Əbu Turxan

Nəzərlərini çox uzağa
dikənlər yaxını görə bilmirlər.

Əbu Turxan

Həqiqət bidət kimi doğulur, ehkam kimi ölür.

Hegel

İstənilən elmi həqiqət
üç mərhələdən keçir. Birinci mərhələdə
– “bu ola bilməz”, ikinci mərhələdə – “bu ola bilər”,
üçüncü mərhələdə “bunu hamı bilir” deyirlər.

Rezerford

Biz iki nəfər olmalıyıq ki,
həqiqəti kəşf edək: biri – onu bəyan etmək,
digəri – onu dərk etmək üçün.

Cübran

İnsanın zülmət gecədə
gizlicə gördüyü bir iş gün işığında onu ələ verir.

Cübran

Həqiqi olan sakitdir, süni olan isə dilli-dilavər.

Cübran

Sən arxası günəşə
dayananda, ancaq öz kölgəni görürsən.

Cübran

Təbiət boşluqları sevmir:
insanlar da həqiqəti bilməyəndə, boşluqları
uydurmalarla doldururlar.

B.Şou

Ən təhlükəli yanlışlıq
həqiqətə oxşayan yanlışlıqdır.

A.Amiyel

Bəzən həqiqəti tuta bilmək
üçün tilovun qarmağına yalan bağlamaq lazım gəlir.

Şekspir

Təlimlər pəncərə şüşəsinə bənzəyir.
Biz həqiqəti onun arxasından görürük və elə o da
bizi həqiqətdən aralayır.

Cübran

Bilməməyindən qorxma,
yanlış bilməyindən qorx, çünki bütün
fəlakətlər onun üzündən baş verir.

L.N.Tolstoy

Yanlışların üzünə qapı
bağlananda həqiqət də bayırda qalır.

R.Taqor

Qılıncın öz daxili həqiqəti yoxdur.

N.Q.Çernışevski

Biz həqiqətə gülürük, həqiqət bizi ağlayır.

M.Hadi

Yanlış fikri aydın
ifadə etsən, o, özü özünü təkzib edəcək.

Vovenarq

Yer üzündə ən uzunömürlü şey həqiqətdir.

Vovenarq

İki şəxs şablondan kənar eyni
bir ideyanı bir-birindən asılı olmadan irəli sürürsə,
deməli, bu ideya həqiqətdir.

Bor

Böhtandan da qorxulu silah var:
bu silah həqiqətdir.

Taleyran

Gücü düzgün yönəldə
bilmək üçün öncə həqiqətə yiyələnmək lazımdır.

Əbu Turxan

Məhəbbətdir işıq saçan, onsuz aləm bir zülmətdir,
Zülmətdə gördüklərin, sanma ki, bir həqiqətdir.

Əbu Turxan

İnsan həqiqətə qovuşanda mənən saflaşır.

Əbu Turxan

Böyük həqiqətləri görə bilmək
üçün qəlbin alışıb-yanması, ətrafı nurlandırması
tələb olunur.

Əbu Turxan

Yeməyi bölüşəndə azalır, biliyi bölüşəndə – artır.

Əbu Turxan

İnsanın biliyi artdıqca, narahatlığı da artır.

Göte

İki cür mürşid var:
öz yolunu mənə təlqin edən və mənim öz yolumu
tapmaqda yardımçı olan.

Əbu Turxan

Mən-ə gedən yolu göstər,
Mən-dən gedən yolu özüm seçərəm.

Əbu Turxan

Səmimi adamlar həqiqət görüntüsünə aldanırlar.

Horatsi

Yalana oxşayan həqiqət
həqiqətə oxşayan yalandan daha təhlükəli ola bilər.

Qabusnamə

İnsan özünü həqiqətin zirvəsinə
qaldırmaq əvəzinə, həqiqəti öz səviyyəsinə endirir.

Rene Qenon

Həqiqəti mənimsəyən də
bu həqiqəti söyləyən kimi dəyərli insandır.

Cübran

Bilik düz tətbiq olunanda
xeyir, səhv tətbiq olunanda ziyan verir.

Sokrat

Çox şeyi bilmək ağıl öyrətmir.

Heraklit

Bütün insanların mənşəyi eynidir;
onları ancaq bilik fərqləndirir.

Balasaqunlu Yusif

Bütün dünya bədəndir; bilik candır.

Mövlana

Bir şeyi olmadığı yerdə
axtarmaq onu axtarmamaq deməkdir.

Mövlana

Qabınız kiçikdirsə,
dəryanı günahlandırmağa haqqınız yoxdur.

Mövlana

Anlamadığın şeyə sahib ola bilməzsən.

Göte

İnsanların ən çox inandıqları şeylər
ən az anladıqlarıdır.

Monten

"Əsli-nəcabəti" bəlli olmayan
yeni biliyi heç bir nüfuzlu elmi təlim öz
ailəsinə qəbul etmək istəmir.

Əbu Turxan

Bilik iradənin quludur.

Əbu Turxan

Biliyin "iç üzü" biliklər
sisteminə daxil olanda məlum olur.

Əbu Turxan

Əgər biliklər qaydaya
salınmayıbsa, nə qədər çox bilsən, təfəkkür
o qədər zəif olacaqdır.

Spenser

Yeni bilik daxil olduğu
sistemdə təməl kimi qəbul olunmuş ənənəvi
biliklərlə dil tapa bilmirsə, sistem onu ya
kənarlaşdırır,ya da özü dağılır; ən məqbul
yol isə dili dəyişməkdir.

Tur Xander

Yaddaş da anbar kimidir;
qoyduğunu sonra tapmaq istəyirsənsə, gərək müəyyən
qayda əsasında qoyasan.

Əbu Turxan

Hafizə iki cür olur:
hadisələrin ayrı-ayrılıqda yadda saxlanması
və ancaq qaydaların, ümumi prinsiplərin
yadda saxlanması. İkinci olanda
birinciyə ehtiyac qalmır.

Əbu Turxan

Bir neçə prinsipi bilmək
yüzlərlə faktı bilməməyi əvəz edə bilir.

Helvetsi

Bilik ancaq o zaman həqiqi
bilikdir ki, hafizə yox, düşüncə gücünə əldə edilmişdir.

L.N.Tolstoy

Adamlar öz ixtisaslarına aid
mövzuda ehtiyatla danışır. Bilmədikləri mövzularda
isə daha ürəkli olurlar və onlara elə gəlir ki,
bu – fəlsəfədir.

Əbu Turxan

Bildiyin şeydən qorxma, bilmədiklərindən qorx.

Əbu Turxan

Başqasından alınan biliyin
ancaq özünü istifadə etmək olar; toxumluğa
yaramaz. Cücərə bilməsi üçün biliklər
hər dəfə yenidən kəşf olunmalıdır.

Əbu Turxan

Tələbəyə bilmədiklərinə görə yox,
bildiyini necə bildiyinə görə qiymət
vermək lazımdır.

Tur Xander

Bilik məqsəd deyil, alətdir.

L.N. Tolstoy

Bilik gücdür.

F.Bekon

Bilik alimlərin ümumi sərvətidir.

İbn Xəldun

Əsl bilik – bildiyin şeyi
bildiyini, bilmədiyin şeyi isə bilmədiyini bilməkdir.

Konfutsi

Nə haqda isə heç nə bilməmək
qəbahət deyil, pis mənimsənilmiş bilik daha pisdir.

Platon

Hər şeyi bilmək istəyi
adamı bütün sahələrdə yarımçıq edər.

Demokrit

Yarımçıq bilinən hər nə ki var, bilgiyə əngəl olur.

Göte

Çox şey öyrənə bilməyin sirri
– əvvəlcə az şey öyrənməkdən başlamaqdır.

Lokk

Hamı bilir ki, bu şey ola bilməz.
Amma bu şeyin ola bilmədiyini bilməyən bir nəfər tapılır
və həmin şeyi kəşf edir.

Eynşteyn

Biliksizlikdən utancaqlıq yaranır,
çoxbilmişlikdən – utanmazlıq.

Əbu Turxan

Lazım olanı bilmək çox bilməkdən daha vacibdir.

Russo

Şeylərin faktiki necə olduğunu bilənlər təcrübəli, şeylərin əslində necə olmalı olduğunu bilənlər ağıllı, bu dəyişikliyi həyata keçirməyin yollarını bilənlər isə müdrikdirlər.

Didro

Biliyə üç yol aparır:
ən asanı – təqlid, ən çətini – təcrübə,
ən şərəflisi – düşüncədir.

Konfutsi

Bir şeyi dərk etmək – sadəcə
onun özünü deyil, həm də bu şeydə təcəlli edən
Mütləqi görməkdir.

Mənsur Həllac

Cahilliyin üç növü var:
heç nə bilməmək, hamının bildiyi şeyi pis bilmək,
lazım olmayan şeyi bilmək.

Düklo

Hər dəfə biz hadisələrə
təkcə başqa tərəfdən yox, həm də başqa
gözlə baxırıq – buna görə də bizə elə gəlir ki,
onlar dəyişiblər.

Paskal

Fəlsəfi diskussiyada daha çox
qazanan məğlub olandır, çünki o,
biliklərini artırmış olur.

Epikür

Sual da, cavab da bilikdən doğulur.

Mövlana

İnsanlar adətən onlara
məlum olan şeylərin təbiəti haqqında
düşünmürlər. Həddindən artıq orijinal zəka
tələb olunur ki, özlüyündə aydın olan şeyi
təhlil etməyə başlasın.

Uaythed

Bildiklərinə əməl etməyən
adam əlində çıraq gəzdirən kora bənzər.

Sədi Şirazi

Ehtiyac əməyi, əmək biliyi doğurmuşdur.

Balzak

Çox pulu olan, lakin ondan
istifadə etməyi bacarmayan adamlar olduğu kimi,
çox biliyi olan, lakin onu düzgün yönəldə
bilməyənlər də var.

Əbu Turxan

Biliyin ağası olmaq
üçün zəhmətin köləsi olmaq lazımdır.

Balzak

Ağıl-kamal verdi sənə yaradan,
Çalışıb hər sirri öyrən hər zaman.

Marağalı Əvhədi

Mənim biliklərim bədbin, inamım – nikbindir.

A.Şveyser

Mən bir çox şeyi müəllimlərimdən,
bundan daha çox isə şagirdlərimdən öyrəndim.

Konfutsi

Pis müəllim biliyin özünü,
yaxşı müəllim onu tapmağı öyrədir.

Disterveq

Oxumaq insana bilik,
söhbət – hazırcavablıq, yazmaq vərdişi
isə dəqiqlik aşılayır.

F.Bekon

Tamı mənimsəmək heç də
o demək deyil ki, hissəni də mənimsəmişik.

Aristotel

Bildiyini bilənin arxasınca gedin,
Bildiyini bilməyəni oyandırın,
Bilmədiyini bilənə öyrədin,
Bilmədiyini bilməyəndən qaçın.

Konfutsi

Bütün hissələri mənimsəyib
bütövdən xəbərsiz qalmaq mümkündür.

Əbu Turxan

Sonlu olan heç vaxt
sonsuz olanı qavraya bilməyəcəkdir.

Yunq

Bilikdən daha zəngin xəzinə,
pis xasiyyətdən daha rəzil düşmən ola bilməz.

Sokrat

O şey ki, bizlərə lap aşikardır
Orda gizli bir xəzinə vardır.

Nizami

Dünyada məqamı bilməyən bir kəs
Pərdəli yolları düz gedə bilməz.

Nizami

Dad yarımçıq əlindən.
Atalar sözü.

Elm,
təhsil, kitab

Dünyanı istəyən elmə sarılsın,
axirəti istəyən yenə elmə sarılsın.
Hz.Məhəmməd

Elmlər insan ruhunun gözünü
təmizləyir və yenidən açır. Ruhun gözü min dənə
adi gözdən önəmlidir, çünki ancaq onun köməyi ilə
həqiqəti görmək mümkündür.

Platon

Elm bir nur, cəhl zülmətdir.

Şəbustəri

Niyyət elm ilə əməl arasında bir vasitədir.

N.Tusi

Nursuz göz kimidir elmsiz ürək.

Marağalı Əvhədi

Qüvvət elmdədir, başqa cür heç kəs
Heç kəsə üstünlük eyləyə bilməz.

Nizami

Təsadüfi kəşfləri
yalnız hazırlığı olan insanlar edir.

Paskal

Riyaziyyat insan ruhunun divanəliyidir.

Uaythed

Tənliklərin gözəlliyi onların
eksperimentə uyğun gəlməsindən daha önəmlidir.

Dirak

Elm təşkilatlanmış bilikdir.

Spenser

Elm bizim hissi təcrübəmizin
xaotik müxtəlifliyinin hansı isə vahid təfəkkür
sisteminə uyğunlaşdırılmasıdır.

Eynşteyn

Elm hər dildə birdir.

Cavid

Şərafətli elm heç bir millətin
malı deyil, kim ona yiyələnsə, onundur.

Cəlaləddin Əfqani

Bağlı bir qapıya açar axtarsan,
Ancaq alimlərdə axtar, taparsan.

Nizami

Alim bank xəzinədarına oxşayır:
onun əlində böyük xəzinələrin açarı var, amma
bu xəzinələr onun deyil.

L.Berne

Cəmiyyət həmişə cavan qalır, elm isə qocalır.

Delbryuk

Tələbələrinə elm arzusu
aşılamayan bir müəllim soyuq dəmiri
döyən dəmirçi kimidir.

Horas Mann

Elm bir müharibə meydanını xatırladır.
Yaradıcı alimlər ön cəbhədə olur və əsl döyüş də burada gedir. Arxa cəbhədə olanların vəzifəsi öndəkiləri silah-sursat və azuqə ilə təmin etmək, tutulmuş ərazilərdə səliqə-sahman yaratmaqdır.

Əbu Turxan

Əgər mən başqalarından daha uzaqları görə bilmişəmsə, onda bu, yalnız nəhənglərin çiyinlərində durduğuma görə mümkün olmuşdur.

Nyuton

Elmdə heç bir ideya ehkam deyil; hər bir adam ən məşhur alimin ən çox yayılmış ideyasını da istənilən vaxt yenidən yoxlamaq səlahiyyətinə malikdir.

Əbu Turxan

Elm neçə əsrlər ərzində hamılıqla tikilən möhtəşəm bir məbəddir ki, onun hər bir daşını qoymaq bir çox alimlərə bütün ömrü müqabilində müyəssər olmuşdur.

Puankare

Elm əvvəlcədən yazılmış kitabdır.
Və alimlər onu yazmağa deyil, oxumağa
çalışmalıdırlar.

Əbu Turxan

Əsərləri olmayan alim
meyvə gətirməyən ağaca bənzəyir.

Sədi Şirazi

Elm ideyalar dramıdır.

Eynşteyn

Dünyanın hər yerində həqiqi
hökmdar olan elm vaxtaşırı öz paytaxtını
dəyişmiş, gah Şərqdən Qərbə, gah da
Qərbdən Şərqə köçmüşdür.

Cəlaləddin Əfqani

Elmi biliklər üst-üstə yığılarkən
bəzən ən qiymətliləri altda qalır, onları tapıb
yenidən üzə çıxarmaq üçün hərdən bütün sistemi
dağıdıb yenidən qurmaq lazım gəlir.

Əbu Turxan

Bütöv elm kontekstinə
salınmamış ayrıca bir ideya, nə qədər dərin olsa belə,
hələ elmi bilik sayıla bilməz.

Əbu Turxan

Alimlərin ruhu elm məbədində əbədi həyata qovuşur.

Əbu Turxan

İnsanlar uzun müddət
misi qızıla çevirmək arzusunda olublar.
İndi elm misi elə şeylərə çevirir ki,
qızıl ona həsəd aparır.

Tur Xander

Elm yolu bumeranqı xatırladır,
nə qədər uzağa getsə də, yenə ilkin əsaslara qayıdırsan.

Tur Xander

Elm yarandıqdan sonra hər şey
zaman-zaman onun qiyafətinə bürünüb
səliqə-sahman tapdı və günlərin birində o özünə də öz
donluğundan paltar biçmək fikrinə düşdü:
elm haqqında elm yarandı.

Tur Xander

Əvvəllər elmin sərhədləri
olan yer indi onun mərkəzidir.

Lixtenberq

Elmin hüdudları üfüqü
xatırladır: nə qədər çox yaxınlaşırsansa,
o qədər çox uzağa çəkilir.

Buast

Təbiət özü ahəng və gözəllik
prinsipləri ilə qurulubsa, onu öyrənən elm də bu
prinsiplərə sadiq qalmalıdır.

Əbu Turxan

Elm Təbiət kitabını oxuyur
və öyrəndiklərini təbiətin öz üzərində
sınaqdan keçirir.

Əbu Turxan

Nəzəriyyə elmin ruhu,
təcrübə – bədənidir. Nəzəriyyəsiz fikir dənizində
və faktın meşəsində asanlıqla azmaq olar.

D.İ. Mendeleyev

Ruhun sirləri təbiət
elmlərinin metodları ilə açılmalıdır.

Husserl

Fakt təsvir məqamında olan hadisədir.

Dante

Hər bir dəqiq elm təxminlərə söykənir.

Rassel

Xəyal qanadlarında uçan
elm möcüzələr yaratmağa qadirdir.

Faradey

Bir vaxt gələcəkdir ki, elm xəyalı qabaqlayacaq.

Jül Vern

Elm bütün nailiyyətlərinə görə xəyala borcludur.

Emerson

Ancaq təxəyyülün oyatdıqlarını öyrənmək olar.

Başlyar

İndi artıq isbat olunmuş şeylər
əvvəlcə ancaq təxəyyüldə mövcud olmuşdu.

Bleyk

Elmdə irəli gedib mənəviyyatda
geridə qalan insan son nəticədə irəli yox, geriyə gedir.

Aristotel

Elmin mənəvi siması
onun kimin əlində olmasından asılıdır.

Əbu Turxan

Elmə xilaskar kimi baxmaq
robotdan mərhəmət diləmək kimi bir şeydir.

Tur Xander

Müasir insan elmin qanadlarında
elə uzaqlara uçmuşdur ki, özündən ayrı düşmüşdür.

Tur Xander

Elm dünyanı öyrənməyə kömək edir,
amma yaxşı yaşaya bilmək ayrı hikmətdir.

Labryuer

Elmin dəyirmanına su tökənlər
bəzən bu dəyirmanın kimin üçün üyütdüyünün
fərqində olmurlar.

Əbu Turxan

Ancaq elm bəşəriyyəti həqiqətə,
ədalətə və xoşbəxtliyə apara bilər.

Emil Zolya

Problemin düzgün qoyuluşu onun həllinin yarısıdır.

Əbu Turxan

Alim düzgün cavabları
verən yox, düzgün sualları qoyandır.

Levi-Stross

Hər hansı bir elmin açarı sual işarəsidir.

Balzak

Alim üçün yaddan çıxarmağı bacarmaq
yadda saxlamağı bacarmaqdan daha vacibdir.

Xudu Məmmədov

“Elmi biliklərin əsasında əməli
fəaliyyət dayanır”.

Qədim dövrün balladası

“Əməli fəaliyyətin əsasında
elmi bilik dayanır”.

Yeni dövrün balladası

Elm və sənət qoşa qanaddır.

Xudu Məmmədov

Kim ki, elm öyrənib
tətbiq etmir, yeri əkib becərən, amma
məhsulundan istifadə etməyən
adama bənzəyir.

Nəvai

Elmsiz praktikaya aludə olan
adam gəmini sükansız və kompassız idarə etmək
istəyən kapitana bənzər; o, hara
üzdüyünü özü də bilməz.

Leonardo da Vinçi

Nadanlar elmə həqarətlə baxır,
savadsızlar ona heyran olur, müdriklər isə
ondan bəhrələnirlər.

F.Bekon

Ləzzətlə yemədiyin yemək
usandırıcı olduğu kimi, ehtirasla məşğul
olmadığın elm də hafizəni korlayır: o, udduğunu
mənimsəmək iqtidarında olmur.

Leonardo da Vinçi

Fitri ağıl hər hansı bir təhsili
əvəz edə bilər, amma heç bir təhsil fitri ağlı
əvəz edə bilməz.

Şopenhauer

İnsanlar təhsil üçün yox,
təhsil insanlar üçündür və o, insanların konkret
ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmalıdır.

Əbu Turxan

Açılan hər məktəb
bir həbsxananın bağlanması deməkdir.

Hüqo

Bütün ölkələr üçün vahid universitet
modeli ola bilməz. Hər bir universitet öz ölkəsinin
ictimai həyatının üzvi hissəsi
kimi formalaşmalıdır.

R.Taqor

Tərbiyə – nəfslə, təhsil – biliklə
bağlıdır. İnsan yetkinləşdikcə bu iki proses
bir-birini tamamlayır.

Hüqo

Hər kitab özü bir xəzinə
olmaqla yanaşı, həm də neçə-neçə
başqa xəzinələrə açardır..

Əbu Turxan

Bütün elmlərin bünövrəsi təhsillə qoyulur.

Əbu Turxan

Elm adamlarının qiymətini
bilməyən, onlara layiq olduqları mükafatı
verməyən ölkələr inkişaf edəcəklərinə
ümid bəsləməsinlər.

Volter

Heç bir millət qılınc və tüfənglə
qabağa getməyibdir. Ancaq elmin gücünə
tərəqqi etmək mümkündür.

Nəriman Nərimanov

Tərbiyə də ancaq elmin gücü ilə olur.

Nəriman Nərimanov

Elm inkişafın ön cəbhəsidir,
mədəniyyət isə onun ictimai həyatda buraxdığı izdir.

Əbu Turxan

Elmi təfəkkürdə həmişə poeziya elementi olur.

Eynşteyn

Az pulla böyük sərvət
əldə etmək istəyirsənsə, – kitab al!

Tur Xander

Planınız 1 illikdirsə – düyü əkin,
10 illikdirsə – ağac əkin, 100 illikdirsə – insanlara
təhsil verin.

Çin atalar sözü

Ən yaxşı kitab sənin qəlbini vərəqləyən kitabdır.

Əbu Turxan

Ordu torpaqları, kitab könülləri fəth edir.

Əbu Turxan

İdmanın bədənə
göstərdiyi təsiri kitab beyinə göstərir.

E. Hant

Kitabı müəllif,
onun aqibətini isə cəmiyyət yaradır.

Hüqo

Bir mədəniyyəti yox eləmək
üçün kitabları yandırmağa gərək yoxdur.
Oxumağın qarşısını alın, yetər.

R.Bredberi

Yalnız qəlbimizdəki suallara
cavab verən şeyləri oxumaq lazımdır.

L.N.Tolstoy

İki dəfə oxunmağa layiq
olmayan kitabı heç bir dəfə də oxumağa dəyməz.

K.Veber

Kitab bir nəslin digər nəslə mənəvi vəsiyyətidir.

A.İ.Gertsen

Kitablar bizi ötən əsrlərin varisi edir.

Nəcəf bəy Vəzirov

Kitablar qocalıqda ən yaxşı dost,
cavanlıqda ən yaxşı rəhbərdirlər.

Smayls

Pis kitab da bizi pis yoldaşlar kimi korlayır.

Fildinq

Yaxşı ki, cahillər kitab oxumurlar.
Yoxsa kitab nüfuzdan düşərdi.

Mövlana

İş və əməl

"Gördüyü işə görədir
hər kəsin öz qazancı"
Quran 2/2

Hər hansı iş hərəkətsizlikdən yaxşıdır.

Demokrit

Hərəkətlər qabiliyyətlərə gətirir.

Ş.Y. Sührəvərdi

Əmlaka bağlılıq adətən bu əmlakı öz zəhməti ilə qazanmayanlarda olur.

Platon

İş həyatdan zövq almağın ən yaxşı üsuludur.

Kant

İlk başlanğıc əməldir, işdir.

Göte

İşləməyən dişləməz.

Atalar sözü

Kölgədə bitən ağacın kölgəsi olmaz.

Atalar sözü

İş bədənin cövhəridir.

Atalar sözü

Cürət edə bilməməyimizin
səbəbi işlərin çətinliyi deyil. Sadəcə, cürət edə
bilmədiyimiz üçün işlər çətin olur.

Seneka

Gücün çatan işdən yapış.

Atalar sözü

Torpaq becərənin, iş bacaranındır.

Atalar sözü

Boş oturmaqdansa, boşuna işləmək yaxşıdır.

Atalar sözü

İşlənməyən dəmir paslanar.

Atalar sözü

Sözü işə çevirmək,
işi sözə çevirməkdən qat-qat çətindir.

M.Qorki

"Halva-halva" deməklə ağız şirin olmaz.

Atalar sözü

Ehtiyac əməyi, əmək biliyi doğurmuşdur.

Balzak

İş ilə öyüd verən söz ilə öyüd verəndən yaxşıdır.

Mövlana

Əlindən iş gəlməyinin başına iş gələr.

Əbu Turxan

Əlindən iş gələn – iş görür,
iş gəlməyən – başqalarını öyrədir.

B.Şou

Heç bir işlə məşğul olmayan
insanın həmişə çoxlu köməkçiləri olur.

L.N.Tolstoy

Yarımçıq iş heç iş görməməkdən daha pisdir.

Əbu Turxan

Yarımçıqlar toplana bilmir.

Əbu Turxan

Bir bütöv iş yüz yarımçıqdan üstündür.

Əbu Turxan

Böyük iş kiçik işlərin toplanmasından
yaranmır. Böyük iş üçün böyük ideya lazımdır.

Əbu Turxan

Nəhəng işlər nəhəng vasitələrlə həyata keçirilir.

A.İ.Gertsen

Böyük işləri vəd vermədən həyata keçirin.

Pifaqor

Çətin iş vaxtında etmədiyimiz
asan işlərin üst-üstə yığılması ilə meydana gəlir.

Russo

Böyük məqsədə çata bilmək
üçün kiçik məqsədlərdən imtina etməyi
bacarmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Məqsədə gedən yolda çox qurbanlar vermək olar;
məqsədin özündən başqa!

Əbu Turxan

Kiçik planlar böyük planlardan
kənarda yox, onların tərkib hissəsi kimi qurulmalıdır.

Əbu Turxan

Kiçik işlərdə həddən artıq
canfəşanlıq edənlər böyük işlərə yaramırlar.

Laroşfuko

Çalışmayana Allah da yardım etməz.

Sofokl

İnsan özünə əyləncə və məşğuliyyət
tapa bilməyəndə, başqalarını əyləndirməyə başlayır.

Vovenarq

Ən ləng insan da, əgər məqsədli iş
görürsə, məqsədsiz dolaşan insandan daha cəld gedir.

Lessinq

Məqsədə yalnız o zaman çatmaq olar
ki, vasitənin canına məqsədin öz təbiəti işləmiş olsun.

Lassal

Gözüaçıq olmayan insanlar məqsədə
çatmayan yox, ondan yan keçən insanlardır.

Laroşfuko

Məqsəd yoxdursa, heç nə edə bilməzsən.
Məqsəd dəyərsizdirsə, böyük bir iş görə bilməzsən.

Didro

Başlama, başladınsa, başa çatdır.

Əbu Turxan

İnsan özünü bir işə tamamilə
həsr etdikdə Allah da ona yardım edər.

Göte

Eyni nəticəyə müxtəlif yollarla
gəlmək olar. Məharət bu yolların ən qısasını
seçə bilməkdədir.

Əbu Turxan

İşə başlamaq işin yarısıdır.

Atalar sözü

Hər hansı bir məqsədə ciddi
can atmaq ona nail olmağın yarısıdır.

Humboldt

İnsan işlərini tamamlamaq barədə
dara düşəndə yox, genişlikdə düşünməlidir.

Əbu Turxan

Əgər səhv etməsəydim, çox az iş görə bilərdim.

Qabriel Marsel

Kamil bir palançı olsa da insan,
Yaxşıdır yarımçıq yüz papaqçıdan.

Nizami

Səhv etməkdən qorxan heç bir işə başlaya bilməz.

Əbu Turxan

Məsləhətli don gen olar.

Atalar sözü

Yalnız uduzulmuş hesab
etdiyin işi qəti olaraq uduzursan.

A.Frans

Bu gün keçmiş nəsillərin gördükləri
böyük işlər əvvəllər bir insanın ağlında
gizli yaranan bir fikir olub.

Cübran

Hər ümidsiz işdə xeyli ümid var,
Qaranlıq gecədən ağ səhər doğar.

Nizami

Yüz ölç, bir biç.

Atalar sözü

Bəsləsən atlas olaq tut yarpağından.

Nizami

Torpağa mərhəmət xeyirdir, inan
Lütf etsən gül verər, zülm etsən – tikan.

Nizami

Bağa baxarsan bağ olar, baxmazsan – dağ olar.

Atalar sözü

Alın yazısını ancaq alın təri ilə yumaq mümkündür.

Cübran

Ən şirin meyvə öz zəhmətimizin meyvəsidir.

Vovenarq

Düşüncə və zəhmətin barı tez yetişmir.

Vovenarq

Tənbəllər həmişə nə isə etmək niyyətində olurlar.

Vovenarq

Zərif ağ ipək qara işlərdən (toxunuşdan) yaranır.

Mənsur Həllac

İş iki gözlə görülməlidir;
biri "ayağın altını seçməli", o biri həmişə
hədəfə baxmalıdır.

Əbu Turxan

İş bekarçılıqdan gələn nöqsanları aradan qaldırır.

Seneka

İşgüzar adamlar işdən çox, işsizlikdən yorulurlar.

Vovenarq

Çörəyi ver çörəkçiyə, birini də üstəlik.

Atalar sözü

Əlinə tikan batmadan qızıl gül toplaya bilməzsən.

B.Franklin

Müxtəlif yollarla gedən
insanlar bir yerdə işləyə bilməzlər.

Konfutsi

Ruzi yalnız elmlə əldə edilsəydi,
cahildən pis yaşayan olmazdı.

Sədi Şirazi

Kiçik işlərdə də böyük olmaq lazımdır.

A.Morua

Səbr və zaman
güc və ehtirasdan daha böyük işlər görür.

Lafonten

Səbr ilə yaranar hər böyük zəfər.

Səməd Vurğun

Asta gedən usta gedər.

Atalar sözü

Tələsən tərsə düşər.

Atalar sözü

Öküzün gücü
böyürməsinə görə yox, iş vaxtı üzə çıxır.

Rəsul Həmzətov

Ümid üzülməsə, hər iş çözülər.

Atalar sözü

Dünyada heç bir
böyük iş ehtirassız görülə bilməz.

Hegel

Heyrətlənmək üçün bir an kifayətdir;
heyrətamiz bir iş görmək üçün isə illər lazımdır.

Helvetsi

Ən böyük çətinliklər
onları gözləmədiyimiz yerdən çıxır.

Göte

Mən işləməyi özüm üçün həm də əyləncə sayıram.

Edison

Hər işin canı axıra çatdırılmağındadır.

Çingiz xan

Öz eləyə biləcəkləri işi
bizim görməyimizlə adamlara yardımçı ola bilmərik.

Linkoln

Ən pis memar ən yaxşı arıdan
onunla fərqlənir ki, mumdan pətək hazırlamamışdan
öncə o onu öz beynində artıq hazırlayıb.

K.Marks

Hədəfə yaxınlaşdıqca çətinliklər artar.

Göte

Bizdən qabaqdadır avropalılar,
İşi iş bilənə tapşırır onlar.

Şəhriyar

Darıxma iş görünsə bir qaranlıq quyuda
Çünki qaranlıqdadır o dirilik suyu da.

Sədi Şirazi

Örkən nə qədər uzun olsa,
yenə doğanaqdan keçər.

Atalar sözü

Düzgün yol məqsədə çatmaq üçün ən yaxın yoldur.

N.Tusi

Su bardağı suda sınar.

Atalar sözü

Balıq vermə, balıq tutmağı öyrət.

Atalar sözü

Tək əldən səs çıxmaz.

Atalar sözü

İş görənlə iş gördürən yarıdır.

Atalar sözü

Uşağı buyur, dalınca yüyür.

Atalar sözü

Sən ağa, mən ağa, inəkləri kim sağa.

Atalar sözü

Güclü-zəif, aqil-cahil

Allah hər kəsə ancaq
daşıya biləcəyi qədər yük verir.
Quran 23/62

Hikmətlə tənzimlənməyən kobud qüvvə
öz məxsusi ağırlığı altında məhvə məhkumdur.

Horatsi

Ağıl olan yerdə zora ehtiyac yoxdur.

Heydər Əliyev

Özündən daha qaba gücə
rast gəlməyincə ağıl yada düşmür.

Əbu Turxan

Özünü ələ almağı bacaran insan hamıdan güclüdür.

Seneka

Cəsarət təhlükə qarşısında
ağıl və zəkadan istifadə edə bilməkdir.

Platon

Bəzən sığınacaqların özü
ən böyük təhlükəyə çevrilir.

Əbu Turxan

Ağıl qüvvət üçün sükandır.

Əbu Turxan

Zoru düzgün dəyərləndirəndə,
onu zərərsizləşdirmək də asan olur.

Əbu Turxan

Zəif iradələr güclü iradənin təsir dairəsinə
düşəndə tərksilah olur və insan öz simasını itirir.

Əbu Turxan

Kim ki, öz biliyindən, bacarığından
artıq iddialar edir, o həmişə məğlub olur.

Heydər Əliyev

Ən güclü insan da mühitin təsirlərinə məruz qalır.

Əbu Turxan

Əlində yumşalsa dəmir, bunu bil,
Tədbirlə yumşalar, hiddətlə deyil.

Nizami

Qüdrətli olmaq zəifi öz səviyyənə qaldıra bilməkdir.

R.Taqor

Əl vurma gücün çatmayan daşa,
Qaldıra bilməzsən zora düşərsən.

Aşıq Ələsgər

Kəşfiyyat yaxşı işləməyəndə
düşmən gücündən xəbərsiz olursan. Amma ən pisi öz
gücünü düzgün dəyərləndirə bilməməkdir.

Əbu Turxan

Dünyanın ən böyük qorxağı
olduğumu etiraf edirəm, çünki pis bir iş görməyə
cəsarət edə bilmirəm.

Ksenofont

Çox vaxt gücsüzlüyü və süstlüyü səbr zənn edirlər.

L.Habbard

Zavallı olmaq kimə isə haqq qazandıra bilməz;
zəhmət çəkib güclü olmaq lazımdır.

Əbu Turxan

Savaş zamanı
döyüşənlərdən daha çox qaçanlar ölür.

Selma Lagerlöf

Cəsuru qorxudan boş güllə
ən böyük qorxağı qorxutmaya da bilər.

Nitsşe

Silah zəiflə güclü arasında fərqi aradan götürür.

Əbu Turxan

Mərd adam şikayət etmədən
əzab çəkir, zəif adam isə, əksinə,
əzab çəkmədən şikayətlənir.

Ömər Xəyyam

Böyük ruhlar iztirablarına səssiz şəkildə dözürlər.

Şiller

Uçuruma uzun müddət baxsan,
o uçurum sənin içindən baxar.

Nitsşe

Problemə kifayət qədər
qapılsaq gec-tez özümüzü bu problemin
bir hissəsi kimi görəcəyik.

Duçarma aksiomu

Daha mürəkkəb olan daha kövrək olur.

Əbu Turxan

Güclü ehtiraslar altında
çox vaxt zəif iradə gizlənmiş olur.

V.O.Klüçevski

Əsl qalib yüz dəfə qalib gələn yox,
axırıncı qalib gələndir.

Əbu Turxan

Güclülərin nikbin olmağa haqqı var.

Q.Mann

Ən böyük iradə özünü
yenidən yaratmaq əzmində təzahür edir.

Əbu Turxan

Nə zaman ki, zəifliklərimizi
bilirik, artıq bizə onlardan ziyan gəlməz.

Lixtenberq

Zəiflər heç vaxt bağışlamır.

M.Qandi

Ruhlar güclü olanda idarə edir,
zəif olanda isə onları başqaları yönəldir.

Cübran

Güc qaranlıqda qorxunc görünür;
onun nəcabəti ancaq xidmət etdiyi amalın
işığında üzə çıxır.

Əbu Turxan

Zəiflərin faciəsi üçün güclülər məsuliyyət daşıyır.

Əbu Turxan

El gücü – sel gücü!

Atalar sözü

İgid odur, hər əzaba qatlana,
İgid odur, atdan düşə atlana.

Atalar sözü

Ehtiyat igidin yaraşığıdır.

Atalar sözü

Yaş olma, – sıxarlar, quru olma, - sındırarlar.

Atalar sözü

Yetənə yetir, yetməyənə daş atır.

Atalar sözü

Ağıllılar axmaqlardan daha çox öyrənir,
nəinki axmaqlar ağıllılardan.

Böyük Katon

Cahillər çoxalan zaman ariflər qərib olur.

Hz.Əli

Axmaq – insanların onu yaxşı tanımadıqlarından, ağıllı isə, əksinə, özünün insanları tanımadığından şikayətlənir.

Konfutsi

Qızıl yüyən yabını köhlən etməz.

Seneka

Nadanlıq qürurla birləşdikdə təhlükəli olur.

Aristotel

Axmaq adam sussa yaxşıdır.
Amma o, bunu bilsəydi, axmaq olmazdı.

Sədi Şirazi

Ağıllı adamın axmaq qarşısında susması təəccüblü deyil, çünki nağara səsi tar səsinə, sarımsaq iyi ənbər qoxusuna həmişə üstün gəlir.

Sədi Şirazi

Nadanın ağıllıya nifrəti daha çoxdur,
nəinki ağıllının nadana.

Sədi Şirazi

Hikmət və nadanlıq
insan zəkasının iki nəhayətsiz qütbüdür.

Əbu Turxan

Ağıllı öyrənməyi, axmaq isə öyrətməyi xoşlayır.

A.P.Çexov

Özünün axmaq olduğunu bilən insan
artıq o qədər də axmaq deyil. Tənbəl isə tənbəl olduğunu
bilə bilər, ondan şikayətlənər, amma
yenə tənbəl olaraq qalar.

J.Renar

Başqasının sirrini vermək satqınlıq,
özünün sirrini vermək isə axmaqlıqdır.

Volter

İnsan nə qədər az düşünürsə, o qədər çox danışır.

Monteskyö

Sivilizasiyanın ən böyük xidməti
insana düşünməyi öyrətməkdir.

Edison

Ağıllı adam axmaqlıq edərsə,
onda bu, hər halda çox böyük axmaqlıq olar.

Göte

Ağıllı hərəkət etmək üçün təkcə ağıl azdır.

F.M.Dostoyevski

Heç nəyə heyrətlənməmək ağıl yox,
axmaqlıq əlamətidir.

F.M.Dostoyevski

Axmaqlar özlərini ağıllılar sırasına aid etməsəydilər,
ağıllı adamlar tənha olardılar.

Vovenarq

Axmağa məsləhət vermək
kora güzgü vermək kimi bir şeydir.

İ.Müller

Axmaq öndə dayanır ki,
hamı onu görə bilsin, ağıllı həmişə arxada
dayanır ki, hamını görə bilsin.

S.Karmen

Görünür, insan dünyasında
ən ədalətlə paylanmış nemət ağıldır. Çünki heç
kəs öz ağlından gileylənmir.

Monteqyu

Bu dünyada sevinc və pərişanlıq iç-içədir.
Sadəlövh adamlar bunların gah birini, gah da o
birini görürlər. Aqillər isə həyatın
hər iki üzünü görürlər.

Əbu Turxan

Cahilliyin üç növu var:
heç nə bilməmək, hamının bildiyi şeyi pis bilmək,
heç bilmək lazım olmayan şeyi bilmək.

Düklo

Axmaqlara veriləcək cavab sükutdur.

Mövlana

Nadanın savadlı adama nisbətdə
böyük üstünlüyü var: o həmişə özündən razıdır.

Napoleon

Ağıl sonradan ah çəkmək
üçün deyil; düşünüb tədbir görmək üçündür.

Mövlana

Ağıllıdan gələn cəfa cahillərin vəfasından yaxşıdır.

Mövlana

Cahilin sonda görəcəyi şeyi ağıllılar öncədən görür.

Mövlana

Elə uğursuz vəziyyət yoxdur ki,
ağıllı ondan nəsə bir xeyir götürməsin, elə
uğurlu durum yoxdur ki, axmaq onu
öz əleyhinə çevirməsin.

Laroşfuko

Olmasaydı sarsaqlar, ac qalardı yaltaqlar.

M.Ə.Sabir

Ayağı yerdə olmaq ayıb deyil,
ayıb – başını yerdə qoyub ayağı ilə
göyə çıxmaq cəhdidir.

Əbu Turxan

Bəziləri Günəşin işığında
dünyaya baxmaq əvəzinə, gözlərini Günəşin
özünə zilləyib kor olur.

Əbu Turxan

Çəkicdən başqa heç nəyi
olmayanın gözləri hər yerdə ancaq mismar görər.

Hüqo

Naşı ox dosta dəyər.

Əbu Turxan

Yetənə yetir, yetməyənə daş atır.

Atalar sözü

Ağlı gödək olanın dili uzun olar.

Aristofan

Nadanın qulaqlarında
ən canlı nitq də yuxuya gedir.

Şekspir

Boş çəllək danqıldayar.

Atalar sözü

Ruh və bədən

Əldən getməyincə dəyərini
anlaya bilməyəcəyimiz iki şey var:
sağlamlıq və gənclik.

Hz. Əli

Bədən nəfsi deyil,
nəfs bədəni idarə edir.

Ş.Y. Sührəvərdi

Nəfs bədənin sükanıdır.

Ş.Y. Sührəvərdi

Şüur nəfsin özünü ələ almasıdır.

Berqson

Özünü nəfsin ixtiyarına
buraxanlar – ağıla, ancaq ağılla yaşayanlar
isə özünə xəyanət edir.

Əbu Turxan

Ehtiras ağlı üstələyəndə
dünyada qlobal istiləşmə baş verir.

Tur Xander

Mütləqi də, mahiyyəti də,
sonsuzluğu və əbədiyyəti də insan ancaq ruhunun
ənginliyində tapa bilər.

Əbu Turxan

Qüdrət əqllə ruhun ittifaqındadır;
ayrılıqda əql ağıla, ruh – ehtirasa çevrilir.

Əbu Turxan

Bədənlə birləşəndə ruh əqldən
ayrılmış olur; bu məqamda əql insanı
tərk etməsə,yenidən əlini uzadıb ruhu öz
məqamına qaldıra bilər.

Əbu Turxan

Ruh sanki alternativ ruhlar sistemidir.
İnsan onların matrisasıdır.

Tur Xander

Ruhun əqldən ayrılması iki cür
ola bilər: birincisi, ruh göylərə yüksəlir və
öz ilahi mənşəyinə qayıdır; ikincisi, yerə enir və
bədənlə onu bağlayan məqamda qərar tutur.

Əbu Turxan

Hərənin öz əqli olmur; əql universaldır,
sadəcə kim onun qanadlarında daha uzağa uça bilirsə,
o da yeni biliklər fəth edir.

Əbu Turxan

İnsan bədəni dünyanın,
kainatın bir zərrəsi olduğu halda, insan ruhu dünyanı,
kainatı ehtiva etmək qüdrətindədir!

Əbu Turxan

İnsanın ruhun iki qütbü arasında
hansı məqamda qərar tutması əqldən asılı olur.

Əbu Turxan

Nəfs instinktdən başlayır, əqldə bitir.

Tur Xander

Əqlə yiyələnmək yox,
əql vasitəsilə biliklərə yiyələnmək lazımdır.

Əbu Turxan

Ruhun sabitliyi ancaq
ağıl ilə nəfsin müvazinəti sayəsində mümkün olur.

Əbu Turxan

Bəsirət gözü açılana qədər
insan dünyanı bədənin gözü ilə dərk etməyə çalışır.

Əbu Turxan

Bədəni öldürənlərdən çox,
ruhu öldürənlərdən qorxun.

Platon

Ruhu yenməyin ən asan
yolu nəfsə meydan açmaqdır.

Əbu Turxan

Bədən ən sədaqətli dostdur;
hətta biz ona zülm edəndə də, o bizi tərk etmir,
ta-a biz onu tərk edənədək.

Əbu Turxan

Bədən ruhsuz qalanda
ayrılığa dözməyib xiffətdən çürüyür.

Əbu Turxan

Ruhun təntənəsi
bədənin inkarı üzərində qurulmamalıdır.

Əbu Turxan

Öz ruhunun dərinliklərinə baş vur
ki, o zaman hər gün yeni üfüqlər açacaq, ayaq
dəyməmiş torpaqlar, dumduru çaylar, hələ heç
kimin görmədiyi səmalar, yeni ulduzlar,
yeni kəhkəşanlar kəşf edəcəksən.

M.Unamuno

Öz ruhumuzla başqalarını canlandırmaq
onlara sahib olmaq deməkdir.

M. Unamuno

Könüllərin birləşmək əzmi
insani mahiyyətin, bədənlərin birləşmək istəyi isə
heyvani başlanğıcın əlamətidir.

Əbu Turxan

Ruh nə qədər çox verirsə, o qədər zəngin olur.

M.Unamuno

Yaşadığımız həyatda söz sahibi
olmaq istəyiriksə, ruhani yaşantıların enerjisi
həyatımıza cəlb olunan ictimai mühiti işıqlandırmaq
və canlandırmaq üçün yetərli olmalıdır.

Tur Xander

Hər bir həzzin ən sevincli
məqamı qurtaranda üzə çıxır.

Seneka

Həmişə həzz almaq həzz almamaq kimidir.

Volter

Həzz almaq ümidi həzzin özü qədər xoşdur.

Şekspir

Bəzən bir dəqiqəlik həzz
ömürlük iztirabların səbəbi olur.

Viland

Həzm olunmayan yemək onu yeyən adamı yeyir.

Əbül Fərəc

İnsan yediyinin hesabına yox,
həzm etdiyinin hesabına yaşayır. Bu qayda həm ağıla,
həm də bədənə aiddir.

B.Franklin

Ləzzətlə yemədiyin yemək usandırıcı
olduğu kimi, ehtirasla məşğul olmadığın
elm də hafizəni korlayır: o udduğunu
mənimsəmək iqtidarında olmur.

Leonardo da Vinçi

İstəklər əhvaldan və şəraitdən
asılı olaraq dəyişir. Məqsəd isə ağıla əsaslandığı
üçün sabit qalır. Ona çatmaq üçün isə neçə-neçə
istəklərdən imtina etmək lazım gəlir.

Əbu Turxan

Nəfsi bir dəfə boğmaq asandır,
amma o, səni zəif məqamda yaxalayana qədər
hər dəfə yenidən qayıdır.

Əbu Turxan

Ehtiras – yelkənli gəmini
hərəkətə gətirən külək kimidir, hərdən
gəmini batıra bilər, amma onsuz
üzmək də mümkün deyil.

Volter

Ehtirasını idarə et, yoxsa o səni idarə edər.

Epiktet

Güclü ehtiras o vaxta qədər faydalıdır
ki, insan onu idarə etmək əzmində olsun; nəzarətdən
çıxanda onun ilk qurbanı insan özü olur.

Əbu Turxan

Ehtiras ona görə yaradıcılığın
mənbəyidir ki, ruh ilə bədən ehtiras
məqamında birləşir.

Əbu Turxan

İradə zəif olanda,
ağıl başqasının qulluqçusuna çevrilir.

Əbu Turxan

Öz iradənin ağası, öz vicdanının qulu ol!

Mariya Ebner-Eşenbax

Məgər ruhunuzu oxşayan bu ud
həmin o ağac deyilmi ki, əvvəlcə bıçaqla oyulub?!

Əmin ər-Reyhani

Ehtiras – bədənin ruha,
ruhun bədənə çevrilmək əzmidir.

Əbu Turxan

Ən qorxulu qəzəb səbirli adamın qəzəbidir.

Con Drayden

Qəzəbin alovu ilk əvvəl
sahibini yandırar. Sonrakı qığılcımı düşmənə
ya çata, ya çatmaya...

Linkoln

İnsanı onun cəsədində axtaranlar
alovun nişanələrini küldə axtaranlar kimidir.

Əbu Turxan

Bütün ömür boyu ruh yandıqca
səpələnir, paylanır və onun qığılcımları
münbit mühitlərə düşərək neçə-neçə yeni
həyatların başlanğıcına çevrilir.

Əbu Turxan

Təqva qədər əsrarəngiz bir duyğu yoxdur.

Əbu Turxan

Fəzilət ruhun sağlamlığı, sağlamlıq
bədənin fəzilətidir.

Prudon

Sağlam bədəndə sağlam ruh olar.

El hikməti

Sağlamlıq təvazökardır,
xəstəlik isə özünü tez biruzə verir.

Əbu Turxan

Ən pis xəstəlik
“qorxaq” xəstəlikdir; həkimi görəndə gizlənir.

Əbu Turxan

Qüvvətli ruh zəifləmiş bədəni xilas edir.

Hippokrat

Könül xoşluğu
bədənin daha yaxşı vəziyyəti üçün şərtdir.

Platon

Sağalmağın şərtlərindən biri sağalmaq istəməkdir.

Seneka

Ehtiras damla-damla toplanır
və əgər damla ikən uzaq dura bilməsən, selə çevriləndə
qarşısında durmaq çətin olur.

Əbu Turxan

O qədər çox yemə ağırlıq etsin,
O qədər ac qalma, can əldən getsin.

Sədi Şirazi

Mədə çox dolanda ürəyi sıxışdırır.

Əbu Turxan

Maddi dünyanın «sifarişlərinə» həddindən artıq aludə olanda insan öz ruhani başlanğıcını unudur.

Əbu Turxan

Hirs gələr – göz qızarar, hirs gedər – üz qızarar.

Atalar sözü

Hirsli başda ağıl olmaz.

Atalar sözü

Var-dövlət

Dünya malı dünyada qalacaq.
Atalar sözü

Sahib olduğundan artıq
bir şey istəməyən insan zəngindir.

Siseron

İnsanın ən böyük varı –
özünün var olmasıdır.

Əbu Turxan

Kasıb o kəs deyil ki, onun az şeyi var.
Kasıb o kəsdir ki, malik olduğundan artıq şey istəyir.

Seneka

Zəngin o adamdır
ki, nəyi varsa, onunla kifayətlənir.

Bar-Ebrey

Xəsis öz sərvətinin
ağası deyil, sərvət onun ağasıdır.

Bion

Qəlbində var-dövlətini itirməyə
hazır olmayan insana bu var-dövlət heç vaxt
sevinc gətirməyəcəkdir.

Seneka

Xəsis adam kasıb yaşayır ki, öləndə varlı ölsün.

Helvetsi

Bu günün israfçısı sabahın dilənçisidir.

Sokrat

Xəsis həmişə ehtiyac içində yaşayır.

Horatsi

Var-dövlət –
Haqq yolunda xərclənəndə fəzilətə,
əks halda rəzalətə vəsilə olur.

Əbu Turxan

Könlü açıq olanların əlləri də açıq olur.

Mövlana

Acgöz adam dünyaya sahib
olsa da, gözü yenə onda-bundadır.

Balasaqunlu Yusif

Pulun çoxluğu gözün toxluğuna dəlalət eləmir.

Tur Xander

Müəyyən bir həddə çatanda pul
öz sahibini də satın alır.

Əbu Turxan

Əgər pulun dəyərini bilmək istəyirsənsə,
get birindən borc istə.

B. Franklin

"Pul hər şeydir" deyən
adam pul üçün hər şeyə gedər.

B. Franklin

Yoxsulluğun qüruru olmur,
çünki boş torbanı dik qoymaq olmaz.

Düma

Çox zəngin adam harın ola bilər,
qürurlu ola bilməz, çünki var-dövlətini itirmək qorxusu
qürurlu olmağa imkan vermir.

Əbu Turxan

Var-dövlət çox olduqca,
onun fövqünə qalxmaq üçün daha böyük ruhani
enerji tələb olunur.
Günlərin bir günü ruh daha varlığın ağırlığını,
cazibə gücünü dəf edə bilmir və insan öz
var-dövlətinin içində itib batır.

Əbu Turxan

Oğru varlını, varlı isə yoxsulu soyur.

B. Şou

Pul ağıllı adam üçün vasitə,
axmaqlar üçünsə məqsəddir.

Adrian Dekursel

Pulun öldürdüyü ruh
qılıncın öldürdüyü bədəndən çoxdur.

V. Skott

Ancaq ruh taxtdan salınanda pul hakim ola bilər.

Əbu Turxan

Pul qazanmaq qabiliyyət tələb edirsə, onu düzgün
xərcləmək ikiqat qabiliyyət və mədəniyyət tələb edir.

Əbu Turxan

Özü qazanmayan var-dövlətin qədrini bilməz.

El hikməti

Pul şərab kimidir.
Müəyyən həddə qədər adamı hala gətirir,
bir az ondan artıq olanda cuşa gətirir,
lap artıq olanda isə huşunu başından alır.

Əbu Turxan

Puldan da vacib şeylər var,
amma pulsuz bu şeyləri əldə edə bilməzsən.

Merime

Pul da silah kimi ağıllı adamda
olanda onu qoruyur, naqis adamda olanda həm özü,
həm də ətraf üçün təhlükəyə çevrilir.

Əbu Turxan

Əgər insan pulun hər şeyə qadir
olduğunu söyləyirsə, onda bilin: onun pulu yoxdur,
heç vaxt da olmayıb.

E. Hau

Var-dövlət və şöhrət dəniz suyu kimidir:
içdikcə, yanğı daha da artır.

Şopenhauer

Bizim başqalarına verdiyimiz
bizi özümüz özümüzə verdiyimizdən daha da
çox zənginləşdirir.

Şarl Quno

İnsanlar adətən malik olduqlarından
həzz almaq əvəzinə, malik olmadıqlarından danışırlar.

V.Q. Belinski

Artıq tamah daş yarar, daş qayıdıb baş yarar.

Atalar sözü

Niyə insanlar kasıb olduqlarına
görə utanırlar, varlı olduqlarına görə – yox?!

F. Ranevskaya

Var-dövlət insanlara bəzən
onu itirmək qorxusundan başqa heç nə vermir.

Rivarol

Ataların var-dövləti
çox vaxt övladlara bədbəxtlik gətirir.

Cübran

İnsanın yığdığı var-dövlətdən
faydalana bilməməsinin səbəbi elə onun varlanmasına
imkan açan qabiliyyətlərdir.

Rivarol

Pul – yaxşı nökər, pis ağadır.

F.Bekon

İnsanlar üç cürdür:
pulun köləsi olanlar, pulun dostu olanlar
və pulun ağası olanlar.

Karneqi

Malik olduğun pul sənə azadlıq verir,
dalınca qaçdığın pul – səni kölə edir.

Russo

Cəmiyyət o zaman çiçəklənər ki,
onun zənginləri maarifpərvər olsun.

Əbu Turxan

Süleyman mülkünü axtarma ki, o, hardadır
Mülk elə həmin mülkdür, bəs Süleyman hardadır?

Nizami

Mal sahibi, mülk sahibi,
Hanı bunun ilk sahibi.
Mal da yalan, mülk də yalan,
Al bir az da sən oyalan.

Yunus İmrə

Çörəyim artdıqca əksildim haman
Yoxsulluq yaxşıdır sail olmaqdan.

Sədi Şirazi

Pul əl çirkidir.

Atalar sözü

Pul pul gətirər.

Atalar sözü

Yellə gələn sellə gedər.

Atalar sözü

Çox yemək insanı az yeməkdən də qoyar.

Atalar sözü

Haram yolla qazanılan harama sərf olunar.

Atalar sözü

Yaxşı oğul ata malını neylər,
pis oğul ata malını neylər!

Atalar sözü

Kasıb çıxarını bilsə, geydiyi atlas olar.

Atalar sözü

Toxun acdan xəbəri olmaz.

Atalar sözü

Ac toyuq yuxusunda darı görər.

Atalar sözü

Tamarzıdan al, dadanmışa ver.

Atalar sözü

Tamahkara dünyanı da versən, doymaz.

Sədi Şirazi

Dama-dama göl olar, dada-dada heç olar.

Atalar sözü

Varlığa nə darlıq.

Atalar sözü

Qarının toxluğu müvəqqəti, gözün toxluğu daimidir.

Əbu Turxan

Hərə ayağını öz yorğanına görə uzatmalıdır.

Atalar sözü

Kor nə istər, iki göz, biri əyri, biri düz.

Atalar sözü

Mündəricat

Ön söz 3
Giriş əvəzi: ***Dildə yatan fəlsəfə*** 7
İnsan 33
Xoşbəxtlik 47
Mənəviyyat 59
Din, inam, iman 93
Yer, göy, dünya 109
Zaman-məkan 133
Tale, həyat və ölüm 145
Gözəllik 179
Məhəbbət 193
Ailə, qadın, kişi 235
Dostluq 249
Tarix, cəmiyyət, şəxsiyyət 263
Dövlət, millət, vətən 285
İdeya, hikmət, fəlsəfə 309
Ziyalılıq, müdriklik, dahilik 333
Zəka, ağıl, hiss 359
Dil, nitq, söz 383
Ədəbiyyat və incəsənət 403
Azadlıq, haqq, ədalət 431
Həqiqət və bilik 449
Elm, təhsil, kitab 479
İş və əməl 497
Güclü-zəif, aqil-cahil 513
Ruh və bədən 529
Var-dövlət 543

Aforizmlər: seçilmişlərdən seçilmişlər

Prof. Dr. Səlahəddin Xəlilovun təqdimatında